

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Εισηγητής: Δρ Γαλανός Γεώργιος
2021

Στόχος του Μαθήματος

*Η εισαγωγή, με συστηματικό τρόπο,
στην διαχείριση των Ευρωπαϊκών
Προγραμμάτων, παρέχοντας τις
απαραίτητες γνώσεις για όλα τα
επιμέρους στάδια*

Τι είναι η Οικονομική Πολιτική ;

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Η σημερινή αδυναμία των δυνάμεων της αγοράς να εξασφαλίσουν αποτελέσματα επιθυμητά στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, κατέστησε αναγκαία την διόρθωση του μηχανισμού αυτού ώστε να βελτιωθούν οι επιδόσεις του οικονομικού συστήματος. Η μεσολάβηση αυτή δεν πρέπει να είναι ούτε συγκυριακή ούτε τυχαία. Για αυτό τον λόγο υιοθετήθηκε ο προγραμματισμός ως μέθοδος συντονισμού των οικονομικών αποφάσεων σε όλες τις χώρες του κόσμου και η οικονομική στρατηγική πολιτική ως ένα απολύτως αναγκαίο σύνολο ενεργειών από μέρους ορισμένων κρατικών κυρίως φορέων

Με τον όρο “**Πολιτική**” εννοείται το σύνολο των δράσεων για την επίτευξη ορισμένων στόχων, ή διαφορετικά, ο προσδιορισμός των καλύτερων δυνατών μέσων προκειμένου να πραγματοποιηθούν ορισμένα επιθυμητά αποτελέσματα, τα οποία χαρακτηρίζονται ως **σκοποί**.

**Από ποιους ασκείτε η Οικονομική
Πολιτική ;**

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Η οικονομική πολιτική χρησιμοποιείται από τους φορείς οικονομικής πολιτικής (**Κράτος, ΝΠΔΔ και Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης**), οι οποίοι θέτουν τους **στόχους** (άμεσες αντικειμενικές επιδιώξεις) και τους **σκοπούς** (απώτερες αντικειμενικές επιδιώξεις). Οι στόχοι δηλαδή αποτελούν τον ενδιάμεσο σταθμό για να προσεγγισθεί ο τελικός σκοπός. Παραδείγματος χάριν, σκοπό αποτελεί η ανάπτυξη της περιφέρειας και στόχο η αύξηση των επενδύσεων στην περιφέρεια.

Οι φορείς άσκησης οικονομικής πολιτικής διεκδικούν την επίτευξη των σκοπών και στόχων που θέτουν με ποσοτικές και οικονομικές παρεμβάσεις που καλούνται μέσα οικονομικής πολιτικής. Η **ποσοτική έκφραση του μέσου ονομάζεται μέτρο πολιτικής**. Για παράδειγμα, το **επιτόκιο**, ο **φόρος εισοδήματος** και ή **ποσότητα χρήματος** στην οικονομία είναι μέσα πολιτικής.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Σχέσεις και Διαφορές μεταξύ Περιφερειακής Και Εθνικής Οικονομικής Ανάλυσης

Οι κυριότεροι παράγοντες που εμποδίζουν συχνά το διεθνές εμπόριο είναι ότι:

- Α) Οι **αποστάσεις σε εθνικό επίπεδο** μεταξύ των συναλλασσομένων είναι μεγαλύτερες σε σχέση με τις συναλλαγές που γίνονται ανάμεσα στις περιφέρειες της ίδιας χώρας, με αποτέλεσμα τα μεταφορικά κόστη να εξαλείφουν τα πλεονεκτήματα στην παραγωγή.
- Β) Συνήθως, **Πολιτικοί λόγοι** αναγκάζουν μια χώρα να έχει σε πλήρη απασχόληση το παραγωγικό δυναμικό της για ορισμένα προϊόντα, τη στιγμή που θα μπορούσε να τα προμηθευτεί από τις διεθνείς αγορές σε χαμηλότερη τιμή.
- Γ) Ένα κράτος θα πρέπει να έχει θεσμοθετήσει το **κατάλληλο νομικό καθεστώς – δασμούς, ποσοστώσεις και άλλα θεσμικά μέτρα** – έτσι ώστε να μπορεί να επιβάλλει περιορισμούς στο εξωτερικό εμπόριο όταν κρίνει ότι αυτό θα είναι προς το συμφέρον του. Γενικότερα μπορούμε να πούμε ότι τα θεσμικά και φυσικά εμπόδια σε περιφερειακό επίπεδο είναι λιγότερα από ό,τι σε εθνικό επίπεδο με αποτέλεσμα οι περιφέρειες να έχουν μεγαλύτερες δυνατότητες να συναλλάσσονται μεταξύ τους και να εξειδικεύονται σε σύγκριση με τη χώρα της οποίας αποτελούν μέρη
- Δ) Πολλοί άλλοι παράγοντες όπως είναι τα **προβλήματα του ισοζυγίου πληρωμών**, τα μέτρα πολιτικής που αναφέρονται στην επίτευξη πλήρους απασχολήσεως, οι **μεγάλες πολιτιστικές διαφορές, η γραφειοκρατία** κ.λπ. δυσκολεύουν τις μεταξύ κρατών συναλλαγές και είναι γενικά ανύπαρκτοι ή εμφανίζονται με μικρότερη ένταση στο επίπεδο των συναλλαγών μεταξύ των περιφερειών της ίδιας χώρας.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί 8/3/2021

“Πώς όλοι οι παραπάνω παράγοντες που διαφοροποιούν μια εθνική Οικονομία από μία περιφερειακή επηρεάζουν την οπτική γωνία από την οποία θα πρέπει να δούμε τον προσδιορισμό του εισοδήματος στην περιφέρεια;”

Από τη μακροοικονομική ανάλυση γνωρίζουμε ότι το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) είναι το άθροισμα των εγχώριων ιδιωτικών επενδύσεων, της εγχώριας ιδιωτικής καταναλώσεως, της δημόσιας καταναλώσεως, των δημόσιων επενδύσεων και των εξαγωγών, μείον των εισαγωγών.

Όταν αυξηθεί ένα από τα παραπάνω στοιχεία του εισοδήματος, αυξάνεται και το Εθνικό Εισόδημα. Κομμάτι από αυτή την αύξηση του εισοδήματος «διαρρέει» από την κυκλική ροή του εισοδήματος, ανάλογα με τους φορολογικούς συντελεστές, την οριακή ροπή προς εισαγωγές και την οριακή ροπή προς αποταμίευση. Αυτό που απομένει από το εισόδημα χρησιμοποιείται για τρέχουσες καταναλωτικές δαπάνες στο εσωτερικό και δημιουργεί μια επιπλέον αύξηση του εισοδήματος και η διαδικασία αυτή συνεχίζεται μέχρι να μην απομείνει άλλο εισόδημα για να δαπανηθεί.

Κατ’αυτόν τον τρόπο, μια πρώτη δαπάνη για οποιοδήποτε συστατικό στοιχείο του εισοδήματος θα «παράγει» μια σωρευτική αύξηση του Εθνικού Εισοδήματος που είναι μεγαλύτερη από την αρχική αύξηση της δαπάνης. Το μέγεθος της αύξησης του εισοδήματος θα εξαρτηθεί από το μέγεθος του πολλαπλασιαστή. Όσο μεγαλύτερη η οριακή ροπή προς εισαγωγές, η οριακή ροπή προς αποταμίευση και οι φορολογικοί συντελεστές, τόσο μικρότερος θα είναι ο πολλαπλασιαστής και κατά συνέπεια η συνολική αύξηση του εισοδήματος που δημιουργείται από την αρχική αύξηση της δαπάνης.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Με το παραπάνω υπόδειγμα εκτίμησης του εισοδήματος οι **δημόσιες δαπάνες**, οι **εγχώριες επενδύσεις** και οι **εξαγωγές** προσδιορίζονται έξω από το σύστημα. Για να είμαστε όμως πιο ρεαλιστικοί, θα πρέπει να διευρύνουμε ακόμη περισσότερο το υπόδειγμα. Προσθέτοντας την αγορά χρήματος, βλέπουμε ότι οι επενδύσεις (εγχώριες) διασυνδέονται μ' αυτήν μέσω του επιτοκίου και δεν προσδιορίζονται από παράγοντες που βρίσκονται έξω από το σύστημα.

Αν λάβουμε υπόψη και την **αγορά προϊόντων**, παρατηρούμε ότι οι δημόσιες δαπάνες προσδιορίζονται στην πραγματικότητα από μεταβλητές που βρίσκονται μέσα στα όρια της οικονομίας και την επηρεάζουν. Οι **διαρροές** δεν διαφαίνονται πια μέσα στην οικονομία, αλλά κάποτε επιστρέφουν σ' αυτή, με τη μια ή την άλλη μορφή.

Το μοναδικό στοιχείο που προσδιορίζεται από εξωτερικούς παράγοντες είναι οι εξαγωγές και η **μόνη διαρροή που πραγματικά δεν επιστρέφει στην οικονομία είναι οι εισαγωγές**. Έτσι, αντιλαμβανόμαστε **ότι το εισόδημα μιας χώρας προσδιορίζεται εξ ολοκλήρου σχεδόν από παράγοντες που βρίσκονται μέσα στο σύστημα** και ότι έχουμε να εξετάσουμε μόνο έναν πολλαπλασιαστή, μια οριακή ροπή προς κατανάλωση, ένα επιτόκιο κ.ο.κ. Διαφορετικά, οτιδήποτε συμβαίνει αφορά ολόκληρη την εθνική οικονομία.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Τα **συμπεράσματα** που προκύπτουν από τη μέχρι τώρα ανάλυση των στοιχείων που διαφοροποιούν την περιφερειακή από την εθνική οικονομία και τον τρόπο προσδιορισμού του εθνικού εισοδήματος είναι:

1. Η περιφερειακή οικονομία **δέχεται επιρροή περισσότερο από εξωγενείς παράγοντες** αναφορικά τόσο με τους συντελεστές της παραγωγής όσο και με τα παραγόμενα αγαθά και υπηρεσίες.
2. Οι δυσμενείς και ευμενείς δευτερογενείς επιδράσεις των εμπορικών σχέσεων με το εξωτερικό **είναι πολύ μεγαλύτερες για τις περιφέρειες.**
3. Οι **δυσκολίες** που εμφανίζονται στην **επιστροφή των διαρροών** στην **περιφερειακή οικονομία** είναι **πολύ μεγαλύτερες** από τις αντίστοιχες **δυσκολίες σε εθνικό επίπεδο.**
4. Τα προβλήματα **κατανομής των πόρων** που αντιμετωπίζει μια περιφέρεια διαφέρουν κατά πολύ στη φύση τους από τα αντίστοιχα εθνικά προβλήματα, γιατί η περιφέρεια ανταγωνίζεται με άλλες περιφέρειες μέσα στην ίδια χώρα.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω συμπεράσματα ότι **το περιφερειακό εισόδημα επηρεάζεται από παράγοντες που βρίσκονται έξω από τα περιφερειακά σύνορα**, σε σύγκριση με τους εσωτερικούς παράγοντες. Οι δημόσιες δαπάνες στην περιφέρεια μπορεί να καθοριστούν από όργανα ξένα προς την περιφέρεια.

Το υψηλό επιτόκιο σε εθνικό επίπεδο **μπορεί να συνεπάγεται εκροή κεφαλαίου** από την περιφέρεια. Ενώ ένας υψηλός πολλαπλασιαστής σε εθνικό επίπεδο μπορεί να οφείλεται σε λόγους που συντελούν ώστε ο πολλαπλασιαστής μιας συγκεκριμένης περιφέρειας να είναι χαμηλός.

Κατά συνέπεια, η **περιφερειακή ανάλυση απαιτεί** μια λεπτομερή εξέταση της **περιφέρειας**, τον προσδιορισμό των αμοιβαίων σχέσεων μεταξύ περιφέρειας και ευρύτερου περιβάλλοντος και μια αξιολόγηση των επιδράσεων που οι αλληλοσυσχετίσεις αυτές ασκούν πάνω στην περιφέρεια.

Οι διαφορές μεταξύ της εθνικής οικονομίας και των περιφερειακών οικονομιών, που εξετάστηκαν προηγουμένως, έχουν μεγάλη σημασία για την περιφερειακή ανάπτυξη.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Αρχικά, η **πρώτη συνέπεια** για την περιφερειακή ανάπτυξη είναι ότι:

«Το καλό της εθνικής οικονομίας δεν συμπίπτει απαραίτητα με το καλό κάθε μιας από τις περιφέρειες που την απαρτίζουν.»

Για παράδειγμα, η τάση προς αστικοποίηση σε εθνικό επίπεδο μπορεί να θεωρηθεί ως ευνοϊκή εξέλιξη από την κεντρική κυβέρνηση της χώρας, γιατί αντανακλά μια ανακατανομή του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού των γεωργικών περιοχών η οποία προωθεί το **εθνικό πρόγραμμα εκβιομηχανίσεως με το μικρότερο δυνατό πληθωρισμό.**

Οι αγροτικές περιοχές των περιφερειών όμως, με αυτό τον τρόπο, απειλούνται με τη στέρηση των υπηρεσιών εκείνων που μεταναστεύουν προς τα αστικά κέντρα και οι οποίοι είναι οι ικανότεροι ή και οι παραγωγικότεροι. **Η ζημιά που προκύπτει έτσι στις περιφέρειες θα έχει, μακροχρόνια, συνέπειες και για την οικονομία σε εθνικό επίπεδο.**

Αυτό δεν συνεπάγεται ότι η περιφέρεια βρίσκεται απαραίτητα σε αντίθεση με τη χώρα. Στην πραγματικότητα, ο κατάλληλος περιφερειακός προγραμματισμός περιλαμβάνει την εναρμόνιση των εθνικών και περιφερειακών στόχων προς όφελος και των δύο. Επειδή όμως, το να επενδύσει κανείς σε μια περιφέρεια σημαίνει επενδύσεις που δεν γίνονται σε άλλη περιφέρεια και επειδή είναι δυνατό να υπάρξει σύγκρουση εθνικών και περιφερειακών επιδιώξεων, **η επιτυχία** όλων των περιφερειακών και εθνικών στόχων δεν είναι εύκολο έργο.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι τα διαθέσιμα θεσμικά μέσα (διοικητικά και μέτρα πολιτικής) για την περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη διαφέρουν κατά πολύ από εκείνα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε εθνικό επίπεδο.

“Παραδείγματος χάριν, σε εθνικό επίπεδο η ανακατανομή των πόρων για προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης μπορεί να επιτευχθεί με μια ελλειμματική χρηματοδότηση των παραγωγικών επενδύσεων.”

Αυτό επιφέρει πληθωρισμό και μια σημαντική μείωση της ζήτησης πόρων για την παραγωγή καταναλωτικών αγαθών. Είναι προφανές ότι μια τέτοια πολιτική δεν μπορεί να υιοθετηθεί σε περιφερειακό επίπεδο και, αν πραγματικά ακολουθείτο, θα ήταν σχετικά αναποτελεσματική λόγω των διαρροών που θα προέκυπταν μέσω των ανοικτών συνόρων της περιφέρειας.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών

Στη μέχρι τώρα ανάλυσή μας έχουμε χρησιμοποιήσει τον όρο περιφέρεια δίχως να τον ερμηνεύσουμε. Για να προχωρήσουμε όμως σε μια περισσότερη επιστημονική ανάλυση των περιφερειακών φαινομένων, θα πρέπει να διαχωρίσουμε τα όρια των περιφερειών μιας χώρας. Πολλοί θεωρούν ότι **το σημαντικότερο πρόβλημα** που αντιμετωπίζει ο αναλυτής των περιφερειακών φαινομένων είναι **ο τρόπος με τον οποίο θα προσδιορίσει τις περιφέρειες** και ότι κανένα ουσιαστικό συμπέρασμα δεν μπορεί να προκύψει από την περιφερειακή ανάλυση μέχρις ότου τα όρια καθεμιάς από τις περιφέρειες έχουν οριστικοποιηθεί.

Κατά συνέπεια, το σπουδαιότερο πρόβλημα που θα πρέπει να επιλυθεί στην προκειμένη περίπτωση είναι **ο ορισμός της έννοιας της περιφέρειας και ο καθορισμός κριτηρίων με βάση τα οποία θα γίνει «διαίρεση της εθνικής οικονομίας» σε ένα σύστημα περιφερειών**.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών

“Πώς όμως θα γίνει η υποδιαίρεση της εθνικής οικονομίας σε περιφέρειες;”

Ένα ερώτημα για το οποίο έχουν γραφεί πολλά χωρίς όμως να έχει λάβει μια ικανοποιητική απάντηση. Το αποτέλεσμα που προκύπτει από τη διερεύνηση του θέματος αυτού είναι **ότι δεν υπάρχει ένας μοναδικός ορισμός της έννοιας της περιφέρειας.**

Οι **βασικοί λόγοι** για τους οποίους **δεν έχει αποδοθεί σαφής ορισμός της έννοιας της περιφέρειας** είναι οι παρακάτω:

α) Το **μέγεθος μιας περιφέρειας** το οποίο δεν είναι καθορισμένο αλλά δυναμικό και ως περιφέρεια μπορεί να θεωρηθεί η συννοικιακή αγορά μέσα σε μια μεγαλούπολη, αλλά και ένα μεγάλο τμήμα μιας ολόκληρης ηπείρου. Και τα δύο προαναφερόμενα μεγέθη περιφέρειας μπορούν να γίνουν αποδεκτά, αλλά αυτό θα εξαρτηθεί από τη φύση των προβλημάτων που αποτελούν αντικείμενο μελέτης.

“Πως θα αποφασίσουμε όμως πώς η εθνική οικονομία θα πρέπει να υποδιαιρεθεί σε περιφέρειες;”

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών

Η υποδιαίρεση μίας χώρας σε περιφέρειες δεν γίνεται με αυτόματο τρόπο. Θα πρέπει αρχικά να αποφασίσουμε για το είδος της ανάλυσης που θα κάνουμε, να προσδιορίσουμε τον αριθμό των περιφερειών γι' αυτό το είδος της αναλύσεως και τέλος να εξειδικεύσουμε τα κριτήρια με βάση τα οποία θα επιτευχθεί ο ορισμός της περιφέρειας.

Με άλλα λόγια, χωρίς να έχει σχεδιαστεί ο σκοπός ή ο στόχος για τον οποίο θα γίνει η περιφερειακή ανάλυση, δεν μπορούν να υπάρξουν και οι κανόνες με τους οποίους θα υποδιαιρέσουμε την εθνική οικονομία σε περιφέρειες.

Δεν είναι αρκετά όμως ούτε τα παραπάνω στοιχεία για να οδηγήσουν μια χώρα σε μια περιφερειακή υποδιαίρεση, που να είναι ικανοποιητική για όλους τους σκοπούς της περιφερειακής αναλύσεως.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών

β) Ο **δεύτερος λόγος** που δυσκολεύει ακόμα περισσότερο την έννοια της περιφέρειας είναι ότι **θα πρέπει να δοθεί ένας τέτοιος ορισμός, ώστε συνολικά οι καθοριζόμενες περιφέρειες να καλύπτουν ολόκληρη την εδαφική έκταση της εθνικής οικονομίας.**

Αρκετοί από τους ορισμούς της περιφέρειας που χρησιμοποιούνται στη διεθνή βιβλιογραφία δεν ικανοποιούν αυτή τη συνθήκη, με αποτέλεσμα οι αλληλεξαρτήσεις που υπάρχουν μεταξύ των περιφερειών και της εθνικής οικονομίας να διαταράσσονται.

Τα **σχετικά κριτήρια** που χρησιμοποιούνται για το διαχωρισμό των ορίων μιας περιφέρειας μπορεί να ομαδοποιηθούν σε **τρεις κατηγορίες: σε κριτήρια προγραμματισμού, πολώσεως και ομοιογένειας.**

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη:

Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών – Σχετικά Κριτήρια:

α) **Ομοιογενείς περιφέρειες.** Σύμφωνα με τα κριτήρια ομοιογένειας, εδαφικές περιοχές ενοποιούνται για να σχηματίσουν μια περιφέρεια, αν παρουσιάζουν ομοιογένεια ως προς κάποιο βασικό χαρακτηριστικό. Το χαρακτηριστικό αυτό μπορεί να είναι:

1) **Γεωγραφικό**, όπως είναι η ομοιότητα τοπογραφικών και κλιματολογικών συνθηκών, η ύπαρξη ενός σημαντικού φυσικού πόρου κ.ά

2) **Κοινωνικό ή Πολιτικό**, όπως είναι η σχετική ομοιομορφία στα ήθη, έθιμα και τις παραδόσεις των υποπεριοχών, η κοινή θεώρηση στο παρελθόν. Για ιστορικούς λόγους πολλών περιοχών ως μια ενότητα, η σχετική ομοιομορφία στις κοινωνικές τάσεις

3) **Οικονομικό**, όπως είναι η ομοιότητα των επιπέδων των κατά κεφαλή εισοδημάτων, μια βασική βιομηχανία που δεσπόζει σε όλες τις υποπεριοχές, ομοιομορφία στη διάρθρωση της παραγωγής, σχετικά παρόμοια κατάσταση από απόψεως ανεργίας ή κάποια ομοιομορφία στη διάρθρωση της καταναλώσεως ή μια παρόμοια διάρθρωση του εργατικού δυναμικού από απόψεως εξειδικεύσεως.

Στην περίπτωση που ο σκοπός της αναλύσεως είναι καθαρά θεωρητικός, ο αναλυτής υποδιαιρεί την εθνική οικονομία σε ένα αυθαίρετο αριθμό περιφερειών, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του χώρου

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών - Ομοιογενείς περιφέρειες

Την έννοια των ομοιογενών περιφερειών πολλοί αναλυτές αποφεύγουν να την κάνουν χρήση γιατί ο προσδιορισμός τους παρουσιάζει πολλές δυσκολίες, οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι οι εξής:

1) Οι ανομοιογένειες σε αρκετά οικονομικά φαινόμενα των μικρότερων περιοχών που απαρτίζουν μια περιφέρεια μπορεί να είναι τόσο έντονες, ώστε να αντισταθμίζουν τα χαρακτηριστικά της ομοιομορφίας. Για παράδειγμα, μια περιφέρεια ενδέχεται να περιλαμβάνει αγροτικές και αστικές περιοχές που εμφανίζουν μεγάλες διαφορές ως προς τα εισοδηματικά επίπεδα και τα καταναλωτικά πρότυπα. Σε αυτή την περίπτωση θα βρισκόμασταν μακριά από την πραγματικότητα αν κάναμε λόγο για ομοιόμορφα καταναλωτικά πρότυπα και εισοδηματικά επίπεδα των περιφερειών.

2) Το πρόβλημα παρουσιάζεται επίσης κατά τη διαδικασία ομαδοποιήσεως διαφόρων περιοχών σε μια περιφέρεια, όπου ορισμένες περιοχές με βάση ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό ομοιομορφίας θα πρέπει να ενταχθούν σε μια περιφέρεια, ενώ με βάση ένα διαφορετικό χαρακτηριστικό ομοιομορφίας θα πρέπει να ενταχθούν σε μια άλλη γειτονική περιφέρεια. Διαφορετικά, θα λέγαμε ότι υπάρχει ασάφεια και αυθαιρεσία στον καθορισμό των ορίων της περιφέρειας.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών

Υπενθύμιση:

«Τα **σχετικά κριτήρια** που χρησιμοποιούνται για το διαχωρισμό των ορίων μιας περιφέρειας μπορεί να ομαδοποιηθούν σε **τρεις κατηγορίες**: σε **κριτήρια προγραμματισμού, πολώσεως και ομοιογένειας**.»

β) **Πολικές περιφέρειες**. Για να καθοριστεί μια περιφέρεια σύμφωνα με τα **κριτήρια πολώσεως** ομαδοποιούνται οι περιοχές εκείνες που βρίσκονται σε στενή αλληλεξάρτηση μεταξύ τους, όπου το μέλλον τους συνδέεται με τις ροές των πληροφοριών, των ανθρώπων, των αγαθών, των χρηματικών επενδύσεων κ.ά.

Επειδή οι πιο έντονες ροές ξεκινούν από και κατευθύνονται προς λίγα κέντρα (πόλους) της περιφέρειας, **η πολική περιφέρεια χρησιμεύει περισσότερο για την επισήμανση των κέντρων που ελέγχουν την περιφέρεια παρά για τον καθορισμό των ορίων της**. Ο παράγοντας ΠΟΥ προσδιορίζει το χαρακτήρα της περιφέρειας **είναι ο μεγάλος βαθμός αλληλεξαρτήσεως που υπάρχει μεταξύ των κέντρων και των άλλων περιοχών της περιφέρειας**.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών - Πολικές περιφέρειες.

Αλληλεξαρτήσεις υφίστανται βέβαια μεταξύ των κέντρων μιας περιφέρειας και των κέντρων άλλων περιφερειών και εμφανίζονται μέσω των ροών αγαθών, της διαπεριφερειακής μεταναστεύσεως, των επικοινωνιών, των πρώτων υλών, κ.λπ. Οι αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των πόλων διαφόρων περιφερειών **αποτελούν τους συνδετικούς κρίκους που διασυνδέουν** τις περιφέρειες σ' ένα ευρύτερο διατοπικό σύστημα.

Οι συνηθέστεροι δείκτες που χρησιμοποιούνται για να καθοριστούν οι ροές και ο βαθμός πολώσεως μεταξύ των κέντρων και των άλλων τμημάτων μιας περιφέρειας είναι οι **ροές των αγαθών** μεταξύ των διαφόρων τμημάτων της περιφέρειας, οι **ροές του πληθυσμού**, οι **ροές των τηλεφωνικών επικοινωνιών**, η **προέλευση** και ο **προορισμός** του εργατικού δυναμικού που μετακινείται ημερησίως, οι **χρηματοοικονομικές συναλλαγές**, κ.ά.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη:

Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών - Προγραμματικές περιφέρειες.

Ο καθορισμός των σημαντικών πόλων της περιφέρειας μπορεί να πραγματοποιηθεί με **βάση την πυκνότητα των ροών**, δεδομένου ότι στην πλειονότητα των περιπτώσεων η πυκνότητα των ροών μεταξύ της περιφέρειας και ενός εξω-περιφερειακού κέντρου θα είναι μικρότερη από εκείνη ανάμεσα στους σημαντικούς πόλους της περιφέρειας και οποιουδήποτε άλλου πληθυσμιακού κέντρου της ίδιας περιφέρειας. Γίνεται αντιληπτό ότι σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις ο προσδιορισμός των ορίων των περιφερειών παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες, αλλά αν καθοριστούν αυθαίρετες κατώτατες τιμές της πυκνότητας των ροών πολώσεως **είναι εφικτός ο κατά προσέγγιση προσδιορισμός των ορίων της περιφέρειας**. [Αν η πυκνότητα των ροών ανάμεσα σε μια εδαφική περιοχή και ένα πόλο βρίσκεται κάτω από μια προκαθορισμένη τιμή, η περιοχή αυτή δεν αποτελεί τμήμα της περιφέρειας.]

γ) **Προγραμματικές περιφέρειες**. Τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των ορίων των προγραμματικών περιφερειών είναι κυρίως **κριτήρια διοικητικής και πολιτικής δικαιοδοσίας**. Η ομαδοποίηση διαφόρων περιοχών γίνεται ανάλογα με την ενότητα των διοικητικών φορέων λήψεως οικονομικών αποφάσεων. Αν για αριθμό περιοχών υπάρχει μια ενότητα φορέων για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν αυτές τις περιοχές, τότε γίνεται ομαδοποίηση των περιοχών αυτών σε ²² μια περιφέρεια.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών - Προγραμματικές περιφέρειες

Το **βασικό πλεονέκτημα** των προγραμματικών περιφερειών είναι ότι πρόκειται για διοικητικές υποδιαιρέσεις της εθνικής οικονομίας με μεγαλύτερη επάρκεια στατιστικών στοιχείων κατά διοικητικές περιοχές και συνεπώς ο αναλυτής των περιφερειακών φαινομένων δύναται **να αξιολογήσει** ευκολότερα **τις επιπτώσεις των μέτρων πολιτικής** που λαμβάνονται σε περιφερειακό επίπεδο.

Το **βασικό μειονέκτημά** τους είναι ότι τα περιφερειακά όρια μπορεί να μη συμπίπτουν με τα διοικητικά καθώς προκύπτουν με βάση τα οικονομικά κριτήρια, δηλαδή τις **λειτουργικές αλληλεξαρτήσεις** μεταξύ των λοιπών περιοχών που απαρτίζουν την περιφέρεια, με συνέπεια τα περιφερειακά μέτρα πολιτικής να γίνονται ανενεργά ή και να συνεπάγονται αντίθετα από τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Μόνο στη περίπτωση που γινόταν **επαναπροσδιορισμός των διοικητικών ορίων των περιοχών της χώρας** θα μπορούσε να αντισταθμίσει αυτό το μειονέκτημα σύμφωνα με οικονομικά κριτήρια, αλλά η επιτυχία μιας τέτοιας ενέργειας είναι απρόβλεπτη και αμφίβολη.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ο Διαχωρισμός των Περιφερειών - Προγραμματικές περιφέρειες

Από την προηγούμενη ανάλυση που έγινε ως προς τον προσδιορισμό των περιφερειακών ορίων, συμπεραίνει κανείς ότι, από άποψη περιφερειακής εμπειρικής αναλύσεως, ένα σύστημα προγραμματικών περιφερειών που βασίζεται σε **οικονομικά κριτήρια** αλληλεξαρτήσεως **αποτελεί το ιδεώδες πλαίσιο για ανάλυση**, αλλά ο αναλυτής είναι υποχρεωμένος τις περισσότερες φορές να εργαστεί με διοικητικές περιφέρειες ανεξάρτητα από το αν πληρούν οικονομικά κριτήρια ή όχι.

Εξαρτάται κάθε φορά από το σκοπό. Αν ο αναλυτής έχει ως σκοπό τη θεωρητική μόνο ανάλυση, υπάρχει η δυνατότητα να υποδιαιρεθεί αυθαίρετα ολόκληρη η εθνική οικονομία στον επιθυμητό αριθμό περιφερειών, **χωρίς να λαμβάνεται καθόλου υπόψη ο παράγοντας του χώρου**, αν και υποστηρίζεται ότι ακόμα και η θεωρητική περιφερειακή ανάλυση θα πρέπει να ενσωματώνει και τον παράγοντα του χώρου

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Διαφορές και Σχέσεις μεταξύ Περιφερειακής και Εθνικής Οικονομικής Αναλύσεως

«Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι πρέπει να ασχοληθούμε με την Περιφερειακή Οικονομική;»

Γνωρίζουμε από τη θεωρία του διεθνούς εμπορίου ότι δύο (2) χώρες αρχίζουν να συναλλάσσονται μεταξύ τους όταν αποκτούν οφέλη από τις μεταξύ τους συναλλαγές. Μια χώρα μπορεί να έχει πλεονεκτήματα στην διαδικασία της παραγωγής, που προέρχονται από τους φυσικούς της πόρους ή από μοναδικούς ανθρώπινους πόρους. Όσο μεγαλύτερα είναι τα πλεονεκτήματα παραγωγής μιας χώρας τόσο περισσότερο ωφέλιμες θα είναι οι εμπορικές συναλλαγές της με άλλες χώρες και η εξειδίκευσή της.

Πολλές φορές η πείρα μας διδάσκει ότι το εξωτερικό εμπόριο έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία για την οικονομία μιας περιφέρειας από την οικονομία μιας χώρας. Οι λόγοι για τους οποίους συμβαίνει αυτό ή οι παράγοντες που εμποδίζουν το εμπόριο μεταξύ χωρών, και οι οποίοι είναι ανύπαρκτοι ή χωρίς σημασία στο περιφερειακό επίπεδο, είναι πολλοί (λ.χ: **Οι αποστάσεις μεταξύ των συναλλασσομένων, Πολιτικοί λόγοι, τα προβλήματα του ισοζυγίου πληρωμών, η γραφειοκρατία, κάλληλο νομικό καθεστώς – δασμούς, ποσοτώσεις και άλλα θεσμικά μέτρα κλπ.**)

Έννοιες και Ορισμοί Περιφερειακής Πολιτικής

Μία από τις **βασικές μεταβλητές** για την μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας είναι **η παράμετρος του χώρου**. Συνεπώς τα προβλήματα που συνδέονται με αυτόν αποτελούν το κύριο αντικείμενο ενασχόλησης των λεγομένων κοινωνικών επιστημών του χώρου. Εξαιτίας της πολυπλοκότητας των προβλημάτων αυτών, η προσέγγιση τους απαιτεί μια επιστημονική ματιά επειδή πρέπει να διερευνηθούν από πολλές διαστάσεις. Πράγματι, επιστήμες, όπως η **Κοινωνιολογία, Φιλοσοφία, Γεωγραφία, Οικονομική, Αρχαιολογία, Ιστορία, Ανθρωπολογία, Πολεοδομία, η Πολιτική Επιστήμη, η Πληροφορική, οι Φυσικές Επιστήμες και Επιστήμες του Δικαίου**, συνεργάζονται σήμερα **για την επίλυση προβλημάτων του χώρου επειδή η μελέτη του προϋποθέτει την ανάλυσή του σε γεωγραφικό, οικονομικό-πολιτικό, οικολογικό, κλπ χώρο**

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Τα κρίσιμα προβλήματα του χώρου μπορούν να συνοψισθούν στα ακόλουθα:

- ❑ Η δημιουργία **κοινωνικού κόστους** και **κόστους διοίκησης**, λόγω των μελλοντικών διακρατικών αστικών και διαπεριφερειακών συγκεντρώσεων.
- ❑ Η **αντικοινωνική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων** (αίτιο ανέχειας) από την «αρνητική» ποσοτική σχέση πληθυσμού / χώρου.
- ❑ Η **ανάπτυξη των ‘προβληματικών’ (καθυστερημένων) περιοχών.**
- ❑ Η **επιβάρυνση του περιβάλλοντος** από την «αρνητική» ποσοτική οικονομική ανάπτυξη (ρύπανση ατμόσφαιρας και καταστροφή του οικολογικού περιβάλλοντος).

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Τι σημαίνει ο όρος **Περιφερειακή Ανάπτυξη** ;

Ο όρος **Περιφερειακή Ανάπτυξη**, εκφράζει την αναγκαιότητα σύγκλησης των διαφόρων περιοχών μιας χώρας προς τον εθνικό μέσο όρο ενός ή περισσότερων κριτηρίων τα οποία ή ορίζονται από τους φορείς άσκησης πολιτικής της χώρας (εκ των άνω ανάπτυξη – **top down development**) ή είναι το αποτέλεσμα διεργασιών και λαϊκών απαιτήσεων που εκκινούν από την βάση (εκ των κάτω ανάπτυξη – **bottom up development**) και υπαγορεύονται (πολλές φορές επιβάλλονται) προς τα άνω.

**Ποιο πιστεύετε ότι είναι το
Περιφερειακό Πρόβλημα;**

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ποιο πιστεύετε ότι είναι το Περιφερειακό Πρόβλημα;

Περιφερειακό Πρόβλημα είναι η έκφραση και το μέγεθος των περιφερειακών ανισοτήτων σε μια χώρα. Διάφορες μελέτες αποδεικνύουν πως δεν υπάρχει μια απλή πρόσβαση στην έννοια του περιφερειακού προβλήματος που να ταιριάζει στις διάφορες συνθήκες σε όλες τις χώρες.

Προβλήματα μπορεί να προκαλούνται από ανισότητες στο εισόδημα, τη μετανάστευση, την απασχόληση, κλπ. αλλά και από πολύ λιγότερο εμφανείς διαταραχές, όπως υπερπληθυσμός σε μια περιφέρεια που δημιουργεί αρνητικές εξωτερικές οικονομίες εξαιτίας της υπερσυγκέντρωσης.

Το **Περιφερειακό Πρόβλημα** επομένως είναι ένα σύνθετο και πολυδιάστατο φαινόμενο, το οποίο ορίζεται από οικονομικές, πολιτισμικές, κοινωνικές, θεσμικές διαστάσεις οι οποίες καθορίζουν και το μέγεθος των περιφερειακών ανισοτήτων.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ποιό πιστεύετε ότι είναι το **Περιφερειακό Πρόβλημα**;

Το **Περιφερειακό Πρόβλημα** έρχεται αντιμέτωπο με ένα σύνολο προβλημάτων που μια οικονομία βρίσκει μπροστά της, διότι **(α) οι εθνικές περιφερειακές πολιτικές επενεργούν με διαφορετικό τρόπο σε κάθε περιφέρεια, ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητές της, και (β) η διαπεριφερειακή κατανομή των πόρων και του πληθυσμού πρέπει να είναι συμβατή με τους εθνικούς στόχους, με την επίτευξη δηλαδή τουλάχιστον ανεκτών κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών και περιβαλλοντικών συνθηκών για όλη τη χώρα.**

Η περιγραφή αυτή του περιφερειακού προβλήματος καθιστά αναγκαία την διεπιστημονική προσέγγιση του φαινομένου των περιφερειακών ανισοτήτων. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί επίσης, ότι εκτός από την “**αντικειμενική**” εκτίμηση του μεγέθους του περιφερειακού προβλήματος υπάρχει και η “**υποκειμενική**”, αυτή δηλ. η οποία δημιουργεί την εντύπωση της παραμέλησης και της αδικίας στους πολίτες και προκαλεί γι αυτόν το λόγο τις αντιδράσεις και διαμαρτυρίες τους.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Για τους λόγους αυτούς η ανάλυση του περιφερειακού προβλήματος ακολουθεί **τέσσερα (4) γενικά κριτήρια**:

- (1) το **αναπτυξιακό**, το οποίο θέτει όρια ως προς την ανάπτυξη από την υπανάπτυξη με την έννοια ότι η υπέρβαση του τιθέμενου ορίου δημιουργεί το περιφερειακό πρόβλημα,
- (2) το **χωροταξικό**, το οποίο απεικονίζει την περιφερειακή ασυμμετρία που υπάρχει μεταξύ των διαφόρων χωρικών μονάδων σε μια χώρα ή ενότητα χωρών (πρόβλημα Κέντρου- Περιφέρειας),
- (3) το **ειδολογικό**, που χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη άνισων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών ευκαιριών,
- (4) το **κλαδικό**, το οποίο συνδέεται με τη διαδικασία αναδιάρθρωσης της οικονομίας και της παγκοσμιοποίησης των αγορών. Δηλαδή αντικατάσταση των παραδοσιακών κλάδων που έχουν πληγεί από άλλους δυναμικούς εξελισσόμενους τους οποίους “γέννησε” η προϊούσα εξωστρέφεια της οικονομίας.

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Από τα ανωτέρω κριτήρια κάθε ομάδα εξειδικεύεται ώστε να καλύπτει ολόκληρο το φάσμα της πολυεπίπεδης περιφερειακότητας και έτσι να καθορίζεται το 'μέγεθος' της απαιτούμενης πολιτικής. Τα κριτήρια αυτά είναι ιδιαίτερα σύνθετα και αναφέρονται σε πολλές κοινωνικές, οικονομικές και άλλες παραμέτρους οι οποίες δημιουργούν (ή δίνουν την αίσθηση ότι δημιουργούν) ανισότητες στο επίπεδο διαβίωσης διαχωρίζοντας τους πολίτες των διαφόρων περιοχών σε προνομιούχους και μη.

Ως τέτοια κριτήρια θα μπορούσαν να θεωρηθούν:

- Ο ρυθμός μεγέθυνσης της παραγωγής (του προϊόντος) της περιφέρειας.
- Το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας σε σχέση με άλλες περιφέρειες.
- Η παραγωγική διάρθρωση μιας περιφέρειας, δηλ. η συμμετοχή των
- διαφόρων τομέων παραγωγής στο συνολικό παραγόμενο προϊόν της περιφέρειας.
- Ο βαθμός εκβιομηχάνισης των περιφερειών.
- Η πυκνότητα του πληθυσμού στις διάφορες περιφέρειες, δηλ. η συγκέντρωση πληθυσμού σε μια περιφέρεια σε σχέση με άλλες.
- Η 'ποιότητα' του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας (δηλ. του ποσοστού των εξειδικευμένων στο σύνολο των εργαζομένων σ' αυτήν).

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ορισμός της περιφερειακής πολιτικής και κατηγοριοποίηση των περιφερειακών προβλημάτων;

Η περιφερειακή πολιτική αποτελεί έναν από τους τομείς χάραξης κυβερνητικής πολιτικής που δύσκολα επιδέχεται σαφή ορισμό λόγω της πολυπλοκότητας της φύσης της.

Ο όρος λαμβάνει διαφορετική σημασία από ανθρώπους που προέρχονται από διαφορετικές χώρες και διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους. Προσεγγίζεται δε από ποικίλες ιδεολογικές οπτικές γωνίες (παρεμβατισμός, ελεύθερη αγορά) και του προσδίδονται πολλαπλοί στόχοι (περιορισμός του κοινωνικού κόστους, μεγιστοποίηση της εθνικής ανάπτυξης) που ενδέχεται να είναι ασαφείς, αντιφατικοί και να υπόκεινται σε αλλαγές. Η περιφερειακή πολιτική μπορεί να ερμηνευθεί ή να ασκηθεί με τη μορφή μικροοικονομικών πρωτοβουλιών (π.χ. επενδυτικά κίνητρα) ή μακροοικονομικών δράσεων (π.χ. σταθεροποιητές) ή προσεγγίσεων διακυβέρνησης (π.χ. συντονισμός πολιτικών), και μπορεί να συμπεριλαμβάνει κάθε μορφή διοίκησης - από την τοπική κοινότητα μέχρι και την Ευρωπαϊκή Ένωση - καθώς επίσης και φορείς ιδιωτικών και εθελοντικών κλάδων (Bachtler, 2001, σ.3).

Οικονομική Πολιτική, Περιφερειακή Πολιτική, Περιφερειακή Ανάπτυξη: Βασικές Έννοιες και Ορισμοί

Ορισμός της περιφερειακής πολιτικής και κατηγοριοποίηση των περιφερειακών προβλημάτων;

Ο όρος περιφερειακή πολιτική σύμφωνα με τον **Folmer** (1986, σ.14) προσδιορίζεται το σύνολο των ενεργειών της κεντρικής, περιφερειακής και τοπικής διοίκησης, που έχουν σκοπό να επηρεάσουν την οικονομική κατάσταση μιας ή περισσότερων περιφερειών. Επιπλέον, ως περιφερειακή πολιτική εννοούνται όλες οι πολιτικές, που έχουν ως στόχο τη βελτίωση της γεωγραφικής κατανομής των περιφερειακών ανισοτήτων (regional disparities).

Στην ουσία η περιφερειακή πολιτική επιδιώκει να διορθώσει ορισμένες χωρικές συνέπειες της ελεύθερης οικονομίας, που προκαλούνται από την απουσία της τέλει αγοράς. Κατά συνέπεια, ο σκοπός άσκησης της εν λόγω πολιτικής είναι να επιτύχει τη σύγκλιση (convergence) μεταξύ των περιφερειών που έχουν αναπτυχθεί με άνισο τρόπο και να συμβάλει στην οικονομική μεγέθυνση, μειώνοντας τις ανισότητες, καθώς, όπως τονίζει ο **Perroux** (1955, όπ. αναφ. η Νεγρεπόντη, 1986, σ.101), «όσο σημαντικό κι αν φαίνεται, το γεγονός είναι ότι η πρόοδος δεν εμφανίζεται παντού και ταυτόχρονα, εμφανίζεται σε σημεία ή πόλους ανάπτυξης με διαφορετικό βαθμό έντασης, διαχέεται προς διαφορετικές κατευθύνσεις και με διαφορετικά αποτελέσματα για το σύνολο της οικονομίας».

Θεωρίες Περιφερειακής Ανάπτυξης

Περιφερειακή Επιστήμη και Περιφερειακή Ανάπτυξη

Η Περιφερειακή επιστήμη χρησιμοποίησε έννοιες και μεθόδους ανάλυσης από την οικονομική θεωρία και **συγκεκριμένα τις θεωρίες του διεθνούς εμπορίου** (οικονομικές δραστηριότητες και σχέσεις μεταξύ δύο ή περισσότερων χωρικών μονάδων) και της ισόρροπης ανάπτυξης.

Οι θεωρίες αυτές δεν αποσκοπούν στην ερμηνεία των περιφερειακών ανισοτήτων αλλά στους όρους και τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των περιφερειών, φτάνοντας στο συμπέρασμα ότι αυτό που απαιτείται είναι η δημιουργία και ύπαρξη θεσμών και οργανισμών (North, 2006) που μπορούν να διαδώσουν την ανάπτυξη σ' όλες τις περιφέρειες.

Οι θεωρίες αυτές βασίζονται σε παραδοχές και υποδείγματα κορυφαίας στρατηγικής σημασίας ενός πλήρως ανταγωνιστικού οικονομικού περιβάλλοντος με απόλυτη κινητικότητα παραγωγικών συντελεστών (κεφάλαιο και εργασία) και μεγιστοποίηση του κέρδους από πλευράς παραγωγών. Δηλαδή δεν πραγματοποιούνται παρεμβάσεις του κράτους, των συνδικάτων και των μονοπωλίων, δυνάμεις οι οποίες δημιουργούν προσκόμματα στη λειτουργία της αγοράς.

Περιφερειακή Επιστήμη και Περιφερειακή Ανάπτυξη

Οι παραδοχές και τα υποδείγματα αυτά συνεπάγονται την ύπαρξη:

- ενός συγκριτικού πλεονεκτήματος
- την μακροχρόνια εξισορρόπηση εισοδημάτων και
- τον ρυθμό ανάπτυξης των περιφερειών.

Ο μηχανισμός αυτός μπορεί να αναλυθεί ως εξής: Αν ένας συντελεστής παραγωγής υπάρχει σε αφθονία στην περιφέρεια σε σχέση με την ποσότητα των άλλων συντελεστών, π.χ. αυξημένος συντελεστής εργασίας με δεδομένη ποσότητα κεφαλαίου σε μία περιφέρεια σε σχέση με μια αντίστροφη σχέση σε άλλη, τότε ο συντελεστής αυτός **προσδιορίζει το συγκριτικό πλεονέκτημα** της περιφέρειας στην παραγωγή συγκεκριμένων προϊόντων/υπηρεσιών.

Περιφερειακή Επιστήμη και Περιφερειακή Ανάπτυξη

Την Περιφέρεια συμφέρει η παραγωγή και εξαγωγή των προϊόντων/υπηρεσιών αυτών. Για παράδειγμα, αν μία περιφέρεια διαθέτει εργασία σε αφθονία, τότε η περιφέρεια αυτή εξειδικεύεται στην παραγωγή προϊόντων εντάσεως εργασίας, όπως π.χ: η παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών. Η ύπαρξη σε σχετική αφθονία ενός συντελεστή παραγωγής προκαλεί διαφορές στις αμοιβές του συντελεστή αυτού μεταξύ περιφερειών. Συνεπώς, η χαμηλή αμοιβή εκεί που ο συντελεστής αφθονεί θα δημιουργήσει κίνητρο για την παραγωγή προϊόντων που παράγονται από τον συγκεκριμένο συντελεστή. Τότε είναι που η περιφέρεια εξειδικεύεται. Η σχετική αφθονία όμως του συντελεστή δεν αποτελεί μόνιμο χαρακτηριστικό των περιφερειών. Οι διαφορές στις αμοιβές θα προκαλέσουν μετακίνηση του παραγωγικού συντελεστή προς την περιφέρεια με την υψηλότερη αμοιβή, θα ακολουθήσει η αύξηση της προσφοράς που θα προκαλέσει μείωση των αμοιβών στην περιφέρεια άφιξης και η διαδικασία αυτή θα συνεχιστεί με διαρκείς μετακινήσεις των συντελεστών έως ότου εξισωθούν οι αμοιβές.

Η Περιφερειακή Ανάπτυξη ως στόχος πολιτικής:

Μέχρι πριν λίγες δεκαετίες η χωροταξική διάσταση δεν λαμβανόταν υπόψη κατά την ανάλυση των οικονομικών φαινομένων. Το γεγονός αυτό εύρισκε την δικαιολογική του βάση στην κύρια υπόθεση της παραδοσιακής οικονομικής θεωρίας, σύμφωνα με την οποία η λειτουργία του μηχανισμού της αγοράς συντελεί στην πλήρη κινητικότητα των συντελεστών παραγωγής ανάμεσα στις περιφέρειες. Δηλαδή η ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας γινόταν μέσα σε ένα στατικό χωρίς διαστάσεις κόσμο. Η αρχική αντίδραση στη θέση αυτή ήταν της Γερμανικής Ιστορικής Σχολής, η οποία αναγνώριζε όμως μόνο τη σημασία του χρόνου στην οικονομική ανάλυση.

Ο χώρος εξακολουθούσε να μην λαμβάνεται, τουλάχιστον άμεσα, υπόψη. Ίσως γιατί πολλά θέματα χώρου μπορούσαν να εξετασθούν μέσα στο πλαίσιο που διαμόρφωνε η παραδοσιακή θεωρία. Για παράδειγμα, το κόστος μετακίνησης του προϊόντος ή του συντελεστή παραγωγής μπορούσε να ληφθεί υπόψη με τον συνυπολογισμό του συνολικού κόστους παραγωγής. Ακόμα αν το βασικό πλεονέκτημα ενός τόπου εγκατάστασης αφορούσε στην εξοικονόμηση του χρόνου για τη μείωση των καθυστερήσεων στην παράδοση του προϊόντος, το πρόβλημα του χώρου θα μπορούσε να θεωρηθεί ως πρόβλημα χρόνου.

Η Περιφερειακή Ανάπτυξη ως στόχος πολιτικής:

Πολύ σημαντικό επίσης επιχείρημα για την παραμέληση του χώρου ως στοιχείου της οικονομικής ανάλυσης ήταν και το γεγονός ότι πολλοί παράγοντες που προσδιορίζουν την χωροταξική διάρθρωση της οικονομικής δραστηριότητας είναι μη οικονομικοί (κοινωνιολογικοί, πολιτιστικοί, κλπ).

Ο προβληματισμός που διατύπωσε η περιφερειακή επιστήμη για την επίλυση των υπαρκτών προβλημάτων του χώρου, βρήκε αρχικά την θεωρητική του βάση στις ήδη αναπτυγμένες από την οικονομική ανάλυση θεωρητικές κατασκευές της θεωρίας του διεθνούς εμπορίου (για να περιγράψει τις οικονομικές δραστηριότητες και σχέσεις μεταξύ δύο ή περισσότερων χωρικών μονάδων) και της ισόρροπης ανάπτυξης (μία μάλλον ασαφή έννοια, όπως τονίσθηκε ανωτέρω).

Οι δύο αυτές θεωρητικές κατασκευές υπαγόρευαν την πολιτική ενίσχυσης των υποδομών, της προσέλκυσης ξένων επενδύσεων και ενίσχυσης των εξαγωγικών επιχειρήσεων. Επίσης άλλες παλαιές καλά διατυπωμένες και παραδεκτές από την οικονομική φιλολογία θεωρίες τις οποίες χρησιμοποίησε δανειζόμενη από την κρατούσα οικονομική θεωρία η περιφερειακή επιστήμη, προωθούσαν τα κίνητρα για την αύξηση της κινητικότητας των συντελεστών παραγωγής και την ενδυνάμωση των επενδύσεων στις καθυστερημένες περιφέρειες

Η Περιφερειακή Ανάπτυξη ως στόχος πολιτικής:

Περιφερειακές ανισότητες συναντάμε τόσο μεταξύ χωρών όσο και μεταξύ διαφόρων περιφερειών της ίδιας χώρας. Στις περισσότερες χώρες του κόσμου (ιδίως όταν πρόκειται για χώρες με μεγάλη έκταση) οι περιφερειακές ανισότητες είναι έντονες καθώς και σε όλες σχεδόν τις χώρες της ΕΕ. Με κριτήριο το ποσοστό ανεργίας παρατηρούμε ότι υπάρχει μία διαχρονική σταθερότητα στο βαθμό των περιφερειακών ανισοτήτων.

Από το 1977 και εξής υψηλότερη ανεργία παρατηρείται στις περιοχές: μεσημβρινές και νότιες περιφέρειες της Ιταλίας (γνωστές ως Mezzogiorno) συμπεριλαμβανομένων των νησιών Σικελίας και Σαρδηνίας, Β. Αγγλία και Σκωτία, Ιρλανδία, Βέλγιο, Βόρεια σύνορα Δ. Γερμανίας και Κεντρική και Νότιο Γαλλία συμπεριλαμβανομένης της Κορσικής.

Η κατάσταση αυτή έως σήμερα δεν έχει διαφοροποιηθεί σημαντικά, έχουν όμως αναφανεί νέες προβληματικές περιφέρειες λόγω της σημαντικής διεύρυνσης της ΕΕ τα τελευταία χρόνια. Στην Ελλάδα οι ανισότητες μεταξύ των περιφερειών είναι εμφανώς μεγάλες. Βέβαια το μέγεθος ποικίλει ανάλογα με το μέτρο που χρησιμοποιούμε. Όμως ανεξαρτήτως μέτρου είναι έντονη η διαφορά μεταξύ αφ' ενός αστικών και αγροτικών περιοχών και αφ' ετέρου μεταξύ του "κέντρου", Αττική και Θεσσαλονίκη, και υπολοίπων περιοχών

·
·

Θεωρίες περιφερειακής ανάπτυξης :

Οι διαφορές και ανισότητες που παρατηρούνται στις παραγωγικές δομές των περιφερειών θα πρέπει να αποδοθούν στη διαφορετική πορεία ανάπτυξης που ακολουθεί κάθε περιφέρεια. Το ζήτημα της περιφερειακής ανάπτυξης είναι κεντρικό ζήτημα για την περιφερειακή θεωρία.

Οι θεωρίες περιφερειακής ανάπτυξης καλούνται να απαντήσουν σε μια σειρά ερωτημάτων: πώς προκαλείται η ανάπτυξη σε μια περιοχή και γιατί εμφανίζονται ανισότητες ανάμεσα στις περιφέρειες; γιατί άλλες περιοχές αναπτύσσονται και συγκεντρώνουν πληθυσμό και δραστηριότητες ενώ άλλες παραμένουν προβληματικές περιοχές, στάσιμες ή συνεχώς φθίνουσες;

Μ' άλλα λόγια, πώς μπορεί να ερμηνευθεί η επιλεκτική αυτή εμφάνιση της ανάπτυξης και η δημιουργία των περιφερειακών ανισοτήτων;

Θεωρίες περιφερειακής ανάπτυξης :

Αυτό που πόλωσε την αρχική θεωρητική συζήτηση για το χαρακτήρα της περιφερειακής ανάπτυξης είναι το ερώτημα: προς τα πού τείνουν μακροπρόθεσμα οι περιφερειακές ανισότητες, να ισορροπήσουν ή να ενταθούν;

Η απάντηση που δίνεται από τις αντίστοιχες θεωρητικές κατευθύνσεις αποτελεί κατά κάποιο τρόπο ‘αρχική θέση’ η οποία δεν υποβάλλεται σε διαδικασία επαλήθευσης.

Οι θεωρητικές απόψεις που εντάσσονται στην κατεύθυνση των μοντέλων ισορροπίας θεωρούν εξαρχής ως δεδομένο ότι κάτω από τη λειτουργία των μηχανισμών της ελεύθερης αγοράς οι περιφερειακές ανισότητες θα τείνουν μακροπρόθεσμα να ισορροπήσουν.

Αντίθετα, οι θεωρίες άνισης περιφερειακής ανάπτυξης θεωρούν ότι οι μηχανισμοί της ελεύθερης αγοράς είναι αυτοί που προκαλούν δομικά την ανισορροπία.

·
·

Η Περιφερειακή Πολιτική της ΕΕ

Ορισμός της περιφερειακής πολιτικής και κατηγοριοποίηση των περιφερειακών προβλημάτων

Η περιφερειακή πολιτική αποτελεί έναν από τους τομείς χάραξης κυβερνητικής πολιτικής που δύσκολα επιδέχεται σαφή ορισμό λόγω της πολυπλοκότητας της φύσης της. Ο όρος δύναται να λάβει διαφορετική σημασία από ανθρώπους που προέρχονται από διαφορετικές χώρες και διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους. Προσεγγίζεται δε από ποικίλες ιδεολογικές οπτικές γωνίες (ελεύθερη αγορά, παρεμβατισμός) και του προσδίδονται πολλαπλοί στόχοι (μεγιστοποίηση της εθνικής ανάπτυξης, περιορισμός του κοινωνικού κόστους) που ενδέχεται να είναι ασαφείς, αντιφατικοί και να υπόκεινται σε αλλαγές.

Η περιφερειακή πολιτική μπορεί να ερμηνευθεί ή να ασκηθεί με τη μορφή μικροοικονομικών πρωτοβουλιών (π.χ. επενδυτικά κίνητρα) ή μακροοικονομικών δράσεων (π.χ. σταθεροποιητές) ή προσεγγίσεων διακυβέρνησης (π.χ. συντονισμός πολιτικών), και μπορεί να συμπεριλαμβάνει κάθε μορφή διοίκησης - από την τοπική κοινότητα μέχρι και την Ευρωπαϊκή Ένωση - καθώς επίσης και φορείς ιδιωτικών και εθελοντικών κλάδων (Bachtler, 2001, σ.3).

Ορισμός της περιφερειακής πολιτικής και κατηγοριοποίηση των περιφερειακών προβλημάτων

Η άσκηση περιφερειακής οικονομικής πολιτικής, καθώς και η αντιμετώπιση του περιφερειακού προβλήματος σταδιακά γίνεται όλο και περισσότερο συστατικό στοιχείο των σύγχρονων καπιταλιστικών κρατών. Τα τελευταία χρόνια αρκετές κρατικές πολιτικές (κράτος πρόνοιας, δημόσια εκπαίδευση κ.α.) διέρχονται μια παρατεταμένη κρίση, όπως υποστηρίζει ο Κωστόπουλος (2000, σ.127), ο οποίος κάνοντας εκτενή αναφορά στις απόψεις κενυσιανών και φιλελεύθερων οικονομολόγων, όπως εξελίχθηκαν μέσα στο χρόνο, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η παγκοσμιοποίηση έκανε τις διαφορές τους πολύ δυσδιάκριτες.

Ως αποτέλεσμα, είτε με Keynes (κρατικός παρεμβατισμός) είτε με Friedman (ελεύθερη αγορά), η ιδέα της κρατικής παρέμβασης παραμένει, όπως υπογραμμίζει, τόσο σε εθνικό όσο και σε διακρατικό επίπεδο, με έναν και μόνο στόχο: να ικανοποιείται το αίτημα των πολυεθνικών επιχειρήσεων για υψηλά κέρδη. Παρόλα αυτά, η περιφερειακή πολιτική, εν αντιθέσει με την κρίση που αντιμετωπίζουν οι υπόλοιπες κρατικές και ευρωπαϊκές πολιτικές, ακολουθεί συνεχώς ανοδική πορεία «κερδίζοντας πόντους» εις βάρος άλλων πολιτικών

Ορισμός της περιφερειακής πολιτικής και κατηγοριοποίηση των περιφερειακών προβλημάτων

Πιο συγκεκριμένα, ως περιφερειακή πολιτική σύμφωνα με τον Folmer (1986, σ.14) προσδιορίζεται το σύνολο των ενεργειών της κεντρικής, περιφερειακής και τοπικής διοίκησης, που έχουν σκοπό να επηρεάσουν την οικονομική κατάσταση μιας ή περισσότερων περιφερειών. Επιπλέον, ως περιφερειακή πολιτική εννοούνται όλες οι πολιτικές, που έχουν ως στόχο τη βελτίωση της γεωγραφικής κατανομής των περιφερειακών ανισοτήτων (regional disparities). Στην ουσία η περιφερειακή πολιτική επιδιώκει να διορθώσει ορισμένες χωρικές συνέπειες της ελεύθερης οικονομίας, που προκαλούνται από την απουσία της τέλει αγοράς. Κατά συνέπεια, ο σκοπός άσκησης της εν λόγω πολιτικής είναι να επιτύχει τη σύγκλιση (convergence) μεταξύ των περιφερειών που έχουν αναπτυχθεί με άνισο τρόπο και να συμβάλει στην οικονομική μεγέθυνση, μειώνοντας τις ανισότητες, καθώς, όπως τονίζει ο Perroux (1955, όπ. αναφ. η Νεγρεπόντη, 1986, σ.101), «όσο σημαντικό κι αν φαίνεται, το γεγονός είναι ότι η πρόοδος δεν εμφανίζεται παντού και ταυτόχρονα, εμφανίζεται σε σημεία ή πόλους ανάπτυξης με διαφορετικό βαθμό έντασης, διαχέεται προς διαφορετικές κατευθύνσεις και με διαφορετικά αποτελέσματα για το σύνολο της οικονομίας».

Ορισμός της περιφερειακής πολιτικής και κατηγοριοποίηση των περιφερειακών προβλημάτων

Πολύ πριν ιδρυθεί, λοιπόν, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είχε αναγνωρισθεί ότι οι δυνάμεις της αγοράς διευρύνουν μάλλον παρά συστέλλουν τις περιφερειακές ανισότητες, γεγονός που συντελεί στη δημιουργία του αποκαλούμενου «περιφερειακού προβλήματος », για την αντιμετώπιση του οποίου είχε διαμορφωθεί, σε επίπεδο εθνικών κρατών, μια πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης (Καζάκος, 1984, σ.95).

Κάποια από τα βασικά προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η ανωτέρω πολιτική είναι η άνιση κατανομή των παραγωγικών πόρων, η έλλειψη επαρκών κεφαλαίων, το υποαπασχολούμενο εργατικό δυναμικό, η έλλειψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών καθώς και η αποδυνάμωση της περιοχής από τον πληθυσμό της, με τη συγκέντρωσή του σε ορισμένα κέντρα που προσφέρουν δυνατότητες οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας. (Μητούλα, 2006, σ.159). Εξάλλου, οι μετακινήσεις εργατικού δυναμικού, κεφαλαίου, αγαθών και υπηρεσιών δεν είναι σε θέση, από μόνες τους, να εξουδετερώσουν τη φυσική τάση προς περιφερειακή ανισότητα αλλά αποτελούν μάλλον, όπως τονίζει η Νεγρεπόντη (1986, σ.102) τα μέσα χάρη στα οποία τα συσσωρευτικά αποτελέσματα εξελίσσονται προς τα επάνω για τις «τυχερές» περιοχές και προς τα κάτω για τις «άτυχες».

Ορισμός της περιφερειακής πολιτικής και κατηγοριοποίηση των περιφερειακών προβλημάτων

Πιο συγκεκριμένα, ο Begg (2003, σσ. 163-164) προσδιορίζει τέσσερις κύριους τύπους περιφερειακών προβλημάτων που προκαλούν περιφερειακές ανισότητες και τους απαριθμεί ως εξής:

1. Έλλειψη ανάπτυξης
2. Έλλειψη προσβασιμότητας και δημιουργία απομακρυσμένων περιφερειών
3. Απώλεια ανταγωνιστικότητας
4. Οικονομική ολοκλήρωση

Ο πρώτος λόγος πίσω από τις περιφερειακές διαφορές είναι η έλλειψη ανάπτυξης. Η δυσκολία εφοδιασμού όλων των αστικών κέντρων με τα τελευταία τεχνολογικά δεδομένα έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζεται η εφαρμογή της τεχνολογίας και να μην εφαρμόζονται καινοτομικές και πρωτοποριακές δραστηριότητες που θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη μιας περιφέρειας. Το γεγονός αυτό εντείνεται από την κυριαρχία της παγκόσμιας αγοράς και του αυξανόμενου ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, λόγω της έλλειψης ανάπτυξης πολλές περιοχές κατέστησαν ανεπαρκείς στους δυναμικούς τομείς δραστηριοτήτων που έχουν στηρίξει την οικονομική πρόοδο. Χαρακτηριστικά, σε ορισμένα μέρη της Ευρώπης μέχρι πρόσφατα, η γεωργία εξακολουθούσε να αποτελεί κυρίαρχη βιομηχανία και υπήρξε σχετικά μικρή βιομηχανοποίηση.

Ορισμός της περιφερειακής πολιτικής και κατηγοριοποίηση των περιφερειακών προβλημάτων

Δεύτερον, γεωγραφικά μειονεκτήματα ορισμένων χωρών, όπως η μη δυνατότητα πρόσβασης λόγω του υψηλού κόστους που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι απομακρυσμένες περιοχές και η μεγάλη απόσταση από τα κέντρα λήψης αποφάσεων, είναι σημαντικά, επειδή τα εν λόγω μειονεκτήματα είναι μόνιμα και δε μπορούν να αντιμετωπιστούν εύκολα. Η ύπαρξη πλείστων περιφερειών που χαρακτηρίζονται «μειονεκτικές» στην περιφέρεια της ΕΕ αποτελεί ένα σημαντικό λόγο στήριξης, καθώς είναι δύσκολο να αναπτυχθούν και να συναγωνιστούν με τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Τρίτον, ενδέχεται να προκύψει μεταξύ των χωρών-μελών απώλεια ανταγωνιστικότητας και μπορεί να είναι δύσκολο να αντιστραφούν οι σωρευτικές διαδικασίες που ενισχύουν την αρχική απώλεια. Ενώ τα περιφερειακά προβλήματα συνδέονται κυρίως με τη συρρίκνωση των παλαιών βιομηχανιών όπως ανθρακωρυχεία, χαλυβουργία, κλωστοϋφαντουργία και ναυπηγεία στη Βόρεια Ευρώπη, ορισμένες περιοχές έχουν επηρεαστεί αρνητικά από τη σχετική παρακμή των νεότερων μεταποιητικών βιομηχανιών, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία.

Ορισμός της περιφερειακής πολιτικής και κατηγοριοποίηση των περιφερειακών προβλημάτων

Τέλος, οι συνέπειες της οικονομικής ολοκλήρωσης μπορεί, επίσης, να είναι ένας λόγος δημιουργίας των περιφερειακών ανισοτήτων. Μερικές φορές η αλλαγή των ρυθμίσεων της πολιτικής ή των ρυθμιστικών πλαισίων μπορεί να προκαλέσει περιφερειακά προβλήματα, καθώς η κοινωνία ορίζει τους νόμους βάσει των οποίων ενεργούν οι πολίτες.

Όλοι οι ανωτέρω παράγοντες συμβάλλουν στη δημιουργία περιφερειακών προβλημάτων και σχετίζονται με τη βιωσιμότητα μιας περιφέρειας. Είναι προφανές πως όσο περισσότερους πόρους διαθέτει μια περιφέρεια, τόσο περισσότερες δυνατότητες ανάπτυξης έχει. Κατά συνέπεια, κάθε περιφέρεια επιβάλλεται να είναι αυτόαρκτης, ανεξάρτητη από τα μεγάλα αστικά κέντρα, ώστε να θεωρείται βιώσιμη και να αποφευχθούν προβλήματα που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι επόμενες γενιές.

Λόγοι καθιέρωσης των Εθνικών Περιφερειακών Πολιτικών

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων αναπτυξιακής ανισότητας μεταξύ των περιφερειών αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους στόχους ενός σύγχρονου κράτους, το οποίο αποσκοπεί στην ευρύτερη οικονομική και κοινωνική συνοχή για την ομαλή λειτουργία του. Στις περιφέρειες, λοιπόν, ανάλογα με το βαθμό ανάπτυξής τους ή το βαθμό προβληματικότητάς τους εφαρμόζονται προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης με συγκεκριμένους ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους. Από την εθνική σκοπιά, όμως, ποιοι είναι οι λόγοι που δικαιολογούν την άσκηση της περιφερειακής πολιτικής;

Η απάντηση στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν είναι εύκολη, όπως υποστηρίζει ο Κόνσολας, γιατί οι λόγοι διαφοροποιούνται από περιοχή σε περιοχή και από χώρα σε χώρα, ενώ επηρεάζονται και από τις ειδικές συνθήκες που επικρατούν στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ωστόσο, με βάση την επισκόπηση σχετικής βιβλιογραφίας (Κόνσολας, 1997, σσ. 85-96, Armstrong, 2001, σ.389, Bachtler, 2001, σσ.4-5), οι πιο σημαντικοί λόγοι, που δημιουργούν την ανάγκη αντιμετώπισης του περιφερειακού προβλήματος από την κυβέρνηση κάθε χώρας, μπορούν να ταξινομηθούν, σε τρεις κατηγορίες:

Λόγοι καθιέρωσης των Εθνικών Περιφερειακών Πολιτικών

A) Οικονομικοί, οι οποίοι συνοψίζονται

- ❖στη διόρθωση της ανεπάρκειας των δυνάμεων της αγοράς,
- ❖την πλήρη απασχόληση των συντελεστών παραγωγής,
- ❖την οικονομική μεγέθυνση και ανακατανομή των πόρων,
- ❖την πρόληψη πληθωριστικών πιέσεων,
- ❖τη χωροθέτηση επιχειρήσεων,
- ❖το κόστος συμφόρησης των αστικών κέντρων και
- ❖την ενίσχυση της συνοχής των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Λόγοι καθιέρωσης των Εθνικών Περιφερειακών Πολιτικών

Από τα ανωτέρω είναι εμφανές ότι η οικονομική διάσταση των λόγων που καθιστούν αναγκαία την περιφερειακή πολιτική σχετίζεται με το γεγονός ότι τα μέτρα που θα προωθηθούν, θα στοχεύουν σε διασπορά των οικονομικών δραστηριοτήτων και αποφυγή συγκέντρωσης της ανάπτυξης γύρω από τα μεγάλα αστικά κέντρα, τα επονομαζόμενα ως «πόλους ανάπτυξης» από το μοντέλο περιφερειακής ανάπτυξης «κέντρου-περιφέρειας» (“core-periphery” model) .

Ειδικότερα, ξεκινώντας από την υπόθεση ότι η αγορά θα αποτύχει (presumed “market failure”), η περιφερειακή πολιτική θα οδηγήσει σε ανακατανομή των πόρων με τρόπο ώστε να επιτευχθεί η πλήρης απασχόλησή τους, γεγονός που θα οδηγήσει σε περισσότερη παραγωγή. Αν η εν λόγω οικονομική δραστηριότητα συγκεντρωθεί γύρω από συγκεκριμένα σημεία ανάπτυξης, θα καταλήξουμε σε αύξηση του εισοδήματος, της κατανάλωσης και κατ’ επέκταση του πληθωρισμού

Λόγοι καθιέρωσης των Εθνικών Περιφερειακών Πολιτικών

Ωστόσο, η διασπορά της οικονομικής δραστηριότητας, που αναμένεται να επιτευχθεί μέσω των κινήτρων για επενδύσεις που παρέχουν τα περιφερειακά προγράμματα ανάπτυξης, ενεργεί προληπτικά (eases bottlenecks) αναφορικά με την «υπερθέρμανση» (overheating) της οικονομίας, η οποία παρατηρείται σε περιοχές που ξεπερνούν το άριστο επίπεδο ανάπτυξης, και κατά αυτόν τον τρόπο, η οικονομία «απολαμβάνει» χαμηλότερα επίπεδα πληθωρισμού και βιώσιμη ανάπτυξη προς όφελος όλων.

Όπως καθίσταται φανερό από τα ανωτέρω, η οικονομική αποδοτικότητα αποτελεί τον κυριότερο λόγο για την ανάπτυξη περιφερειακής πολιτικής, καθώς μια «υγιής» οικονομία εγγυάται υψηλό βιοτικό επίπεδο για το σύνολο των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε αυτή

Λόγοι καθιέρωσης των Εθνικών Περιφερειακών Πολιτικών

Β) Κοινωνικοπολιτικοί, που αφορούν

- την περιφερειακή ανεργία,
- τη δίκαιη διανομή του εισοδήματος,
- την ενίσχυση των κοινωνικών και πολιτιστικών περιφερειακών προτύπων και
- την πολιτική οργάνωση και ενεργοποίηση της συμμετοχής του πληθυσμού.

Λόγοι καθιέρωσης των Εθνικών Περιφερειακών Πολιτικών

Σύμφωνα με την κοινωνική διάσταση των λόγων που καθιστούν αναγκαία την ανάπτυξη εθνικής περιφερειακής πολιτικής, η εν λόγω πολιτική εμφανίζεται ως ένας τρόπος διασφάλισης του γεγονότος ότι όλα τα κοινωνικά μέρη θα απολαμβάνουν ισότιμα τα οφέλη της αναπτυγμένης οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο κριτήριο, που χρησιμοποιήθηκε για τον καθορισμό των καθυστερημένων (lagging behind) και προβληματικών (troubled) περιφερειών, ήταν οι δείκτες της περιφερειακής ανεργίας, ως πιο αντιπροσωπευτικοί στην προσπάθεια εντοπισμού των περιφερειακών ανισοτήτων. Τα μέτρα πολιτικής για την αύξηση των θέσεων εργασίας προϋποθέτουν συστηματική ανάλυση του προβλήματος της ανεργίας, ώστε να αποφασισθεί ποιοι κλάδοι πρέπει να ενισχυθούν, ποιοι εργαζόμενοι ποιών ειδικοτήτων πρέπει να επανεκπαιδευτούν κ.α.

Επιπλέον, κάθε περιφέρεια διαθέτει τη δική της πολιτιστική φυσιογνωμία την οποία και θα πρέπει να διατηρεί, αν όχι και να ενδυναμώνει. Σε πολιτικό επίπεδο δε η περιφερειακή πολιτική οφείλει να ενεργοποιεί την πολιτική συνείδηση των πολιτών, οι οποίοι είναι οι κυρίως αρμόδιοι να εκφέρουν γνώμη για τον τόπο όπου κατοικούν, και κατά συνέπεια να αντιδρούν για τους λόγους καθυστέρησης της περιφέρειας τους. Γενικότερα, η προώθηση δικαιότερης κατανομής εισοδήματος, ευκαιριών απασχόλησης και υποδομών συνεπάγεται ότι οι πολίτες μιας χώρας, όπου κι αν κατοικούν, έχουν τη δυνατότητα να απολαμβάνουν ότι δικαιούνται, ήτοι το ίδιο ή έστω παρόμοιο επίπεδο ζωής.

Λόγοι καθιέρωσης των Εθνικών Περιφερειακών Πολιτικών

Γ) Περιβαλλοντικοί, που σχετίζονται με

- την προστασία και απορρύπανση του περιβάλλοντος καθώς και
- τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Τελική κατηγορία, με βάση τη σχετική βιβλιογραφία που μελετήθηκε, για τη δικαιολόγηση της επιθυμίας των κρατών να αναπτύξουν πολιτικές που αφορούν την ανάπτυξη της περιφέρειας, αποτελούν οι λόγοι που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος ως βασική ευθύνη του κράτους. Ιδιαίτερα οι περιφέρειες που πάσχουν από μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις και αυξανόμενη συμφόρηση έχουν άμεση ανάγκη αντιμετώπισης προβλημάτων κατοικίας, ύδρευσης και αποχέτευσης, ρύπανσης, εγκληματικότητας, νέκρωσης της λειτουργικότητας του οδικού δικτύου λόγω κυκλοφοριακού φόρτου κ.α., που λειτουργούν ανασταλτικά στην προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων και στην υγιή ανάπτυξη των υπόψη περιφερειών.

Λόγοι καθιέρωσης των Εθνικών Περιφερειακών Πολιτικών

Επιπλέον, η υπερσυγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων σε πρωτεύουσες χωρών και μητροπολιτικά κέντρα θέτει υπό αμφισβήτηση την ποιότητα ζωής που απολαμβάνουν οι κάτοικοι των εν λόγω περιοχών. Η περιφερειακή πολιτική, ωστόσο, μειώνει τις πιέσεις που ασκούνται στις μεγάλες πόλεις μέσω της εκτροπής μέρους της οικονομικής δραστηριότητας στην περιφέρεια. Συνοψίζοντας, υπογραμμίζεται ότι για να υπάρξει βιώσιμη ανάπτυξη σε μια περιφέρεια, θα πρέπει πρώτα να πετύχει η συνολική συνοχή, να αντιμετωπιστεί το περιφερειακό πρόβλημα και οι ανισότητες

Λόγοι καθιέρωσης των Εθνικών Περιφερειακών Πολιτικών

Οι λόγοι που επιβάλλουν την άσκηση της περιφερειακής πολιτικής δεν είναι μόνο οικονομικοί. Η πολιτική, ηθική, και ανθρωπιστική διάσταση του περιφερειακού προβλήματος κάνει ακόμη περισσότερο αισθητή την ανάγκη για την αποφασιστική αντιμετώπισή του, τόσο σε εθνικό, όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο. Σύμφωνα, ωστόσο, με μία άλλη άποψη οι λόγοι που υπαγορεύουν την παρέμβαση της οργανωμένης πολιτείας δε συσχετίζονται τόσο με τις ανθρωπιστικές ευαισθησίες των ασκούντων την πολιτική, αλλά με την ανάγκη να εξασφαλιστούν συνθήκες σταθερότητας στο κοινωνικό και ανάπτυξης στο οικονομικό επίπεδο. Κατά συνέπεια αφορούν λιγότερο το κριτήριο της ισότητας (equity) και περισσότερο εκείνο της συνολικής αποτελεσματικότητας (efficiency) της οικονομίας (Πετράκος, Ψυχάρης, 2004, σ.179), που παραδοσιακά, κατά τους Hall, Smith και Tsoukalis (2001, σ.316) αποτελούν δυο βασικά επιχειρήματα για τη δικαιολόγηση της εφαρμογής των πολιτικών για τη μείωση των διαπεριφερειακών ανισοτήτων.

Λόγοι καθιέρωσης της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής

Όπως όλες οι περιφέρειες του πλανήτη, είναι εύλογο πως και οι περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμφανίζουν σημαντικές αναπτυξιακές διαφορές τόσο μεταξύ των κρατών-μελών, όσο και στο εσωτερικό του κάθε κράτους ιδιαίτερα και μετά τις τελευταίες διευρύνσεις και την προσχώρηση νέων κρατών στην Ένωση . Φυσικά, η διάκριση ανάμεσα σε προηγμένες και καθυστερημένες περιοχές είναι εντελώς σχετική και αναφέρεται, αναγκαστικά, σε δεδομένη χρονική στιγμή. Περιοχές προηγμένες στο παρελθόν, βρίσκονται σήμερα σε ύφεση, ενώ άλλες που είχαν δυσκολίες, στο παρελθόν, τις έχουν ξεπεράσει. Αυτό που έχει σημασία δεν είναι τόσο ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής και η κατάταξή της σε αναπτυσσόμενη, αναπτυγμένη ή καθυστερημένη αλλά αντίθετα οι δυνατότητές της για ανάπτυξη (Νεγρεπόντη, 1986, σ.103). Για το λόγο αυτό η ύπαρξη κονδυλίων και η ορθολογική κατανομή (allocation) και διαχείρισή τους δύναται να βελτιώσει τη σημερινή εικόνα που εμφανίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)..

Λόγοι καθιέρωσης της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής

Ειδικότερα, αν κοιτάξει κανείς το χάρτη της ΕΕ, θα διαπιστώσει ότι οι πιο αναπτυγμένες περιφέρειες βρίσκονται στον κεντρικό πυρήνα της Ευρώπης, καλύπτοντας μόνο το 14% της συνολικής της επικράτειας αν και σ' αυτές κατοικεί το 1/3 του πληθυσμού, και παράγεται το μισό περίπου ΑΕΠ (ΕΕ, 2001, Δεύτερη Έκθεση για την Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή). Το Λονδίνο, το Παρίσι και οι Βρυξέλλες μπορούν να νοηθούν ως οι απολήξεις στο λεγόμενο «χρυσό τρίγωνο», το οποίο περιλαμβάνει περιφέρειες που απολαμβάνουν επίπεδο ανάπτυξης ασύγκριτα υψηλότερο από όλες τις άλλες περιφέρειες του ευρωπαϊκού χώρου (Πετράκος - Ψυχάρης, 2004, σσ.407-408). Αξίζει να σημειωθεί δε, ότι για την ΕΕ, αυτή η συγκέντρωση έχει αρνητικές συνέπειες, όχι μόνο για τις απομακρυσμένες αλλά και για τις κεντρικές περιφέρειες, κυρίως λόγω της κυκλοφοριακής συμφόρησης και της επιβάρυνσης για το περιβάλλον και την υγεία, κάτι που μακροπρόθεσμα μπορεί να αντισταθμίσει τα εκ πρώτης όψεως πλεονεκτήματα (Μητούλα, 2006, σ.109).

Λόγοι καθιέρωσης της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής

Από την άλλη, λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες εμφανίζουν μια ποικιλία προβλημάτων. Υπάρχουν περιοχές που κάποτε είχαν αναπτύξει έντονη βιομηχανική δραστηριότητα, όμως η διενεργούμενη διαδικασία αποβιομηχάνισης κατέβασε το επίπεδο ανάπτυξης και δημιούργησε οικονομικό μαρασμό και αστική υποβάθμιση. Άλλες περιοχές βασίζονται κυρίως στο γεωργικό τομέα και την αλιεία ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις περιφερειών που βρίσκονται μακριά από τα κέντρα οικονομικής δραστηριότητας. Επιπλέον, αν λάβει κανείς υπόψη το ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης των νεοεισερχόμενων χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΚΑΕ), τότε η εικόνα ενός εξαιρετικά ανομοιογενούς και ασύμμετρης ανάπτυξης ευρωπαϊκού χώρου προβάλλει με απειλητικό τρόπο και ελλοχεύει ο κίνδυνος να πληγεί σοβαρά το Ευρωπαϊκό όραμα και ιδεώδες, που στηρίζεται στην ισότητα των πολιτών και των ευκαιριών

Λόγοι καθιέρωσης της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής

Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση, εδώ και δεκαετίες επιδιώκει την ενίσχυση των ασθενέστερων περιφερειών των κρατών μελών, μέσω διαφόρων προγραμμάτων και δράσεων. Στα πλαίσια, λοιπόν, της οικονομικής ολοκλήρωσης που επιδιώκει να πετύχει η ΕΕ, κρίθηκε απαραίτητη η παραγωγή συντονισμένης περιφερειακής πολιτικής, που δεν αντικαθιστά, αλλά λειτουργεί συμπληρωματικά προς τις εθνικές πολιτικές, συντονίζοντάς τες. Ειδικότερα, ο στόχος της ευρωπαϊκής πολιτικής συνοχής, όπως ορίζεται στα άρθρα 2 και 4, καθώς και τον τίτλο XVII της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αφορά στην «προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου, καθώς και στην επίτευξη υψηλού επιπέδου απασχόλησης, και ισόρροπης και αειφόρου ανάπτυξης» με την Κοινότητα να αποσκοπεί, σύμφωνα με το άρθρο 158, «στη μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των λιγότερο ευνοημένων περιοχών ή νήσων, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών».

Λόγοι καθιέρωσης της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής

Πιο συγκεκριμένα, οι βασικοί λόγοι καθιέρωσης της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής, όπως προκύπτουν από μελέτη σχετικής βιβλιογραφίας (Κόνσολας, 1997, σσ.325 - 328, Armstrong, 2001, σσ.389 - 393, Μητούλα, 2006, σ.163, Jones, 2001, σσ.234-235) μπορούν να συνοψιστούν στα επιχειρήματα (arguments):

- του «έννομου συμφέροντος» (the “vested interest” argument)
- της «οικονομικής στόχευσης» (the “financial targeting” argument)
- των «συνεπειών της ολοκλήρωσης» (the “effects of integration” argument)
- του «συντονισμού» (the “co-ordination” argument)
- των «συνεπειών των άλλων πολιτικών της ΕΕ» (the “effects of other EU policies” argument)
- της «περαιτέρω ολοκλήρωσης» (the “further integration” argument).

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ

Τι είναι η Ευρωπαϊκή Περιφερειακή πολιτική;

Περιφερειακή Πολιτική

Η πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι ενσωματωμένη στις Συνθήκες από το 1986, έχει ως βασικό στόχο της τη μείωση των αποκλίσεων ανάμεσα στα επίπεδα ανάπτυξης των διαφόρων περιφερειών για να ενισχυθεί η οικονομική και κοινωνική συνοχή. Ταυτόχρονα, ολόκληρη η Ένωση αντιμετωπίζει προκλήσεις οι οποίες απορρέουν από την επιτάχυνση της οικονομικής αναδιάρθρωσης λόγω της παγκοσμιοποίησης, του ανοίγματος των συναλλαγών, των αποτελεσμάτων της τεχνολογικής επανάστασης, της ανάπτυξης της οικονομίας της γνώσης, της γήρανσης του πληθυσμού και της αύξησης της μετανάστευσης.

Ιστορική Αναδρομή

1957 - εισαγωγή της περιφερειακής πολιτικής στη συνθήκη της Ρώμης με την οποία ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

1968 - δημιουργία της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1975 - ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

ΠΑΚΕΤΟ ΝΤΕΛΟΡ

1988 - στο πλαίσιο της διαδικασίας προσαρμογής μετά την προσχώρηση της Ελλάδας (1981), της Ισπανίας και της Πορτογαλίας (1986), τα διαρθρωτικά ταμεία ενσωματώνονται σε μια ευρύτερη πολιτική συνοχής, η οποία θεσπίζει τις εξής βασικές αρχές:

επικέντρωση στις φτωχότερες και λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες

πολυετής προγραμματισμός

στρατηγικός προσανατολισμός των επενδύσεων

συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών εταίρων

Προϋπολογισμός: 64 δισ. ECU

Ιστορική Αναδρομή

Β ΚΠΣ

1993 - η συνθήκη του Μάαστριχτ εισάγει τρεις καινοτομίες:

το Ταμείο Συνοχής

την Επιτροπή των Περιφερειών

την αρχή της επικουρικότητας

1993 - δημιουργία του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)

1994-99 - οι πόροι των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής διπλασιάζονται, αντιπροσωπεύοντας πλέον το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της ΕΕ

1995 - προσθήκη ειδικού στόχου για την ενίσχυση των αραιοκατοικημένων περιφερειών της Φινλανδίας και της Σουηδίας

Προϋπολογισμός: 168 δισ. ECU

Ιστορική Αναδρομή

Γ ΚΠΣ

2000 - η «στρατηγική της Λισαβόνας» μετατοπίζει τις προτεραιότητες της ΕΕ προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της καινοτομίας. Οι προτεραιότητες της πολιτικής για τη συνοχή προσαρμόζονται αναλόγως

2000-04 - τα προενταξιακά μέσα παρέχουν χρηματοδότηση και τεχνογνωσία σε χώρες εν αναμονή της προσχώρησής τους στην ΕΕ

2004 - δέκα νέες χώρες προσχωρούν στην ΕΕ (με επακόλουθο την αύξηση του πληθυσμού της κατά 20% και του ΑΕΠ της κατά 5% μόνο)

Προϋπολογισμός: 213 δισ. ευρώ για τα 15 υφιστάμενα κράτη μέλη και 22 δισ. ευρώ για τα νέα κράτη μέλη (2004-06)

Ιστορική Αναδρομή

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013

Απλουστευμένοι κανόνες και δομές

Η έμφαση στη διαφάνεια και την επικοινωνία και η ακόμη μεγαλύτερη εστίαση στην ανάπτυξη και την απασχόληση αποτελούν βασικά στοιχεία της μεταρρύθμισης

Βασικοί τομείς επενδύσεων (το 25 % του προϋπολογισμού διατίθεται για την έρευνα και την καινοτομία και το 30 % για περιβαλλοντικές υποδομές, ενώ εφαρμόζονται μέτρα για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής)

Προϋπολογισμός: 347 δισεκατομμύρια ευρώ

Ιστορική Αναδρομή

Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020

Πραγματοποίηση επενδύσεων για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Βασικές προτεραιότητες

Εναρμονισμένοι κανόνες

Μεγαλύτερη έμφαση στην κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων

Στόχοι και αποτελέσματα

Προϋπολογισμός : 351 δισεκατομμύρια ευρώ

Η περιφερειακή πολιτική είναι η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ

- ▶ Η περιφερειακή πολιτική στοχεύει όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να στηρίξει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, την οικονομική ανάπτυξη, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών.

Η περιφερειακή πολιτική είναι η βασική πολιτική επενδύσεων της ΕΕ

- ▶ Η περιφερειακή πολιτική στοχεύει όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να στηρίξει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, την οικονομική ανάπτυξη, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών.
- ▶ Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι και να αντιμετωπιστούν οι ποικίλες αναπτυξιακές ανάγκες σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ, έχουν τεθεί κατά μέρος 355,1 δισεκατομμύρια EUR - σχεδόν το ένα τρίτο του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ - για την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2014-2020.

Πώς υλοποιείται η χρηματοδότηση

- ▶ Η περιφερειακή πολιτική υλοποιείται μέσω τριών βασικών ταμείων: Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).
- ▶ Μαζί με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), αποτελούν τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).
- ▶ Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία συμβάλλουν άμεσα στο Επενδυτικό Σχέδιο και τις προτεραιότητες της Επιτροπής.
- ▶ Η περιφερειακή πολιτική υλοποιείται μέσω τριών βασικών ταμείων: Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).
- ▶ Μαζί με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), αποτελούν τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).
- ▶ Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία συμβάλλουν άμεσα στο Επενδυτικό Σχέδιο και τις προτεραιότητες της Επιτροπής.

Πώς υλοποιείται η χρηματοδότηση

- ▶ Η περιφερειακή πολιτική υλοποιείται μέσω τριών βασικών ταμείων: Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).
- ▶ Μαζί με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), αποτελούν τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).
- ▶ Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία συμβάλλουν άμεσα στο Επενδυτικό Σχέδιο και τις προτεραιότητες της Επιτροπής.
- ▶ Η περιφερειακή πολιτική υλοποιείται μέσω τριών βασικών ταμείων: Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).
- ▶ Μαζί με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), αποτελούν τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).
- ▶ Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία συμβάλλουν άμεσα στο Επενδυτικό Σχέδιο και τις προτεραιότητες της Επιτροπής.

Περιφερειακή πολιτική και προτεραιότητες πολιτικής της Επιτροπής

- ▶ Η περιφερειακή πολιτική έχει ισχυρό αντίκτυπο σε πολλούς τομείς. Οι επενδύσεις βοηθούν να υλοποιηθούν πολλοί άλλοι στόχοι πολιτικής της ΕΕ και συμπληρώνει πολιτικές της ΕΕ, όπως εκείνες που σχετίζονται με την εκπαίδευση, την απασχόληση, την ενέργεια, το περιβάλλον, την ενιαία αγορά, την έρευνα και καινοτομία.
- ▶ Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία συμβάλλουν άμεσα στο Επενδυτικό Σχέδιο και τις προτεραιότητες της Επιτροπής.
- ▶ περιφερειακή πολιτική παρέχει το απαραίτητο επενδυτικό πλαίσιο για την υλοποίηση των στόχων της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- ▶ Οι πέντε στόχοι της ΕΕ για το 2020 είναι:
- ▶ Απασχόληση: απασχόληση 75 % των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών
- ▶ Έρευνα & ανάπτυξη: 3% του ΑΕγχΠ της ΕΕ πρέπει να επενδύεται σε Ε&Α

Περιφερειακή πολιτική και προτεραιότητες πολιτικής της Επιτροπής

- ▶ Κλιματική αλλαγή και ενεργειακή βιωσιμότητα:
- ▶ Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20 % από τα επίπεδα του 1990
- ▶ Εξασφάλιση του 20% της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές
- ▶ Αύξηση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης
- ▶ Εκπαίδευση:
- ▶ Μείωση των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου κάτω από 10%
- ▶ Μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού
- ▶ Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού: Μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού
- ▶ Το κάθε Κράτος Μέλος έχει υιοθετήσει τους δικούς του εθνικούς στόχους σε αυτούς τους τομείς.

Η περιφερειακή πολιτική στηρίζει την Ευρωπαϊκή αλληλεγγύη

- ▶ Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής συγκεντρώνεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες και περιφέρειες ώστε να τις βοηθήσει να φτάσουν στο επίπεδο των άλλων χωρών και να μειωθούν οι οικονομικές, κοινωνικές και εδαφικές διαφορές οι οποίες εξακολουθούν να υφίστανται στην ΕΕ.

Η περιφερειακή πολιτική προστάτευσε τις περιφέρειες και τις πόλεις της ΕΕ από τις χειρότερες επιπτώσεις της κρίσης

- ▶ Μέσω της στήριξης των δημοσίων επενδύσεων και χρησιμοποιώντας με ευελιξία τις επενδύσεις της ΕΕ, για παράδειγμα μέσω του επαναπρογραμματισμού των κεφαλαίων ή μέσω της αύξησης του ποσοστού συγχρηματοδότησης σε χώρες όπως η Κύπρος, η Ελλάδα, η Ουγγαρία, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Ρουμανία, η περιφερειακή πολιτική περιόρισε τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε το 2008. Επίσης, σε μια εποχή βιώσιμης δημοσιονομικής εξυγίανσης, η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ έχει αποκτήσει κρίσιμη σημασία. Χωρίς την πολιτική συνοχής, οι εξαιρετικά αναγκαίες δημόσιες επενδύσεις στα λιγότερο ανεπτυγμένα Κράτη Μέλη θα είχαν καταρρεύσει κατά 45 % επιπλέον στη διάρκεια της κρίσης.
- ▶ Working Paper: The impact of the economic and financial crisis on the reform of Cohesion Policy 2008-2013

Συνολικός οικονομικός αντίκτυπος

- ▶ Η πολιτική συνοχής αποτελεί καταλύτη για περαιτέρω δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση, όχι μόνο διότι υποχρεώνει τα Κράτη Μέλη να συγχρηματοδοτούν από τον εθνικό προϋπολογισμό, αλλά επίσης γιατί δημιουργεί επενδυτική εμπιστοσύνη.
- ▶ Συνυπολογίζοντας τις εθνικές εισφορές και άλλες ιδιωτικές επενδύσεις, ο αντίκτυπος της πολιτικής συνοχής για το 2014-2020 αναμένεται να φτάσει τα 450 δισεκατομμύρια EUR.

Τι είναι τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα;

*Αποτελούν χρηματοδοτικά σχήματα
που έχουν σκοπό την προώθηση των
προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής
Ένωσης (ΕΕ)*

Τι είναι τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα; (2)

*Αυτό γίνεται με την οικονομική συμβολή
της ΕΕ, η οποία συγχρηματοδοτεί πολλές
εκατοντάδες έργων ανά την Ευρώπη σε
διάφορους τομείς*

Τι κάνουν τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα

- ▶ Συμβάλλουν στην υλοποίηση καινοτόμων πρωτοβουλιών
- ▶ Προωθούν συνεργασίες σε πολλά επίπεδα
- ▶ Συμβάλλουν στην διαμόρφωση στρατηγικής λαμβάνοντας υπόψη το Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι
- ▶ Προωθούν ανταλλαγή εμπειριών

Περιεχόμενα

- Σχετικά με το σεμινάριο
- Τι είναι τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα
- ➔ **Ποιους αφορούν τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα**
- Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα βήμα-βήμα
- Ευρωπαϊκά Προγράμματα στον τομέα του Πολιτισμού

Ποιους αφορούν τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα

- ▶ *Υπουργεία, επιχειρήσεις, ΟΤΑ, ΜΚΟ, ακαδημαϊκά ιδρύματα, συνεταιρισμούς, επιμελητήρια, κ.λπ.*

Η ΕΕ διαθέτει
διάφορα
χρηματοδοτικά
προγράμματα

Έμμεση
χρηματοδότηση

Άμεση
χρηματοδότηση

Άμεση χρηματοδότηση

Η διαχείριση των άμεσων χρηματοδοτικών κονδυλίων γίνεται από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Διατίθενται δύο είδη χρηματοδοτήσεων: επιχορηγήσεις και συμβάσεις.

Μπορείτε να υποβάλετε αίτηση για επιχορηγήσεις και συμβάσεις που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην πύλη επιχορηγήσεων και προσκλήσεων υποβολής προσφορών.

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

Η έμμεση χρηματοδότηση, την οποία διαχειρίζονται εθνικές και περιφερειακές αρχές, περιλαμβάνει σχεδόν το 80% του προϋπολογισμού της ΕΕ και παρέχεται κυρίως μέσω των 5 μεγάλων Ταμείων, των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων.

Τα Ταμεία αυτά είναι τα εξής:

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - περιφερειακή και αστική ανάπτυξη
- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - κοινωνική ένταξη και χρηστή διακυβέρνηση
- Ταμείο Συνοχής - οικονομική σύγκλιση των λιγότερο αναπτυγμένων περιφερειών
- Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας

Ευρωπαϊκά Προγράμματα

- ▶ Τα Ευρωπαϊκά Ανταγωνιστικά Προγράμματα είναι χρηματοδοτικά Εργαλεία της ΕΕ που συμβάλλουν στην υλοποίηση των βασικών πολιτικών της. Σε αντίθεση με τα Ευρωπαϊκά Ταμεία, (Διαρθρωτικά), δεν γίνεται κατανομή κατά χώρα, αλλά η χρηματοδότηση γίνεται με βάση την ποιότητα των προτάσεων, χωρίς οποιοδήποτε περιορισμό στο ποσό που μπορεί να διεκδικήσει και να κερδίσει κάθε Κράτος. Οι προτάσεις υποβάλλονται για έγκριση απευθείας στις Βρυξέλλες, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χωρίς την παρέμβαση των θεσμών του Κράτους Μέλους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολογεί όλες τις προτάσεις που υποβάλλονται από τα Κράτη Μέλη της ΕΕ (ανταγωνίζονται δηλαδή μεταξύ τους) και επιλέγονται οι καλύτερες, μετά από συγκριτική αξιολόγηση. Είναι κατά κανόνα διεθνικά, δηλαδή κατά την υποβολή και υλοποίηση μιας πρότασης απαιτείται η συμμετοχή συνεργατών από περισσότερα του ενός Κράτους Μέλους. Επίσης οι προτάσεις πρέπει να προωθούν παράλληλα με τους διακρατικούς στόχους και ευρωπαϊκούς, δημιουργώντας προστιθέμενη αξία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ταμείο Συνοχής

- ▶ Το ταμείο συνοχής στοχεύει Κράτη Μέλη των οποίων το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ) ανά κάτοικο είναι λιγότερο από 90 % του ευρωπαϊκού μέσου όρου Έχει σκοπό να μειώσει τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες και να προωθήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- ▶ Τώρα υπόκειται στους ίδιους κανόνες προγραμματισμού, διαχείρισης και παρακολούθησης όπως το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ μέσω του κανονισμού κοινών διατάξεων.
- ▶ Για την περίοδο 2014-2020, το ταμείο συνοχής αφορά τη Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρο, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Σλοβενία.
- ▶ Το ταμείο συνοχής διαθέτει το σύνολο των 63.4 δις EUR για δραστηριότητες των εξής κατηγοριών:
- ▶ διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, ιδίως έργα προτεραιότητας ευρωπαϊκών ενδιαφερόντων ως καθορίζονται από την ΕΕ. Το ταμείο συνοχής θα στηρίξει έργα υποδομών κάτω από τη διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη.
- ▶ περιβάλλον: εδώ, το ταμείο συνοχής μπορεί επίσης να στηρίξει έργα σχετικά με ενέργεια ή μεταφορές, εφόσον ωφελούν σαφώς το περιβάλλον σε όρους ενεργειακής απόδοσης, χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ανάπτυξης σιδηροδρομικών μεταφορών, στήριξης των συνδυασμένων μεταφορών, ενίσχυσης των δημοσίων μεταφορικών μέσων κ.λπ.
- ▶ Η οικονομική βοήθεια του ταμείου συνοχής μπορεί να ανασταλεί με απόφαση του Συμβουλίου (λαμβανομένης με ειδική πλειοψηφία) εάν το Κράτος Μέλος παρουσιάσει υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα και δεν έχει επιλύσει την κατάσταση ή δεν έχει λάβει την κατάλληλη ενέργεια να το κάνει.

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

- ▶ Το ΕΚΤ επενδύει σε ανθρώπους, και στοχεύει στη βελτίωση των ευκαιριών για απασχόληση και εκπαίδευση σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης έχει σκοπό να βελτιώσει την κατάσταση των πιο ευάλωτων ανθρώπων που διατρέχουν τον κίνδυνο φτώχειας.
- ▶ Οι παρεμβάσεις του ΕΚΤ καλύπτουν όλες τις περιφέρειες της ΕΕ. Το διάστημα 2014-2020 έχουν δεσμευθεί πάνω από 80 δισ. ευρώ για επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο στα κράτη μέλη, και ένα επιπλέον ποσό τουλάχιστον 3,2 δισ. ευρώ για την πρωτοβουλία «Απασχόληση των Νέων».
- ▶ Στην προγραμματική περίοδο 2014-2020, το ΕΚΤ θα επικεντρωθεί σε τέσσερις από τους θεματικούς στόχους της πολιτικής συνοχής:
- ▶ προώθηση της απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων,
- ▶ προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας,
- ▶ επενδύσεις στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση, και
- ▶ ενίσχυση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.
- ▶ Επιπλέον, το 20 % των επενδύσεων του ΕΚΤ θα διατεθεί για δραστηριότητες που θα βελτιώσουν την κοινωνική ένταξη και θα καταπολεμούν τη φτώχεια. Αυτό είναι γνωστό ως θεματική επικέντρωση.

Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ

- ▶ Το Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΤΑΕΕ) δημιουργήθηκε για την αντιμετώπιση μεγάλων φυσικών καταστροφών και την εκδήλωση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης στις πληγείσες περιοχές της Ευρώπης. Το Ταμείο ιδρύθηκε μετά τις σοβαρές πλημμύρες που έπληξαν την Κεντρική Ευρώπη το καλοκαίρι του 2002. Έκτοτε, έχει χρησιμοποιηθεί σε 80 περιπτώσεις για την αντιμετώπιση καταστροφών, όπως πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές, σεισμοί, καταιγίδες και ξηρασίες. Μέχρι σήμερα έχει παρασχεθεί βοήθεια πάνω από 5 δισ. ευρώ σε 24 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες. Κάντε κλικ για τον κατάλογο όλων των παρεμβάσεων

Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ)

- ▶ Από τον Ιανουάριο του 2007, ο μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ) αντικαθιστά μια σειρά κοινοτικών προγραμμάτων και χρηματοδοτικών μέσων που προορίζονταν για τις υποψήφιες χώρες και τις δυνάμει υποψήφιες για ένταξη χώρες, δηλαδή τα προγράμματα PHARE, PHARE ΔΣΣ, ISPA, SAPARD, CARDS και το χρηματοδοτικό μέσο για την Τουρκία.
- ▶ Πέντε είναι οι βασικοί άξονες της παρέμβασης του ΜΠΒ 2007-2013 ("ΜΠΒ I"):
- ▶ Βοήθεια για τη μεταβατική περίοδο και θεσμική ενίσχυση
- ▶ διασυνοριακή συνεργασία (με τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις άλλες χώρες που είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τον ΜΠΒ)
- ▶ περιφερειακή ανάπτυξη (μεταφορές, περιβάλλον και οικονομική ανάπτυξη)
- ▶ ανθρωπinoi πόροι (ενίσχυση του ανθρωπinoου δυναμικού και καταπολέμηση του αποκλεισμού)
- ▶ αγροτική ανάπτυξη
- ▶ Οι χώρες δικαιούχοι της βοήθειας του ΜΠΒ χωρίζονται σε δύο κατηγορίες:
- ▶ Οι υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες (Τουρκία, Αλβανία, Μαυροβούνιο, Σερβία και Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας) είναι επιλέξιμες και για τις πέντε συνιστώσες του ΜΠΒ
- ▶ οι δυνάμει υποψήφιες χώρες που ανήκουν στα Δυτικά Βαλκάνια (Βοσνία-Ερζεγοβίνη και Κοσσυφοπέδιο βάσει της απόφασης 1244/99 του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ) που είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση μόνο με βάση τους δύο πρώτους άξονες
- ▶ Το νομικό πλαίσιο και η χρηματοδοτική βοήθεια στο πλαίσιο του ΜΠΒ 2014-2020 ("ΜΠΒ II") εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της ΓΔ Γειτονίας και Διαπραγματεύσεων για τη Διεύρυνση, με εξαίρεση τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των χωρών του ΜΠΒ.

Εργασία :
https://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/el/

2014-2020

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Το ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) 2014-2020 αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- ▶ Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συνετέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης αλλά και των προβλημάτων, οικονομικών και κοινωνικών, που αυτή δημιούργησε. Επίσης, το ΕΣΠΑ 2014-2020 καλείται να συνδράμει στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Στόχος της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι η προαγωγή μιας ανάπτυξης:
- ▶ έξυπνης, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία,
- ▶ βιώσιμης, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και
- ▶ χωρίς αποκλεισμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Το αναπτυξιακό όραμα του ΕΣΠΑ

«Συμβολή στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρεφεί, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.»

Χρηματοδοτικές προτεραιότητες

- ▶ 1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας
 - ▶ Μετάβαση σε δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας
 - ▶ Δημιουργία περιβάλλοντος φιλικού προς τις επιχειρήσεις που προσελκύει επενδύσεις
 - ▶ Αξιοποίηση της έρευνας και της καινοτομίας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας νέων και υφιστάμενων επιχειρήσεων
- ▶ 2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού - ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση
 - ▶ Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση
 - ▶ Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και πρόσβαση στην απασχόληση με έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας ειδικά για τους νέους
 - ▶ Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας
- ▶ 3. Προστασία του περιβάλλοντος - Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον
 - ▶ Προστασία του περιβάλλοντος
 - ▶ Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων
 - ▶ Μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

Χρηματοδοτικές προτεραιότητες

- ▶ 4. Ανάπτυξη - εκσυγχρονισμός - ολοκλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη
- ▶ Δίκτυα μεταφορών με έμφαση στην ολοκλήρωση των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών, τους κάθετους άξονες και τη λειτουργική διασύνδεση των μεταφορικών μέσων
 - ▶ Ενεργειακά δίκτυα
 - ▶ Ευρυζωνικά δίκτυα
- ▶ 5. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης

Χρηματοδοτικές προτεραιότητες

Καθοριστικό στοιχείο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιόδου 2014-2020 αποτέλεσε η εκπόνηση της εθνικής και των περιφερειακών Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση.

Στο πλαίσιο των στρατηγικών αυτών, η χώρα και οι Περιφέρειές της καλούνται να εντοπίσουν τις δραστηριότητες εκείνες στις οποίες παρουσιάζουν ή είναι σε θέση να οικοδομήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και σε αυτές να επικεντρώσουν τους διαθέσιμους πόρους και τις προσπάθειες ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη σημαντικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων.

Σε εθνικό επίπεδο έχουν προσδιοριστεί οκτώ κλάδοι στους οποίους θα δοθεί προτεραιότητα και αναμένεται να έχουν μεγαλύτερη συμμετοχή στην οικονομική μεγέθυνση

Χρηματοδοτικές προτεραιότητες

Οι κλάδοι αυτοί είναι οι εξής:

Αγρο-διατροφή

Υγεία - φάρμακα

Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών

Ενέργεια

Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη

Μεταφορές

Υλικά - κατασκευές

Τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργικές βιομηχανίες

Χρηματοδοτικές προτεραιότητες

Ένα άλλο χαρακτηριστικό του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιόδου 2014-2020 αποτελούν οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις. Πρόκειται για εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών σε περιοχές που παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα ή διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δεξιότητες. Στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων είναι δυνατή η υλοποίηση συνδυασμένων επενδύσεων, οι οποίες χρηματοδοτούνται από περισσότερα του ενός Ταμεία, με στόχο την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων ή την πλήρη αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων μιας περιοχής.

- Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελείται από 20 Προγράμματα, από τα οποία τα 7 είναι Τομεακά και τα 13 Περιφερειακά:
- Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα

Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, ένα για κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες, περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)

Τομεακά ΕΠ

- ▶ Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αλλά και από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) προκειμένου να εξασφαλίζεται και η συντονισμένη με τις επενδύσεις αντιμετώπιση αναγκών κατάρτισης ανθρωπίνων πόρων και διοικητικής μεταρρύθμισης. Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Σηματοδοτεί την κύρια στροφή στο νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς κλάδους, όπως ο τουρισμός, ο αγροδιατροφικός τομέας, αλλά και η μεταποίηση και οι υπηρεσίες υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας, ώστε να αυξηθούν η κλίμακα/μέγεθος των μονάδων παραγωγής, να επιταχυνθεί η εισαγωγή νέων προϊόντων/υπηρεσιών που δημιουργούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στη χώρα και τις επιμέρους περιφέρειες και ενσωματώνουν νέα γνώση, παράγοντας προϊόντα υψηλής ποιότητας και ανταγωνιστικά σε παγκόσμιο επίπεδο.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΤΣ) και χρηματοδοτεί μέσω των Ταμείων αυτών κυρίως τις βασικές υποδομές των μεταφορών και του περιβάλλοντος. Ένα μέρος του προϋπολογισμού που αφορά στο περιβάλλον, και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής, εκχωρείται προς τα 13 ΠΕΠ, προκειμένου να τα διαχειρισθούν οι Περιφέρειες για την υλοποίηση κυρίως έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων. Οι στόχοι του ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020» ως προς τον τομέα των μεταφορών συνίστανται στην προώθηση της ολοκλήρωσης των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος μεταφορών, τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, καθώς και την ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς) για την ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Στον τομέα του περιβάλλοντος οι στόχοι συνίστανται στην προστασία και αξιοποίηση του περιβάλλοντος, ως μέσου για την υποστήριξη της μετάβασης της Χώρας σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον με ταυτόχρονη υποστήριξη της δημιουργίας ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στο σύνολο των τομέων της οικονομίας τη διευκόλυνση της προσέλκυσης επενδύσεων και την παροχή ευκαιριών άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον ίδιο τον τομέα του περιβάλλοντος.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού - Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (ΕΚΤ) και αποτελεί το κύριο υποστηρικτικό «εργαλείο» της Χώρας που σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα άλλα ΕΠ θα συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη, καθώς περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας, με βασικό στόχο τον περιορισμό η/και την εξάλειψη των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, ή/και την ελαχιστοποίηση του κόστους που προκαλείται από την υψηλή ανεργία.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»

Περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην εισαγωγή μεταρρυθμίσεων μέσω και νέων τεχνολογιών και πληροφορικής στον Δημόσιο Τομέα. Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ). Η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης αποτελεί βασική προτεραιότητα της χώρας δεδομένου ότι επηρεάζει οριζόντια όλα τα επίπεδα λειτουργίας, παραγωγής και ανάπτυξης και αποτελεί ταυτόχρονα βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς. Το ΕΠ θα συμβάλλει στην εθνική προσπάθεια προκειμένου στα επόμενα χρόνια, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες υπηρεσίες αποτελώντας έτσι έναν από τους βασικούς πυλώνες για την ανάκαμψη της χώρας.

Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) σε εθνικό επίπεδο

- ▶ Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης - ΕΓΤΑΑ). Το ΠΑΑ στοχεύει στην επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου μέσω της μετάβασης σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγροδιατροφικό σύστημα και της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών. Από το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκχωρείται για διαχείριση στις Περιφέρειες περίπου το 30%.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιείας και Θάλασσας»

- ▶ Το πρόγραμμα είναι μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας - ΕΤΘΑ). Οι κύριοι στόχοι του ΕΠ είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κλάδων της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης, η βιωσιμότητα της θαλάσσιας αλιείας και η βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία. Το πρόγραμμα αφορά επίσης την ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των έμβιων πόρων, τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων, τη συλλογή αλιευτικών δεδομένων και τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

- ▶ Στο πλαίσιο της Πολιτικής της Συνοχής, η Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ) αποτελεί βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες και συνιστά μία από τις κύριες επιλογές για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υλοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Τα εν λόγω προγράμματα διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή.
- ▶ Τα 5 διμερή προγράμματα αφορούν τη συνεργασία με ισάριθμες χώρες που γειτνιάζουν με την Ελλάδα. Από τις χώρες αυτές οι τρεις αποτελούν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Κύπρος, Βουλγαρία και Ιταλία) και λαμβάνουν χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, ενώ οι δύο άλλες είναι υποψήφια κράτη-μέλη (Αλβανία και Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας) και χρηματοδοτούνται από το Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ).
- ▶ Τα διμερή Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας αποτελούν σημαντικό μοχλό ανάπτυξης των περιφερειών που συμμετέχουν και από τις δύο πλευρές των συνόρων, για τη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων αλλά και των δυτικών και νοτίων συνόρων της χώρας.

Τα πολυμερή Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας, στα οποία συμμετέχουν περιφέρειες της χώρας μας, είναι τα εξής:

- ▶ Αδριατικής-Ιονίου (διακρατικό)
- ▶ MED (διακρατικό)
- ▶ MED ENI CBC (διασυνοριακό)
- ▶ Black Sea basin ENI CBC (διασυνοριακό)
- ▶ INTERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)
- ▶ Balkan Mediterranean (διακρατικό)
- ▶ Επίσης, η Ελλάδα διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση και υλοποίηση της Μακροπεριφερειακής Στρατηγικής Αδριατικής-Ιονίου και είναι επικεφαλής του πυλώνα της Γαλάζιας Ανάπτυξης της Μακροπεριφέρειας. Η στρατηγική αυτή, η οποία αποτελεί μια εκ των τεσσάρων μακροπεριφερειακών στρατηγικών της Ευρώπης, θα υποστηριχθεί από το διακρατικό πρόγραμμα Αδριατικής-Ιονίου στην υλοποίησή της.
- ▶ Τέλος, στα προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας περιλαμβάνονται τα δίκτυα συνεργασιών URBACT και ESPON, καθώς και το INTERACT, το οποίο παρέχει τεχνική υποστήριξη σε όλα τα προγράμματα ΕΕΣ στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Εργασία :
<https://www.espa.gr/el/Pages/Default.aspx>

Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα βήμα-βήμα

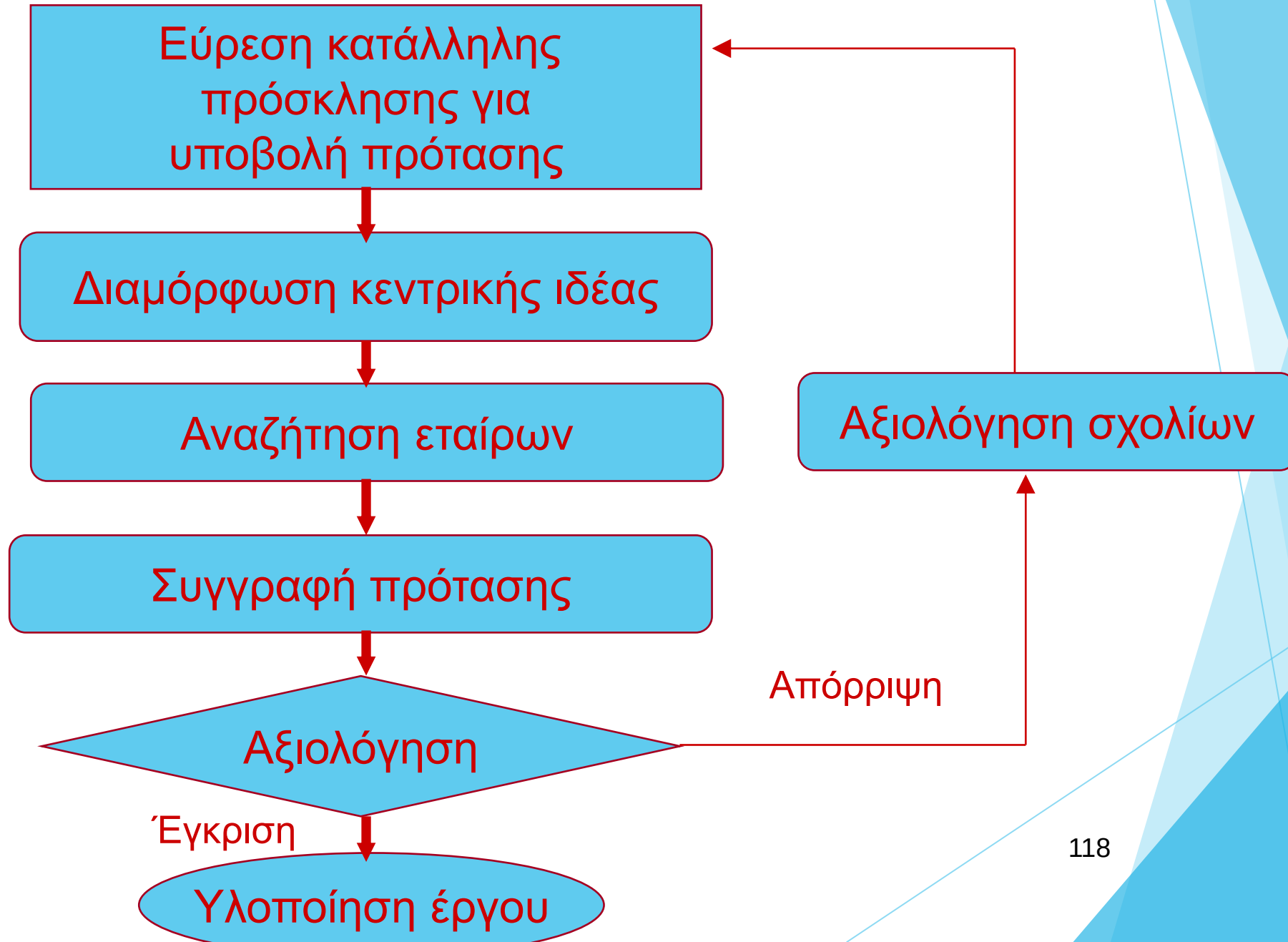
Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Βήμα-βήμα

- ▶ Υποβολή και αξιολόγηση πρότασης έργου
- ▶ Υλοποίηση εγκεκριμένου έργου
- ▶ Οικονομικοί έλεγχοι
- ▶ Διαχείριση κληρονομιάς και Οργάνωση Γραφείου Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων

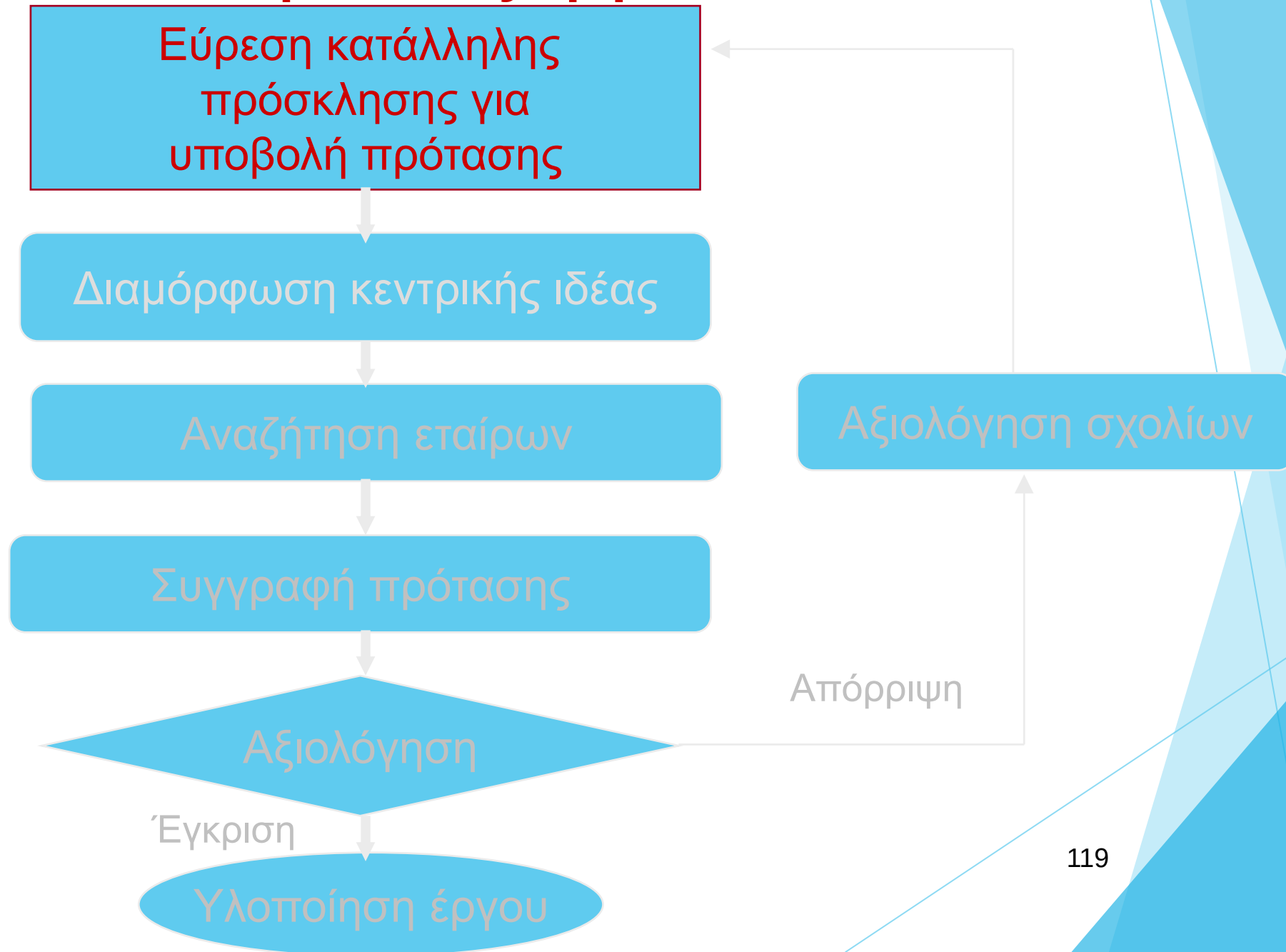
Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Βήμα-βήμα

- ➔ Υποβολή και αξιολόγηση πρότασης έργου
- ▶ Υλοποίηση εγκεκριμένου έργου
- ▶ Οικονομικοί έλεγχοι
- ▶ Διαχείριση κληρονομιάς και Οργάνωση Γραφείου Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων

Υποβολή πρότασης έργου

Υποβολή πρότασης έργου

Εύρεση πρόσκλησης για υποβολή πρότασης

- ▶ Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- ▶ Ιστοσελίδα κάθε Προγράμματος
- ▶ Ενημερωτικές Ημερίδες
- ▶ Εταιρείες συμβούλων
- ▶ Δίκτυα
- ▶ Εταίροι προηγούμενων έργων

Εύρεση πρόσκλησης για υποβολή πρότασης

- ➔ Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- ▶ Ιστοσελίδα κάθε Προγράμματος
- ▶ Ενημερωτικές Ημερίδες
- ▶ Εταιρείες συμβούλων
- ▶ Δίκτυα
- ▶ Εταίροι προηγούμενων έργων

Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (1)

- ▶ http://ec.europa.eu/grants/index_en.htm
- ▶ Διαθέσιμη στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά

Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2)

Αγροτικός τομέας	Απασχόληση και κοινωνικά θέματα	Κοινωνία της πληροφορίας
Οπτικοακουστικός τομέας και μέσα μαζικής επικοινωνίας	Ενέργεια	Δημόσια υγεία
Επικοινωνία	Εξωτερικές σχέσεις	Περιφερειακή πολιτική
Ανταγωνισμός	Εξωτερική βοήθεια	Έρευνα και καινοτομία
Διερμηνεία Συνεδρίων	Εξωτερικό εμπόριο	Διεύρυνση
Καταναλωτές	Αλιεία	Επιχειρήσεις

Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (3)

Πολιτισμός	Καταπολέμηση απάτης-διαφθοράς	Στατιστική
Ανάπτυξη	Ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη	Μεταφορές
Οικονομικά και νομισματικά θέματα	Ανθρωπιστική βοήθεια	Περιβάλλον
Εκπαίδευση, κατάρτιση και νεολαία	Ανθρώπινα δικαιώματα	125

Εύρεση πρόσκλησης για υποβολή πρότασης

- ▶ Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- ➔ **Ιστοσελίδα κάθε Προγράμματος**
- ▶ Ενημερωτικές Ημερίδες
- ▶ Εταιρείες συμβούλων
- ▶ Δίκτυα
- ▶ Εταίροι προηγούμενων έργων

Ιστοσελίδα κάθε Προγράμματος

- ▶ Κάθε πρόγραμμα δική του ιστοσελίδα
- ▶ Χρήσιμο υλικό:
 - ▶ πλαίσιο και στόχοι
 - ▶ προσκλήσεις υποβολής προτάσεων
 - ▶ συχνές ερωτήσεις (FAQs)
 - ▶ σημεία επαφής στις χώρες/μέλη
 - ▶ αναζήτηση εταίρων
 - ▶ έντυπα

Εύρεση πρόσκλησης για υποβολή πρότασης

- ▶ Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- ▶ Ιστοσελίδα κάθε Προγράμματος
- ➔ **Ενημερωτικές Ημερίδες**
- ▶ Εταιρείες συμβούλων
- ▶ Δίκτυα
- ▶ Εταίροι προηγούμενων έργων

Ενημερωτικές Ημερίδες

- ▶ Info days
- ▶ Τόπος διεξαγωγής: Βρυξέλλες και σε χώρες μέλη (ίσως και μέσω internet)
- ▶ Δωρεάν παρακολούθηση, αλλά με προεγγραφή
- ▶ Σύνηθες περιεχόμενο: πολιτική ΕΕ, στόχοι προγράμματος, αποτελέσματα παλαιότερων έργων, πρακτικά ζητήματα

Εύρεση πρόσκλησης για υποβολή πρότασης

- ▶ Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- ▶ Ιστοσελίδα κάθε Προγράμματος
- ▶ Ενημερωτικές Ημερίδες
- ➔ **Εταιρείες συμβούλων**
- ▶ Δίκτυα
- ▶ Εταίροι προηγούμενων έργων

Εταιρείες συμβούλων

- ▶ Ενημέρωση για ανοικτές προσκλήσεις μέσω e-mail έναντι χρέωσης
- ▶ Πιθανώς συνοδευτικές υπηρεσίες:
 - ▶ Συγγραφή πρότασης
 - ▶ Διαχείριση έργων
 - ▶ Εκπαίδευση, κατάρτιση

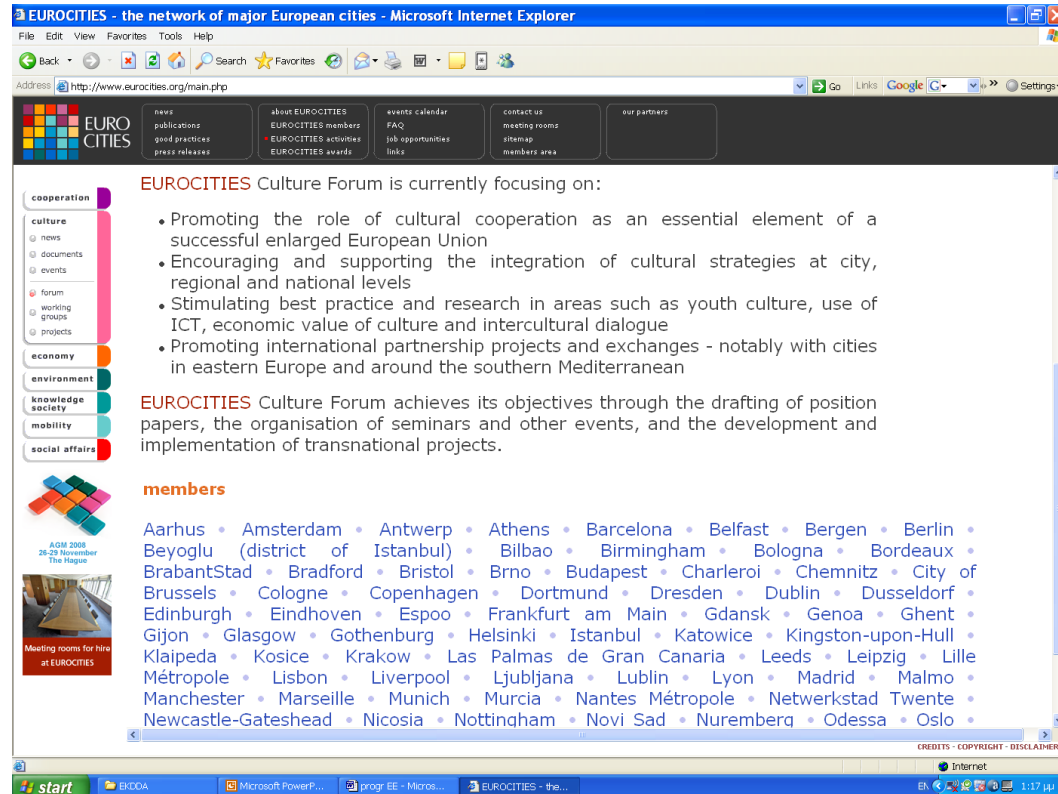
Εύρεση πρόσκλησης για υποβολή πρότασης

- ▶ Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- ▶ Ιστοσελίδα κάθε Προγράμματος
- ▶ Ενημερωτικές Ημερίδες
- ▶ Εταιρείες συμβούλων
- ➔ **Δίκτυα**
- ▶ Εταίροι προηγούμενων έργων

Δίκτυα

- ▶ Πληροφόρηση μελών σχετικά με πολιτικές και χρηματοδοτήσεις της ΕΕ
- ▶ Συμμετοχή στη διαμόρφωση ευρωπαϊκών πολιτικών

Εύρεση πρόσκλησης για υποβολή πρότασης

- ▶ Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- ▶ Ιστοσελίδα κάθε Προγράμματος
- ▶ Ενημερωτικές Ημερίδες
- ▶ Εταιρείες συμβούλων
- ▶ Δίκτυα
- ➔ **Εταίροι προηγούμενων έργων**

Εταίροι προηγούμενων έργων

- ▶ Πολύ αποτελεσματική πηγή πληροφόρησης
- ▶ Συνήθως η πληροφόρηση συνοδεύεται από πρόσκληση συμμετοχής σε πρόταση

Κύρια στοιχεία πρόσκλησης

- ▶ Επιλέξιμοι φορείς
- ▶ Θεματολογία και προτεραιότητες
- ▶ Ημερομηνία υποβολής προτάσεων
- ▶ Απαιτήσεις σε διακρατικότητα
- ▶ Ύψος ανώτατου προϋπολογισμού και χρηματοδότησης

Στρατηγική αναζήτησης προσκλήσεων

Συνήθεις στρατηγικές:

- ▶ Σημείο αναφοράς η στρατηγική του οργανισμού
- ▶ Σημείο αναφοράς οι προσκλήσεις

Υποβολή πρότασης έργου

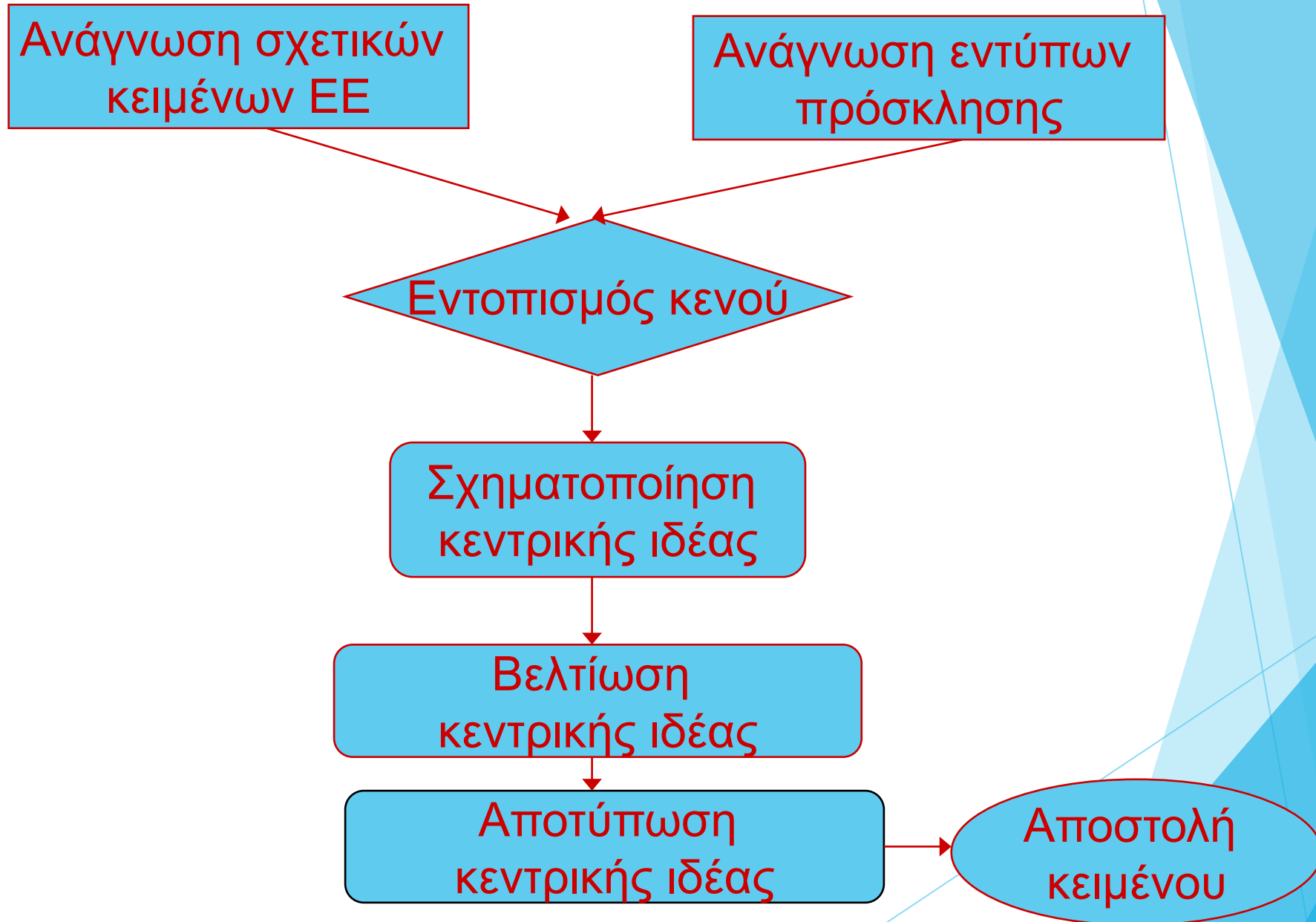

Διαμόρφωση κεντρικής ιδέας

Τρεις προϋποθέσεις:

- ▶ Ανταποκρίνεται σε αυτό που θέλουμε να κάνουμε
- ▶ Ελκυστική για τους εταίρους
- ▶ Πρωτότυπη και άρτια για τους αξιολογητές

Διαμόρφωση κεντρικής ιδέας (2)

Κεντρική ιδέα - Παραδείγματα (1)

Πρόγραμμα δια βίου κατάρτισης (Lifelong Learning Programme)

- ▶ Ανάπτυξη μοντέλου κατάρτισης για τη βελτίωση των διαχειριστικών ικανοτήτων στον πολιτιστικό τομέα στην Ευρώπη

Κεντρική ιδέα - Παραδείγματα (2)

Intelligent Energy Europe (IEE)

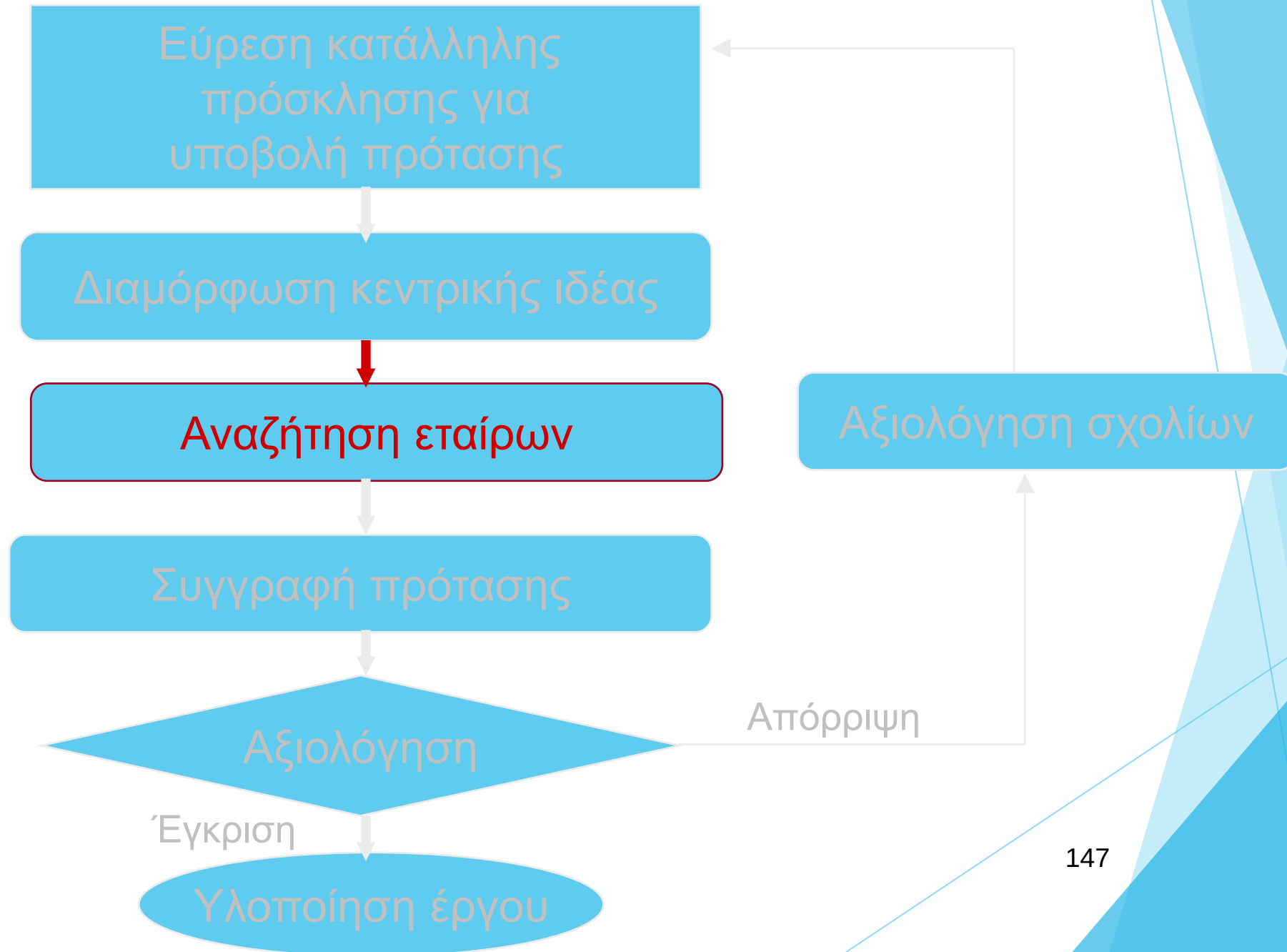
- ▶ Ανάπτυξη βέλτιστων τεχνικών μεθόδων, καινοτόμων εργαλείων και στρατηγικών ενεργειακής αποδοτικότητας σε αστικές περιοχές ιστορικού χαρακτήρα

Κεντρική ιδέα - Παραδείγματα (3)

Πολιτισμός - Τουρισμός

- ▶ Προβολή πολιτιστικών πόρων και διασύνδεση με ανάπτυξη τοπικής επιχειρηματικότητας με σεβασμό στο περιβάλλον

Υποβολή πρότασης έργου

Αναζήτηση εταίρων

Συνήθεις πηγές ανεύρεσης εταίρων:

- ▶ Μηχανές αναζήτησης (partner search) προγραμμάτων
- ▶ Συνάδελφοι
- ▶ Λίστες συμμετεχόντων Συνεδρίων
- ▶ Δίκτυα

Υποβολή πρότασης έργου

Συγγραφή πρότασης - Βήματα

- ▶ Ανάγνωση πρόσκλησης
- ▶ Διαμόρφωση στόχων
- ▶ Επιλογή εταίρων
- ▶ Πακέτα εργασίας (work-packages)
- ▶ Διάρκεια έργου και πακέτων εργασίας
- ▶ Προκαταρκτικός προϋπολογισμός

Συγγραφή πρότασης - Βήματα (2)

- ▶ Επικοινωνία με δυνητικούς εταίρους
- ▶ Συμπλήρωση εντύπων
- ▶ Αναλυτικός προϋπολογισμός
- ▶ Συλλογή εγγράφων, υπογραφών, κ.λπ.
- ▶ Τελικός έλεγχος, αποστολή

Συγγραφή πρότασης - Βήματα

- ▶ Ανάγνωση πρόσκλησης
- ▶ Διαμόρφωση στόχων
- ▶ Επιλογή εταίρων
- ▶ Πακέτα εργασίας (work-packages)
- ▶ Διάρκεια έργου και πακέτων εργασίας
- ▶ Προκαταρκτικός προϋπολογισμός

Συγγραφή πρότασης - Βήματα

- ▶ Ανάγνωση πρόσκλησης
- ▶ **Διαμόρφωση στόχων**
- ▶ Επιλογή εταίρων
- ▶ Πακέτα εργασίας (work-packages)
- ▶ Διάρκεια έργου και πακέτων εργασίας
- ▶ Προκαταρκτικός προϋπολογισμός

Διαμόρφωση στόχων

Διαμορφώνονται με βάση:

- ▶ Τη συγκεκριμένη πρόσκληση
- ▶ Την κεντρική ιδέα

Κατά το δυνατό, ποσοτικοί

Επιλογή εταίρων

Τρεις παράγοντες:

- ▶ Αντικείμενο συγκεκριμένης πρότασης
- ▶ Περιορισμούς πρόσκλησης ως προς τους επιλέξιμους φορείς
- ▶ Απαιτήσεις πρόσκλησης/πρότασης σε διακρατικότητα

Συνήθεις ρόλοι εταίρων

- ▶ Εταίρος (full partner)
- ▶ Συνδεδεμένος εταίρος (associated partner)
- ▶ Συγχρηματοδότης (co-financier ή sponsor)

Συγγραφή πρότασης - Βήματα

- ▶ Ανάγνωση πρόσκλησης
- ▶ Διαμόρφωση στόχων
- ▶ Επιλογή εταίρων
- ▶ **Πακέτα εργασίας (work-packages)**
- ▶ Διάρκεια έργου και πακέτων εργασίας
- ▶ Προκαταρκτικός προϋπολογισμός

Διαμόρφωση πακέτων εργασίας

- ▶ Σχεδιασμός δράσεων προτεινόμενου έργου
- ▶ Ομαδοποίηση δράσεων σε πακέτα εργασίας (work-packages)

ΠΡΟΣΟΧΗ σε υποχρεωτικά πακέτα εργασίας!!!

- ▶ Διαχείριση έργου (project management)
- ▶ Διάδοση αποτελεσμάτων (dissemination)

Παράδειγμα

Πακέτα εργασίας (Work-packages/WPs)
έργου Culture για την διοργάνωση
έκθεσης:

WP1: Project Management

WP2: Dissemination & Public Awareness

WP3: Design of the exhibition

WP4: Collection of material

WP5: Setting up the exhibition

WP6: Opening of the exhibition

Συγγραφή πρότασης - Βήματα

- ▶ Ανάγνωση πρόσκλησης
- ▶ Διαμόρφωση στόχων
- ▶ Επιλογή εταίρων
- ▶ Πακέτα εργασίας (work-packages)
- ▶ **Διάρκεια έργου και πακέτων εργασίας**
- ▶ Προκαταρκτικός προϋπολογισμός

Συνολική διάρκεια έργου

- ▶ Περιορισμοί συγκεκριμένης πρόσκλησης
- ▶ Φύση προτεινόμενων δράσεων
- ▶ Προϋπολογισμός έργου
- ▶ Δέσμευση εταίρων

Παράδειγμα - Gantt Chart

	WPs				2009								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
WP1	Project Management												
WP2	Dissemination and Public Awareness												
WP3	Design of the Exhibition												
WP4	Collection of material												
WP5	Setting-up the Exhibition												
WP6	Opening of the Exhibition												

Συγγραφή πρότασης - Βήματα

- ▶ Ανάγνωση πρόσκλησης
- ▶ Διαμόρφωση στόχων
- ▶ Επιλογή εταίρων
- ▶ Πακέτα εργασίας (work-packages)
- ▶ Διάρκεια έργου και πακέτων εργασίας
- ▶ Προκαταρκτικός προϋπολογισμός

Κατάρτιση προκαταρκτικού προϋπολογισμού

- ▶ Περιορισμοί συγκεκριμένου προγράμματος
- ▶ Φύση προβλεπόμενων δράσεων
- ▶ Συμμετοχή ή μη εξωτερικών συμβούλων
- ▶ Προβλεπόμενος αριθμός συναντήσεων
- ▶ Συνολική διάρκεια έργου

Συγγραφή πρότασης - Βήματα (2)

- ▶ Επικοινωνία με δυνητικούς εταίρους
- ▶ Συμπλήρωση εντύπων
- ▶ Αναλυτικός προϋπολογισμός
- ▶ Συλλογή εγγράφων, υπογραφών, κ.λπ.
- ▶ Τελικός έλεγχος, αποστολή

Επικοινωνία με δυνητικούς εταίρους

- ▶ Ετοιμασία σύντομου κειμένου
- ▶ Αποστολή κειμένου
- ▶ Επικοινωνία (π.χ. e-mail, τηλέφωνο)
- ▶ Αποστολή εγγράφων και αίτημα για πληροφορίες

**Παραδείγματα εγγράφων που
καλούνται να συμπληρώσουν
συνήθως οι εταίροι**

Συγγραφή πρότασης - Βήματα (2)

- ▶ Επικοινωνία με δυνητικούς εταίρους
- ▶ **Συμπλήρωση εντύπων**
- ▶ Αναλυτικός προϋπολογισμός
- ▶ Συλλογή εγγράφων, υπογραφών, κ.λπ.
- ▶ Τελικός έλεγχος, αποστολή

Συμπλήρωση εντύπων υποβολής

Τρία μέρη:

- ▶ Διοικητικό
- ▶ Τεχνικό
- ▶ Οικονομικό

Τύπος Αίτησης: Word, Excel, pdf, on-line
- απαιτείται εξοικείωση, δοκιμές

Συμπλήρωση εντύπων - Διοικητικό μέρος

Συνήθεις πληροφορίες:

- ▶ Ακρωνύμιο πρότασης
- ▶ Ονομασία οργανισμού/εταίρου
- ▶ Πλήρη στοιχεία επικοινωνίας
- ▶ Στοιχεία νόμιμου εκπροσώπου
- ▶ Στοιχεία υπεύθυνου έργου
- ▶ Βασικά οικονομικά στοιχεία οργανισμού
- ▶ Αριθμός εργαζομένων

Συμπλήρωση εντύπων - Τεχνικό μέρος

- ▶ Στόχοι προτεινόμενου έργου
- ▶ Προβλεπόμενες δράσεις
- ▶ Εταίροι και ο ρόλος τους
- ▶ Πακέτα εργασίας και παραδοτέα

Συμπλήρωση εντύπων - Τεχνικό μέρος (2)

- ▶ Χρονοδιάγραμμα
- ▶ Αναμενόμενα αποτελέσματα
- ▶ Συνάφεια πρότασης με στόχους προγράμματος

Συμπλήρωση εντύπων - Οικονομικό μέρος

- ▶ Οικονομικοί πίνακες
- ▶ Οικονομικά στοιχεία πρότασης
- ▶ Προϋπολογισμός ανά κατηγορία
κόστους, πακέτο εργασίας και εταίρο

Συγγραφή πρότασης - Βήματα (2)

- ▶ Επικοινωνία με δυνητικούς εταίρους
- ▶ Συμπλήρωση εντύπων
- ▶ **Αναλυτικός προϋπολογισμός**
- ▶ Συλλογή εγγράφων, υπογραφών, κ.λπ.
- ▶ Τελικός έλεγχος, αποστολή

Κατάρτιση προϋπολογισμού - Ορολογία

- ▶ Επιλέξιμες δαπάνες
- ▶ Ίδια συμμετοχή: Χρηματική (in cash), σε είδος (in kind)

Κατάρτιση προϋπολογισμού

Ο προϋπολογισμός θα πρέπει:

- ▶ Να είναι ρεαλιστικός
- ▶ Να ικανοποιεί όλους τους εταίρους
- ▶ Να είναι αναλυτικός
- ▶ Να σέβεται τους περιορισμούς εκάστοτε προγράμματος

Διαδικασία κατάρτισης προϋπολογισμού

- ▶ Προσεκτική ανάγνωση οδηγιών
- ▶ Προσδιορισμός συνολικού προϋπολογισμού
- ▶ Προσδιορισμός προϋπολογισμού κάθε εταίρου

Διαδικασία κατάρτισης προϋπολογισμού (2)

- ▶ Κατανομή προϋπολογισμού κάθε εταίρου ανά κατηγορία δαπάνης
- ▶ Έλεγχος
- ▶ Συμπλήρωση εντύπων

Συγγραφή πρότασης - Βήματα (2)

- ▶ Επικοινωνία με δυνητικούς εταίρους
- ▶ Συμπλήρωση εντύπων
- ▶ Αναλυτικός προϋπολογισμός
- ▶ Συλλογή εγγράφων, υπογραφών, κ.λπ.
- ▶ Τελικός έλεγχος, αποστολή (ταχυδρομείο, ηλεκτρονική)

Πότε ξεκινά η διαδικασία

Κρίσιμοι παράγοντες:

- ▶ Εμπειρία συντάκτη
- ▶ Αριθμός και είδος εταίρων
- ▶ Επίπεδο γνωριμίας με εταίρους
- ▶ Γνώση θέματος
- ▶ Πολυπλοκότητα προγράμματος

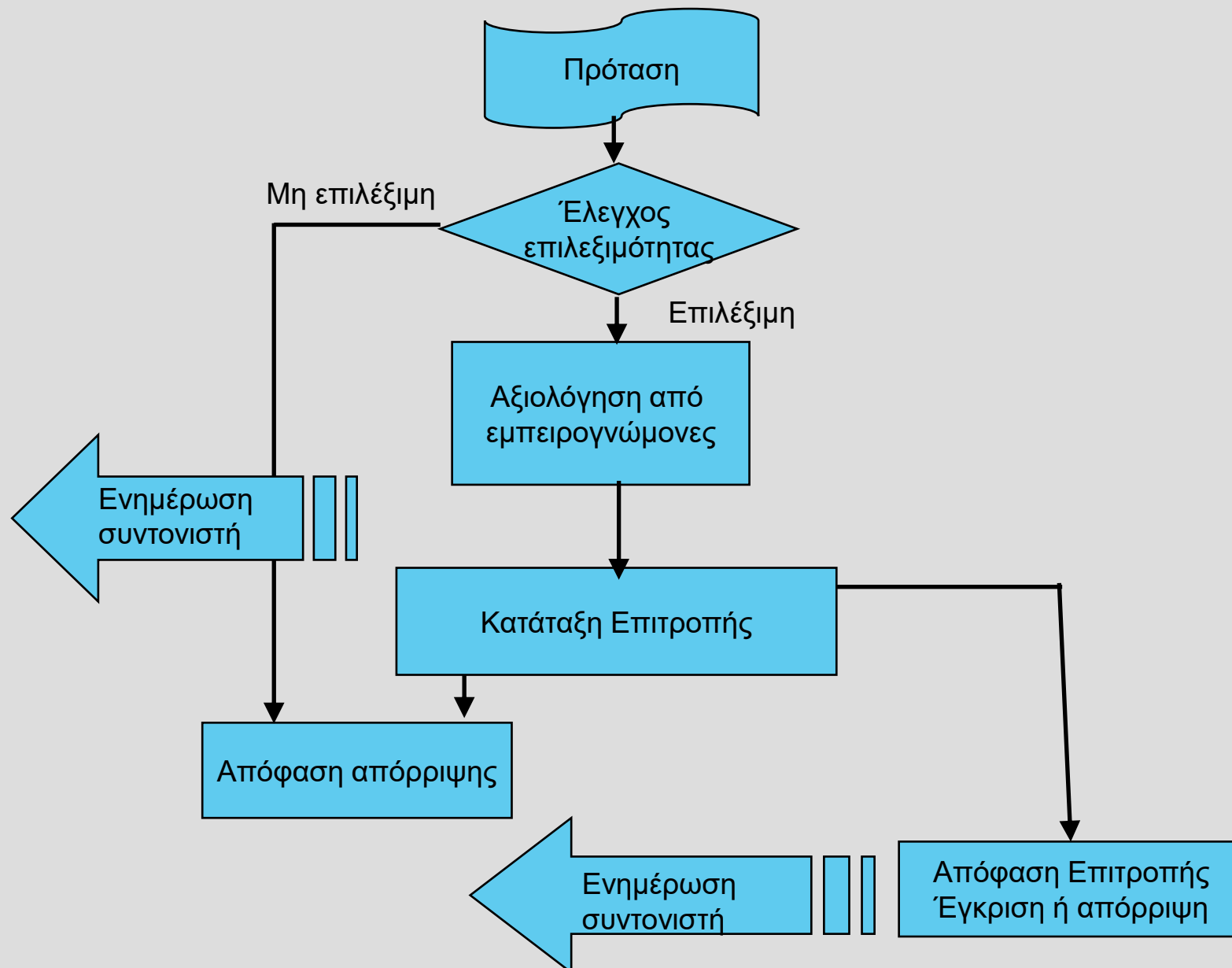
Υποβολή πρότασης - Η επόμενη ημέρα

- ▶ Ενημέρωση εταίρων για υποβολή πρότασης
- ▶ Τακτοποίηση αρχείων
- ▶ Επικοινωνία κατά το διάστημα της αξιολόγησης

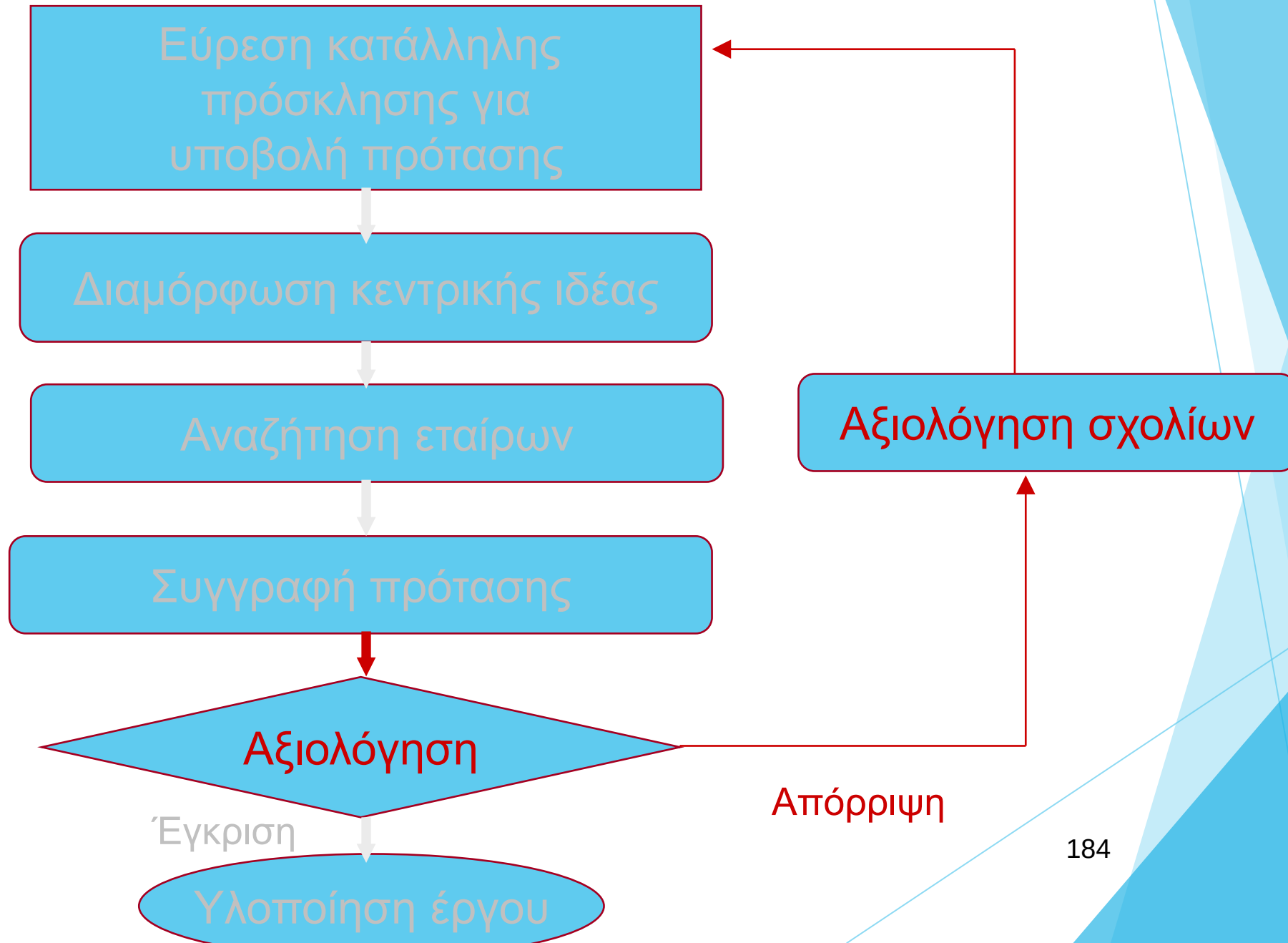
Υποβολή πρότασης έργου

Τυπική διαδικασία αξιολόγησης

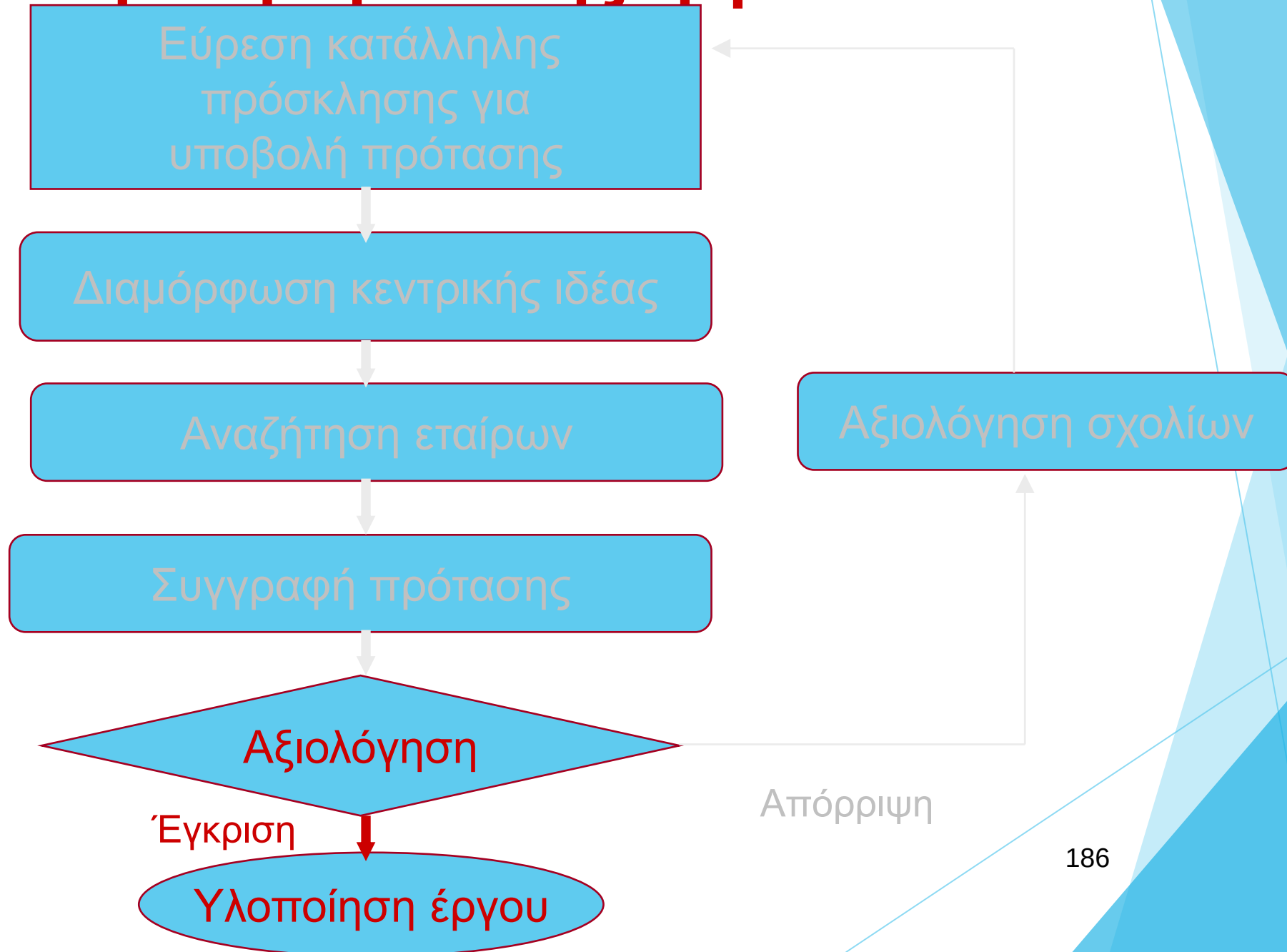
Υποβολή πρότασης έργου

Απόρριψη πρότασης

- ▶ Ενημέρωση εταίρων
- ▶ Αξιοποίηση παρατηρήσεων αξιολογητών
- ▶ Βελτίωση πρότασης
- ▶ Επανυποβολή σε επόμενη σχετική πρόσκληση

Υποβολή πρότασης έργου

Έγκριση πρότασης

- ▶ Άμεση ενημέρωση εταίρων και υπενθύμιση σχετικά με περιεχόμενο πρότασης
- ▶ Συνεργασία με Ευρωπαϊκή Επιτροπή για υπογραφή σύμβασης

Διαδικασία υπογραφής σύμβασης

- ▶ Αποστολή σύμβασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- ▶ Υπογραφή σύμβασης
- ▶ Αποστολή σύμβασης στους εταίρους

Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα βήμα-βήμα

- ▶ Υποβολή και αξιολόγηση πρότασης έργου
- ➔ **Υλοποίηση εγκεκριμένου έργου**
- ▶ Οικονομικοί έλεγχοι
- ▶ Διαχείριση κληρονομιάς και Οργάνωση Γραφείου Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων

2η Ενότητα: Υλοποίηση εγκεκριμένου έργου

Έναρξη έργου

Προετοιμασία σε δυο επίπεδα:

1. Αφορά στην εσωτερική οργάνωση του οργανισμού
2. Αφορά σε ολόκληρο το εταιρικό σχήμα

Έναρξη έργου

Προετοιμασία σε δυο επίπεδα:

1. Αφορά στην εσωτερική οργάνωση του οργανισμού
2. Αφορά σε ολόκληρο το εταιρικό σχήμα

Εσωτερική οργάνωση οργανισμού

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Σύσταση Ομάδας Έργου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλων - Συναντήσεις εργασίας
- ▶ Οικονομικός προγραμματισμός - Διαχείριση ρευστότητας
- ▶ Βιβλίο έργου

Εσωτερική οργάνωση οργανισμού

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Σύσταση Ομάδας Έργου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλων - Συναντήσεις εργασίας
- ▶ Οικονομικός προγραμματισμός - Διαχείριση ρευστότητας
- ▶ Βιβλίο έργου

Εσωτερική οργάνωση οργανισμού

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ **Σύσταση Ομάδας Έργου**
- ▶ Προσδιορισμός ρόλων - Συναντήσεις εργασίας
- ▶ Οικονομικός προγραμματισμός - Διαχείριση ρευστότητας
- ▶ Βιβλίο έργου

Σύσταση Ομάδας Έργου

Επιλογή στελεχών εντός οργανισμού
βάσει:

- ▶ Προφίλ
- ▶ Διαθεσιμότητας
- ▶ Επιθυμίας

Σύσταση Ομάδας Έργου (2)

Επιλογή εξωτερικών συνεργατών βάσει:

- ▶ Επαγγελματικής εμπειρίας
- ▶ Διαθεσιμότητας
- ▶ Βαθμού κατανόησης έργου
- ▶ Αμοιβής

Εσωτερική οργάνωση οργανισμού

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Σύσταση Ομάδας Έργου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλων - Συναντήσεις εργασίας
- ▶ Οικονομικός προγραμματισμός - Διαχείριση ρευστότητας
- ▶ Βιβλίο έργου

Εσωτερική οργάνωση οργανισμού

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Σύσταση Ομάδας Έργου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλων - Συναντήσεις εργασίας
- ▶ Οικονομικός προγραμματισμός - Διαχείριση ρευστότητας
- ▶ Βιβλίο έργου

Εσωτερική οργάνωση οργανισμού

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Σύσταση Ομάδας Έργου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλων - Συναντήσεις εργασίας
- ▶ Οικονομικός προγραμματισμός - Διαχείριση ρευστότητας
- ▶ **Βιβλίο έργου**

Έναρξη έργου

Προετοιμασία σε δυο επίπεδα:

1. Αφορά στην εσωτερική οργάνωση του οργανισμού
2. Αφορά σε ολόκληρο το εταιρικό σχήμα

Δεύτερο επίπεδο προετοιμασίας

Σε ό,τι αφορά το εταιρικό σχήμα:

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλου κάθε εταίρου
- ▶ Ικανοποίηση συμβατικών υποχρεώσεων (υποβολή εκθέσεων)
- ▶ Επικοινωνία μεταξύ των εταίρων

Δεύτερο επίπεδο προετοιμασίας (2)

Σε ό,τι αφορά το εταιρικό σχήμα:

- ▶ Ενέργειες διάδοσης αποτελεσμάτων
- ▶ Διαδικασία λήψης αποφάσεων - Συμφωνητικό Εταιρικού Σχήματος
- ▶ Εναρκτήρια συνάντηση

Δεύτερο επίπεδο προετοιμασίας

Σε ό,τι αφορά το εταιρικό σχήμα:

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλου κάθε εταίρου
- ▶ Ικανοποίηση συμβατικών υποχρεώσεων (υποβολή εκθέσεων)
- ▶ Επικοινωνία μεταξύ των εταίρων

Δεύτερο επίπεδο προετοιμασίας

Σε ό,τι αφορά το εταιρικό σχήμα:

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλου κάθε εταίρου
- ▶ Ικανοποίηση συμβατικών υποχρεώσεων (υποβολή εκθέσεων)
- ▶ Επικοινωνία μεταξύ των εταίρων

Δεύτερο επίπεδο προετοιμασίας

Σε ό,τι αφορά το εταιρικό σχήμα:

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλου κάθε εταίρου
- ▶ **Ικανοποίηση συμβατικών υποχρεώσεων
(υποβολή εκθέσεων)**
- ▶ Επικοινωνία μεταξύ των εταίρων

Υποβολή εκθέσεων

- ▶ Υποβολή τεχνικών και οικονομικών εκθέσεων
- ▶ Σχεδιασμός προτυποποιημένου εντύπου (template)
- ▶ Ημερομηνίες υποβολής

Ιδιαίτερη προσοχή στις οικονομικές εκθέσεις!

Δεύτερο επίπεδο προετοιμασίας

Σε ό,τι αφορά το εταιρικό σχήμα:

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλου κάθε εταίρου
- ▶ Ικανοποίηση συμβατικών υποχρεώσεων (υποβολή εκθέσεων)
- ▶ **Επικοινωνία μεταξύ των εταίρων**

Επικοινωνία μεταξύ των εταίρων

- ▶ Προγραμματισμένες συναντήσεις
- ▶ Έκτακτες συναντήσεις
- ▶ Αποστολή πρακτικών
- ▶ Τηλεδιασκέψεις (teleconferences)
- ▶ Εκθέσεις προόδου
- ▶ Ιστοσελίδα/ftp server

Δεύτερο επίπεδο προετοιμασίας (2)

Σε ό,τι αφορά το εταιρικό σχήμα:

- ▶ Ενέργειες διάδοσης αποτελεσμάτων
- ▶ Διαδικασία λήψης αποφάσεων - Συμφωνητικό Εταιρικού Σχήματος
- ▶ Εναρκτήρια συνάντηση

Δεύτερο επίπεδο προετοιμασίας (2)

Σε ό,τι αφορά το εταιρικό σχήμα:

- ▶ Ενέργειες διάδοσης αποτελεσμάτων
- ▶ Διαδικασία λήψης αποφάσεων - Συμφωνητικό Εταιρικού Σχήματος
- ▶ Εναρκτήρια συνάντηση

Διαδικασία λήψης αποφάσεων

- ▶ Συμφωνητικό Εταιρικού Σχήματος (Partnership ή Consortium Agreement)
- ▶ Συμπληρωματικό της σύμβασης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- ▶ Νομικό κείμενο
- ▶ Προσδιορισμός εσωτερικής λειτουργίας εταιρικού σχήματος

Δεύτερο επίπεδο προετοιμασίας (2)

Σε ό,τι αφορά το εταιρικό σχήμα:

- ▶ Ενέργειες διάδοσης αποτελεσμάτων
- ▶ Διαδικασία λήψης αποφάσεων - Συμφωνητικό Εταιρικού Σχήματος
- ▶ Εναρκτήρια συνάντηση

Έναρκτήρια συνάντηση

- ▶ Μια από τις πρώτες ενέργειες μετά την έγκριση
- ▶ Συνήθως γίνεται εντός μηνός από την έναρξη του έργου
- ▶ Διάρκεια δυο ημερών
- ▶ Καταρχήν προσδιορισμός ημερομηνίας διεξαγωγής

Διοργάνωση συνάντησης

- ▶ Οργανωτικό επίπεδο
- ▶ Περιεχόμενο
 - ▶ Συμβατικές υποχρεώσεις και διαχείριση έργου
 - ▶ Τεχνικό μέρος υλοποίησης του έργου

Διοργάνωση συνάντησης

- ▶ **Οργανωτικό επίπεδο**
- ▶ Περιεχόμενο
 - ▶ Συμβατικές υποχρεώσεις και διαχείριση έργου
 - ▶ Τεχνικό μέρος υλοποίησης του έργου

Οργανωτικό επίπεδο

- ▶ Ενημέρωση σχετικά με αριθμό συμμετεχόντων
- ▶ Επιλογή χώρου διεξαγωγής
- ▶ Επιλογή χώρου διαμονής συμμετεχόντων
- ▶ Αποστολή αναλυτικών πληροφοριών

Οργανωτικό επίπεδο (2)

- ▶ Γεύματα
- ▶ Πρόγραμμα φιλοξενίας
- ▶ Ετοιμασία υλικού
- ▶ Απόφαση σχετικά με κάλυψη εξόδων φιλοξενίας

Διοργάνωση συνάντησης

- ▶ Οργανωτικό επίπεδο
- ▶ Περιεχόμενο
 - ▶ Συμβατικές υποχρεώσεις και διαχείριση έργου
 - ▶ Τεχνικό μέρος υλοποίησης του έργου

Περιεχόμενο συνάντησης

Συμβατικές υποχρεώσεις/Διαχείριση έργου:

- ▶ Συμφωνητικό Εταιρικού Σχήματος
- ▶ Οδηγίες σχετικά με υποβολή εκθέσεων
- ▶ Άλλες συμβατικές υποχρεώσεις
- ▶ Επικοινωνία μεταξύ των εταίρων
- ▶ Οικονομικά ζητήματα

Διοργάνωση συνάντησης

- ▶ Οργανωτικό επίπεδο
- ▶ Περιεχόμενο
 - ▶ Συμβατικές υποχρεώσεις και διαχείριση έργου
 - ▶ Τεχνικό μέρος υλοποίησης του έργου

Περιεχόμενο συνάντησης

Τεχνικό μέρος υλοποίησης έργου:

- ▶ Παρουσίαση συνολικού έργου
- ▶ Παρουσίαση πακέτων εργασίας
- ▶ Παρουσία ενεργειών διάδοσης αποτελεσμάτων

Παράδειγμα τυπικής ατζέντας εναρκτήριας συνάντησης εταίρων

Υλοποίηση έργου

- ▶ Τεχνική υλοποίηση
- ▶ Οικονομική παρακολούθηση
- ▶ Υποβολή εκθέσεων
- ▶ Συνεργασία με εταίρους-συναντήσεις

Υλοποίηση έργου

- ▶ Τεχνική υλοποίηση
- ▶ Οικονομική παρακολούθηση
- ▶ Υποβολή εκθέσεων
- ▶ Συνεργασία με εταίρους-συναντήσεις

Τεχνική υλοποίηση

- ▶ Παρακολούθηση προόδου έργου
- ▶ Καταγραφή εργασιών και χρόνου
- ▶ Συνεργασία με Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Τεχνική υλοποίηση

- ▶ Παρακολούθηση προόδου έργου
- ▶ Καταγραφή εργασιών και χρόνου
- ▶ Συνεργασία με Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Παρακολούθηση προόδου έργου

- ▶ Τήρηση χρονοδιαγράμματος
- ▶ Παρακολούθηση δικού μας έργου και εταίρων
- ▶ Συντονισμός Ομάδας Έργου
- ▶ Εφαρμογή αποφάσεων

Παρακολούθηση προόδου έργου (2)

- ▶ Έγκαιρη υποβολή παραδοτέων
- ▶ Άσκηση διακριτικής ή έντονης πίεσης
- ▶ Δημοσιοποίηση έργου
- ▶ Διαδικασία επιλογής υπεργολάβων

ΠΡΟΣΟΧΗ στον ανθρώπινο παράγοντα!

Προβλήματα στην υλοποίηση...

Πιθανοί λόγοι:

- ▶ Απροθυμία/ανεπάρκεια/ έλλειψη ρευστότητας συγκεκριμένου εταίρου
- ▶ Τεχνικό πρόβλημα
- ▶ Μεταβολή συνθηκών από υποβολή πρότασης

Αναθεώρηση σύμβασης

Πριν την αναθεώρηση:

- ▶ Συνάντηση όλων των εταίρων
- ▶ Επικοινωνία με την ΕΕ

Τεχνική υλοποίηση

- ▶ Παρακολούθηση προόδου έργου
- ▶ **Καταγραφή εργασιών και χρόνου**
- ▶ Συνεργασία με Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Καταγραφή εργασιών και χρόνου

- ▶ Ουσιαστικά: εικόνα προόδου έργου
- ▶ Τυπικά: Διευκολύνει σύνταξη τεχνικών εκθέσεων και καταστάσεων δαπανών
- ▶ Συμπλήρωση δελτίου απασχόλησης έργου
- ▶ Χρήσιμη κατά τον οικονομικό έλεγχο

Παράδειγμα εντύπου καταγραφής χρόνου απασχόλησης προσωπικού στο συγκεκριμένο έργο

Τεχνική υλοποίηση

- ▶ Παρακολούθηση προόδου έργου
- ▶ Καταγραφή εργασιών και χρόνου
- ▶ Συνεργασία με Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Συνεργασία με ΕΕ

Τυπική διαδικασία:

- ▶ Υποβολή παραδοτέων
- ▶ Απάντηση σε επιστολή της ΕΕ
Οργάνωση συνάντησης (review meeting)
- ▶ Ερώτηση σχετικά με επιλεξιμότητα δαπάνης

Υλοποίηση έργου

- ▶ Τεχνική υλοποίηση
- ▶ **Οικονομική παρακολούθηση**
- ▶ Υποβολή εκθέσεων
- ▶ Συνεργασία με εταίρους-συναντήσεις

Οικονομική παρακολούθηση

- ▶ Οικονομική παρακολούθηση του δικού μας έργου
- ▶ Οικονομική παρακολούθηση που αφορά στους εταίρους

Οικονομική παρακολούθηση

- ▶ Οικονομική παρακολούθηση του δικού μας έργου
- ▶ Οικονομική παρακολούθηση που αφορά στους εταίρους

Οικονομική παρακολούθηση του δικού μας έργου

- ▶ Ξεχωριστή καρτέλα στο λογιστήριο
- ▶ Ξεχωριστό τραπεζικό λογαριασμό
- ▶ Τήρηση ηλεκτρονικού αρχείου
- ▶ Αρχείο με αντίγραφα τιμολογίων
- ▶ Καταγραφή δαπανών προσωπικού

Οικονομική παρακολούθηση

- ▶ Οικονομική παρακολούθηση του δικού μας έργου
- ▶ Οικονομική παρακολούθηση που αφορά στους εταίρους

Οικονομική παρακολούθηση που αφορά στους εταίρους

- ▶ Μεταφορά πληρωμών στους εταίρους
- ▶ Παροχή οδηγιών και διευκρινήσεων

Υλοποίηση έργου

- ▶ Τεχνική υλοποίηση
- ▶ Οικονομική παρακολούθηση
- ▶ **Υποβολή εκθέσεων**
- ▶ Συνεργασία με εταίρους-συναντήσεις

Υποβολή εκθέσεων

Δυο μεγάλες κατηγορίες:

- ▶ Προόδου (περιοδικές, ενδιάμεση, τελική)
- ▶ Οικονομικές (καταστάσεις δαπανών)

Υποβολή εκθέσεων

Δυο μεγάλες κατηγορίες:

- ▶ Προόδου (περιοδικές, ενδιάμεση, τελική)
- ▶ Οικονομικές (καταστάσεις δαπανών)

Περιοδική έκθεση προόδου

- ▶ Εξώφυλλο
- ▶ Πίνακας περιεχομένων
- ▶ Σύντομη περιγραφή έργου
- ▶ Επιτεύγματα ανά πακέτο εργασίας

- ▶ Ενέργειες διάδοσης
- ▶ Συναντήσεις
- ▶ Αναφορά σε τυχόν αποκλίσεις
- ▶ Χρόνος απασχόλησης
- ▶ Προγραμματισμένες δράσεις επόμενης περιόδου

Περιοδική έκθεση προόδου (2)

- ▶ Συντάσσεται από τον συντονιστή
- ▶ Συμβολή από όλους τους εταίρους (χρήση template)

Παράδειγμα προτυποποιημένων εντύπων για την υποβολή της συμβολής των εταίρων σε εκθέσεις προόδου

Υποβολή εκθέσεων

Δυο μεγάλες κατηγορίες:

- ▶ Προόδου (περιοδικές, ενδιάμεση, τελική)
- ▶ Οικονομικές (καταστάσεις δαπανών)

Περιοδικές καταστάσεις δαπανών

- ▶ Συγκεντρωτική κατάσταση δαπανών ανά κατηγορία
- ▶ Κατάσταση δαπανών ανά εταίρο και αποδεικτικά στοιχεία
- ▶ Συγκεντρωτικός πίνακας μεταφοράς πληρωμών από τον συντονιστή στους εταίρους

Περιοδικές καταστάσεις δαπανών (2)

- ▶ Υπογράφονται από νόμιμο εκπρόσωπο, οικονομικό υπεύθυνο ή/και επιστημονικό υπεύθυνο
- ▶ Κάθε εταίρος υποβάλλει την κατάσταση δαπανών στον συντονιστή
- ▶ Ο συντονιστής υποβάλλει την συγκεντρωτική και τις επιμέρους καταστάσεις δαπανών

Περιοδικές καταστάσεις δαπανών (3)

- ▶ Διόρθωση σε προηγούμενες καταστάσεις δαπανών
- ▶ Απαιτήσεις για υποβολή πιστοποιητικού ελέγχου
- ▶ Επεξεργασία καταστάσεων από Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- ▶ Αποστολή σχολίων από Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- ▶ Αποστολή διευκρινήσεων/πρόσθετων στοιχείων στην ΕΕ
- ▶ Πληρωμή

Παράδειγμα περιοδικής κατάστασης δαπανών

252

Τελική έκθεση έργου

- ▶ Δυο μέρη: Τεχνικό και οικονομικό
- ▶ Αποτελεί βάση αξιολόγησης έργου και τήρησης συμβατικών υποχρεώσεων
- ▶ Αναφορά σε μελλοντική αξιοποίηση αποτελεσμάτων
- ▶ Πιστοποίηση δαπανών

Υλοποίηση έργου

- ▶ Τεχνική υλοποίηση
- ▶ Οικονομική παρακολούθηση
- ▶ Υποβολή εκθέσεων
- ▶ Συνεργασία με εταίρους-συναντήσεις

Συνεργασία με εταίρους - συναντήσεις

- ▶ Τακτικές συναντήσεις
- ▶ Τηλεδιασκέψεις
- ▶ Υποβολή εκθέσεων

Συνεργασία με εταίρους - συναντήσεις

- ▶ Τακτικές συναντήσεις
- ▶ Τηλεδιασκέψεις
- ▶ Υποβολή εκθέσεων

Τακτικές συναντήσεις - Περιεχόμενο

- ▶ Παρουσίαση προόδου έργου ανά πακέτο εργασίας
- ▶ Συζήτηση σε θέματα συμβατικών υποχρεώσεων
- ▶ Παρουσίαση και σχεδιασμός ενεργειών διάδοσης αποτελεσμάτων
- ▶ Ανασκόπηση αποφάσεων που λήφθηκαν και σχεδιασμός μελλοντικών ενεργειών

Συνεργασία με εταίρους - συναντήσεις

- ▶ Τακτικές συναντήσεις
- ▶ Τηλεδιασκέψεις
- ▶ Υποβολή εκθέσεων

Συνεργασία με εταίρους - συναντήσεις

- ▶ Τακτικές συναντήσεις
- ▶ Τηλεδιασκέψεις
- ▶ Υποβολή εκθέσεων

Επικοινωνία και διάδοση αποτελεσμάτων έργου

- ▶ Οριζόντια δράση
- ▶ Αφορά σε όλους τους εταίρους
- ▶ Χαρακτήρας δράσεων συνάρτηση σταδίου υλοποίησης έργου

ΠΡΟΣΟΧΗ σε απαιτήσεις προγράμματος!!!

Στρατηγική επικοινωνίας

- ▶ Ποιος είναι υπεύθυνος για ποια δράση
- ▶ Κοινό-στόχος
- ▶ Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης

Συνήθεις δράσεις επικοινωνίας

- ▶ Λογότυπο
- ▶ Ιστοσελίδα
- ▶ Αφίσες (posters)
- ▶ Ενημερωτικά Δελτία
- ▶ Ανακοινώσεις - Καταχωρήσεις στον Τύπο
- ▶ Συμμετοχή σε Συνέδρια
- ▶ Πανό
- ▶ Ημερίδα-Συνέδριο

Συνήθεις δράσεις επικοινωνίας

- ▶ Λογότυπο
- ▶ Ιστοσελίδα
- ▶ Αφίσες (posters)
- ▶ Ενημερωτικά Δελτία
- ▶ Ανακοινώσεις - Καταχωρήσεις στον Τύπο
- ▶ Συμμετοχή σε Συνέδρια
- ▶ Πανό
- ▶ Ημερίδα-Συνέδριο

Ημερίδα/Συνέδριο

- ▶ Συνήθως προς το τέλος του έργου
- ▶ Μορφή και διάρκεια εξαρτώνται από το συγκεκριμένο έργο
- ▶ Συστατικά στοιχεία:
 - Παρουσιάσεις σε ολομέλεια
 - Workshops
 - Debates

Διοργάνωση Ημερίδας/Συνεδρίου

- ▶ Προσδιορισμός Ημερίδας
- ▶ Προσδιορισμός χώρου
- ▶ Προσδιορισμός τίτλου εκδήλωσης
- ▶ Σχέδιο προγράμματος
- ▶ Αποστολή πρόσκλησης σε πιθανούς ομιλητές
- ▶ Κατάρτιση λίστας προσκεκλημένων
- ▶ Εκτύπωση πρόσκλησης

Διοργάνωση Ημερίδας/ Συνεδρίου (2)

- ▶ Παροχή πληροφοριών στην ιστοσελίδα
- ▶ Επιλογή εταιρείας εστίασης, διερμηνέων, εξοπλισμού, κ.λπ.
- ▶ Κατασκευή πανό
- ▶ Παραγγελία φακέλων και λοιπού υλικού
- ▶ Εκτύπωση τελικού προγράμματος
- ▶ Επιβεβαίωση συμμετοχής

Διοργάνωση Ημερίδας/ Συνεδρίου (3)

- ▶ Αναπαραγωγή ομιλιών
- ▶ Ανακοίνωση εκδήλωσης
- ▶ Κατάρτιση προγράμματος φιλοξενίας
- ▶ Επιλογή γραμματείας
- ▶ Επιλογή ατόμων για διαχείριση αίθουσας
- ▶ Προμήθεια δώρων
- ▶ Επιλογή Προεδρείου

Παράδειγμα προγράμματος Ημερίδας

268

Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα βήμα-βήμα

- ▶ Υποβολή και αξιολόγηση πρότασης έργου
- ▶ Υλοποίηση εγκεκριμένου έργου
- ➔ **Οικονομικοί έλεγχοι**
- ▶ Διαχείριση κληρονομιάς και Οργάνωση Γραφείου Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων

3η Ενότητα: Οικονομικοί έλεγχοι

Εξωτερικός οικονομικός έλεγχος

Δυο είδη:

- ▶ Υποβολή τελικής (ή και περιοδικής) οικονομικής έκθεσης
- ▶ Διενέργεια από Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Εξωτερικός οικονομικός έλεγχος

Δύο είδη:

- ▶ Υποβολή τελικής (ή και περιοδικής) οικονομικής έκθεσης
- ▶ Διενέργεια από Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Υποβολή τελικής (ή και περιοδικής) οικονομικής έκθεσης

- ▶ Συμβατική υποχρέωση
- ▶ Διεξάγεται με δική μας πρωτοβουλία
- ▶ Διεξάγεται από ανεξάρτητο ορκωτό λογιστή
- ▶ Διάρκεια ελέγχου: λίγες ημέρες έως ένα μήνα
- ▶ Οδηγεί σε έκδοση Πιστοποιητικού Ελέγχου

Υποβολή τελικής (ή και περιοδικής) οικονομικής έκθεσης (2)

Φάκελος οικονομικών στοιχείων έργου:

- ▶ Αντίγραφο σύμβασης
- ▶ Αντίγραφο Συμφωνητικού Εταιρικού Σχήματος
- ▶ Αντίγραφο οικονομικών εκθέσεων
- ▶ Αντίγραφο αλληλογραφίας με Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- ▶ Αντίγραφα τιμολογίων
- ▶ Αντίγραφα μισθολογικών καταστάσεων
- ▶ Αντίγραφα δελτίων απασχόλησης έργου

Εξωτερικός οικονομικός έλεγχος

Δυο είδη:

- ▶ Υποβολή τελικής (ή και περιοδικής) οικονομικής έκθεσης
- ▶ Διενέργεια από Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Εξωτερικός οικονομικός έλεγχος από ΕΕ

Δικός μας έλεγχος:

- Διεξάγεται με δική μας πρωτοβουλία
- Διεξάγεται πριν γίνει κάποια πληρωμή
- Δική μας επιλογή
- Μεγαλύτερη συνεννόηση με τον λογιστή

Έλεγχος από ΕΕ:

- ▶ Διεξάγεται με πρωτοβουλία της ΕΕ
- ▶ Διεξάγεται μετά την ολοκλήρωση του έργου
- ▶ Επιλογή της ΕΕ
- ▶ Κυρίως χαρακτηριστικά τυπικού ελέγχου

Παράδειγμα Audit Certificate

276

Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα βήμα-βήμα

- ▶ Υποβολή και αξιολόγηση πρότασης έργου
- ▶ Υλοποίηση εγκεκριμένου έργου
- ▶ Οικονομικοί έλεγχοι
- ➔ **Διαχείριση κληρονομιάς και Οργάνωση Γραφείου Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων**

Διαχείριση κληρονομιάς

- ▶ Οργάνωση υλικού
- ▶ Ενημέρωση - Προώθηση - Δικτύωση
- ▶ Αξιοποίηση τεχνογνωσίας
- ▶ Εμπλουτισμός στρατηγικής

Διαχείριση κληρονομιάς

- ▶ Οργάνωση υλικού
- ▶ Ενημέρωση - Προώθηση - Δικτύωση
- ▶ Αξιοποίηση τεχνογνωσίας
- ▶ Εμπλουτισμός στρατηγικής

Διαχείριση κληρονομιάς

- ▶ Οργάνωση υλικού
- ▶ Ενημέρωση - Προώθηση - Δικτύωση
- ▶ Αξιοποίηση τεχνογνωσίας
- ▶ Εμπλουτισμός στρατηγικής

Διαχείριση κληρονομιάς

- ▶ Οργάνωση υλικού
- ▶ Ενημέρωση - Προώθηση - Δικτύωση
- ▶ **Αξιοποίηση τεχνογνωσίας**
- ▶ Εμπλουτισμός στρατηγικής

Διαχείριση κληρονομιάς

- ▶ Οργάνωση υλικού
- ▶ Ενημέρωση - Προώθηση - Δικτύωση
- ▶ Αξιοποίηση τεχνογνωσίας
- ▶ **Εμπλουτισμός στρατηγικής**

Μακροχρόνιος σχεδιασμός

- ▶ Εκτίμηση πόρων του οργανισμού μας
- ▶ Εντοπισμός προσκλήσεων προτάσεων

Μακροχρόνιος σχεδιασμός

- ▶ Εκτίμηση πόρων του οργανισμού μας
- ▶ Εντοπισμός προσκλήσεων προτάσεων

Μακροχρόνιος σχεδιασμός

- ▶ Εκτίμηση πόρων του οργανισμού μας
- ▶ Εντοπισμός προσκλήσεων προτάσεων

Γραφείο Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων

- ▶ Πολλές και ιδιαίτερου χαρακτήρα δραστηριότητες
- ▶ Στελέχη με ιδιαίτερες δεξιότητες
- ▶ Καλύτερος έλεγχος και προγραμματισμός

Γραφείο Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (2)

Σύγκριση Γραφείου με γραφείο συμβούλων:

- ▶ Η τεχνογνωσία εντός του οργανισμού
- ▶ Καλύτερος έλεγχος των έργων, εφόσον υπάρχει κατάλληλα οργανωμένο σύστημα διοίκησης

Δραστηριότητες Γραφείου

- ▶ Παρακολούθηση προσκλήσεων
- ▶ Ταύτιση προτεραιοτήτων με χρηματοδοτούμενες δράσεις
- ▶ Διαμόρφωση ιδέας
- ▶ Σύνταξη πρότασης

Δραστηριότητες Γραφείου (2)

Όταν εγκριθεί η πρόταση:

- ▶ Συγκεκριμενοποίηση περιεχομένου
- ▶ Σύσταση ομάδας έργου
- ▶ Προσδιορισμός ρόλων
- ▶ Παρακολούθηση προόδου προγράμματος
- ▶ Οικονομικός προγραμματισμός

Δραστηριότητες Γραφείου (3)

- ▶ Υποβολή εκθέσεων
- ▶ Επικοινωνία με εταίρους
- ▶ Οργάνωση συναντήσεων
- ▶ Εκδηλώσεις διάδοσης αποτελεσμάτων

Άλλες δραστηριότητες Γραφείου

- ▶ Κατάρτιση ετήσιου προγραμματισμού
- ▶ Ετήσιος απολογισμός εργασιών
- ▶ Ανασκόπηση εσωτερικής δομής και αξιολόγηση στελεχών
- ▶ Εκπαίδευση νέων συνεργατών
- ▶ Συναντήσεις μεταξύ των στελεχών του Γραφείου

Στελέχωση Γραφείου - Κριτήρια επιλογής

- ▶ Ευελιξία ατόμου
- ▶ Πολύ καλή γνώση της αγγλικής γλώσσας
- ▶ Επικοινωνιακή ικανότητα
- ▶ Ικανότητα του ατόμου να λειτουργεί υπό πίεση
- ▶ Δυνατότητα απουσίας στο εξωτερικό
- ▶ Επιθυμία γνώσης καινούργιων πραγμάτων

Συνεργασία Γραφείου με εταιρείες συμβούλων

- ▶ Προδιαγραφή αντικειμένου ανάθεσης
- ▶ Παροχή πληροφοριών
- ▶ Προσδιορισμός χρονοδιαγράμματος
- ▶ Προδιαγραφή παραδοτέου
- ▶ Διαπραγμάτευση αμοιβής
- ▶ Μέριμνα για τα διαδικαστικά
- ▶ Προσδιορισμός τρόπου συνεργασίας
- ▶ Παρακολούθηση προόδου εργασιών

Περιεχόμενα

- ▶ Σχετικά με το σεμινάριο
- ▶ Τι είναι τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα
- ▶ Ποιους αφορούν τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα
- ▶ Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα βήμα-βήμα
- ➔ **Ευρωπαϊκά Προγράμματα - Προσκλήσεις**

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

- ▶ Τι ΔΕΝ κάνουν τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα
- ▶ Τι κάνουν τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Τι ΔΕΝ κάνουν τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα

- ▶ ΔΕΝ χρηματοδοτούν υποδομές
- ▶ ΔΕΝ αποτελούν έσοδα
- ▶ ΔΕΝ δίνουν λύση σε οικονομικά προβλήματα

Τι κάνουν τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα

- ▶ Συμβάλλουν στην υλοποίηση καινοτόμων πρωτοβουλιών
- ▶ Προωθούν συνεργασίες σε πολλά επίπεδα
- ▶ Συμβάλλουν στην διαμόρφωση στρατηγικής λαμβάνοντας υπόψη το Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι
- ▶ Προωθούν ανταλλαγή εμπειριών

Συνήθη εμπόδια

- ▶ Έλλειψη δέσμευσης
- ▶ Μη ύπαρξη διακριτού Γραφείου Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
- ▶ Στελέχωση
- ▶ Οικονομική διαχείριση - Κάλυψη ίδιας συμμετοχής

Οφέλη

- ▶ Υλοποίηση σειράς καινοτόμων έργων
- ▶ Προβολή ισχυρής και σύγχρονης εικόνας
- ▶ Δημιουργία κουλτούρας εξωστρέφειας
- ▶ Δημιουργία δεσμών συνεργασίας και ανταλλαγής τεχνογνωσίας με άλλους οργανισμούς

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Αναδημοσίευση από τις παρουσιάσεις

A) Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΘΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ Τ SWOT ANALYSIS - Μάθημα:
Πολοδομική και Οικιστική Ανάπτυξη και Πολιτική

B) Βαγής Σαμαθρακής - ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - Τμήμα Διοίκησης
Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων

Μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

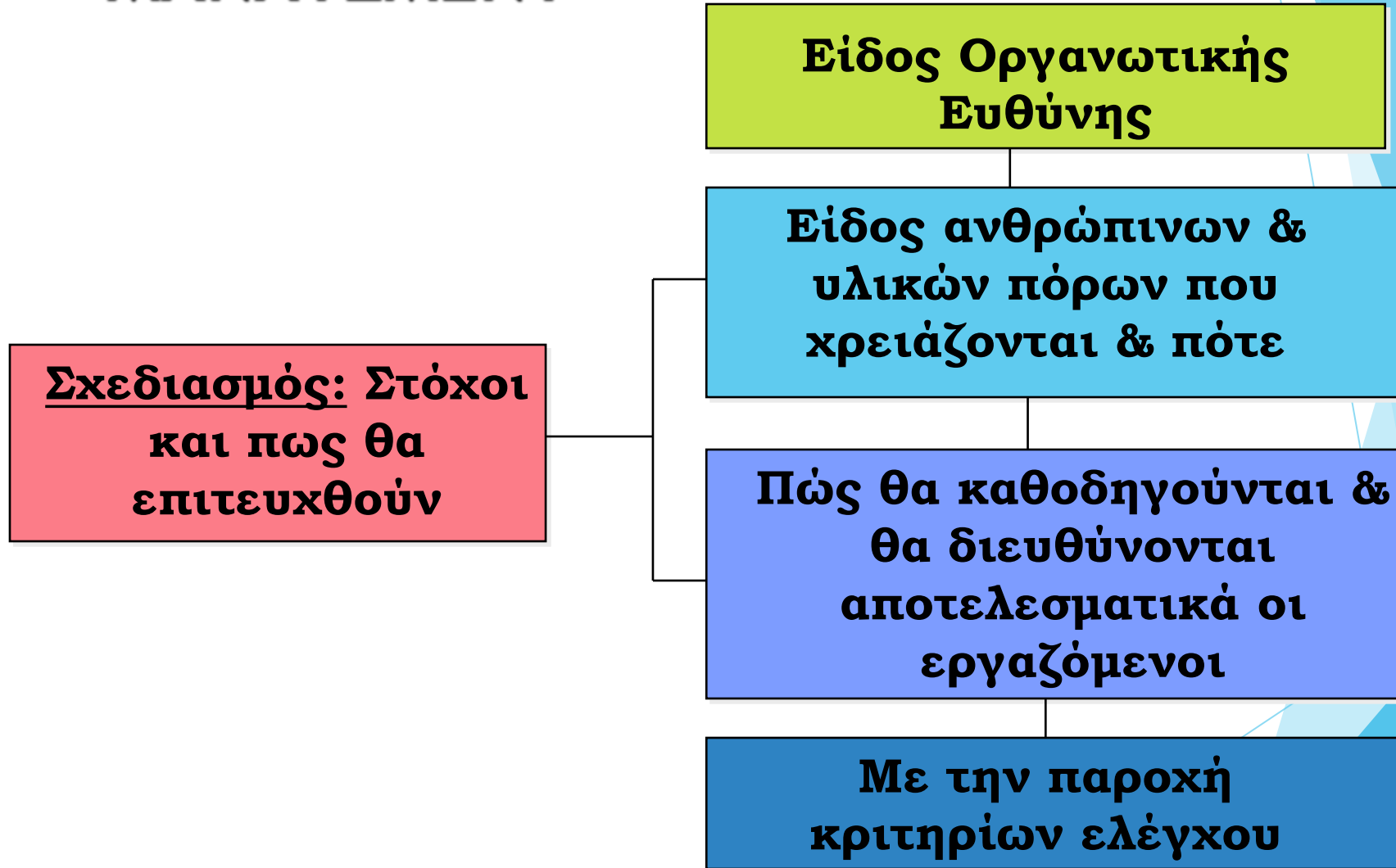
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΛΕΞΗΣ

- ▶ ΠΕΡΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
- ▶ ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: ΟΡΙΣΜΟΣ

Η διαδικασία μέσω της οποίας οι μάνατζερ καθορίζουν τους στόχους της επιχείρησης και τους τρόπους που θα χρησιμοποιήσουν για να τους επιτύχουν

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΟ ΤΟΥ MANATZMENT

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Ο Σχεδιασμός προσδιορίζει που βρίσκεται η επιχείρηση τώρα και που θα βρίσκεται στο μέλλον.

- ▶ Μειώνει την **αβεβαιότητα**, που υπάρχει μελλοντικά, για την επιχείρηση
- ▶ Αίσθηση **Συμμετοχής**: όλοι οι μάνατζερ εμπλέκονται στην επιλογή στόχων
- ▶ Δίνει μια σαφή **εικόνα της κατεύθυνσης** προς την οποία βαδίζει η επιχείρηση
- ▶ **Συντονισμός**: Εξηγεί πώς τα συστήματα όλων των μερών της επιχείρησης εναρμονίζονται με το σύνολο
- ▶ Διευκολύνει τον **έλεγχο** της επιχειρησιακής δραστηριότητας, Προσδιορίζει δηλ. ποιοι είναι υπεύθυνοι για την επίτευξη ενός στόχου
- ▶ Μειώνει το **κόστος λειτουργίας** της επιχείρησης.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

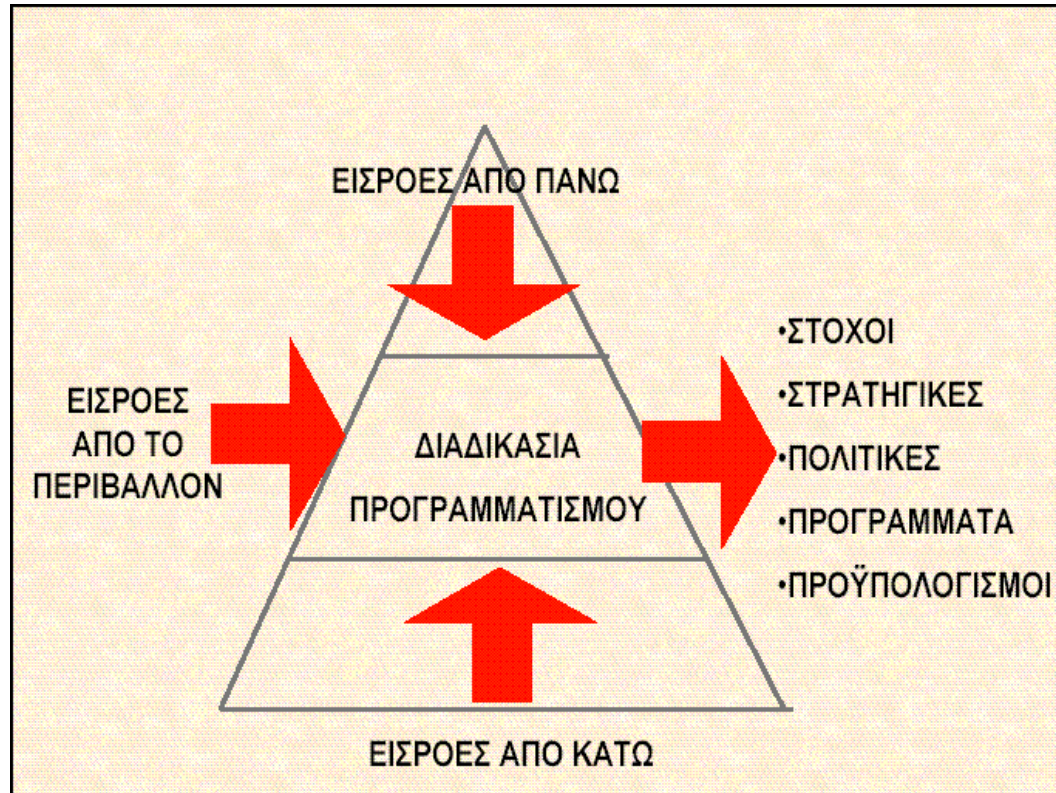
- ▶ Αρχή του προβαδίσματος
- ▶ Αρχή της συμβολής στην επίτευξη των στόχων της επιχείρησης: όλα τα προγράμματα της επιχείρησης συμβάλλουν στην επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων και αυτά συντονίζονται με σκοπό την επίτευξη του συνολικού επιχειρησιακού στόχου
- ▶ Αρχή της χρονικής δέσμευσης
- ▶ Αρχή της οικονομικότητας των προγραμμάτων
- ▶ Αρχή της διόρθωσης
- ▶ Αρχή της ευκαμψίας (ή ευελιξίας) των προγραμμάτων

ΣΤΑΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

- ▶ **Ανυπαρξία σχεδιασμού.** Η διεύθυνση της επιχείρησης ασχολείται μόνο με τις καθημερινές δραστηριότητες
- ▶ **Κατάρτιση προϋπολογισμών.** Γίνεται συνήθως μια εκτίμηση των πωλήσεων του επόμενου έτους και των προσδοκώμενων εξόδων και χρηματοοικονομικών ροών, που ενδεχομένως αντιστοιχούν σ' αυτό το επίπεδο πωλήσεων
- ▶ **Ετήσια σχέδια-προγράμματα.** Δεν έχουν μόνο ποσοτικό χαρακτήρα, αλλά αναφέρονται και σε στρατηγικές και τακτικές, οι οποίες θα υιοθετηθούν για να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί
- ▶ **Στρατηγικός σχεδιασμός.** Η επιχείρηση αντιλαμβάνεται ότι τα ετήσια προγράμματα έχουν νόημα μόνο στο πλαίσιο ενός μακροχρόνιου σχεδίου.

ΤΥΠΟΙ ΣΧΕΔΙΩΝ

- ▶ Βραχυχρόνια, μεσοχρόνια και μακροχρόνια σχέδια
- ▶ Στρατηγικά και λειτουργικά σχέδια. Διαφέρουν ως προς τον χρονικό ορίζοντα, την οπτική και ως προς το εάν περιλαμβάνουν δεδομένους οργανωσιακούς στόχους
- ▶ Σχέδια μιας χρήσης και διαρκούς χρήσης. Τα πρώτα γίνονται για την αντιμετώπιση των αναγκών που προκύπτουν σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Τέτοια είναι οι προϋπολογισμοί και τα προγράμματα εκτέλεσης ορισμένων έργων. Τα σχέδια διαρκούς χρήσης είναι οδηγίες διαρκείας για τον τρόπο δράσης των στελεχών και γενικότερα των εργαζομένων.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

- ▶ Καθορισμός αποστολής
- ▶ Προσδιορισμός σημερινής θέσης της επιχείρησης (Ανάλυση Εσωτερικού & Εξωτερικού Περιβάλλοντος)
- ▶ Καθορισμός στόχων
- ▶ Διαμόρφωση εναλλακτικών στρατηγικών
- ▶ Αξιολόγηση & επιλογή εναλλακτικών στρατηγικών
- ▶ Κατάρτιση προγραμμάτων δράσης & προϋπολογισμών
- ▶ Εφαρμογή προγραμμάτων δράσης
- ▶ Αναπληροφόρηση
- ▶ Έλεγχος

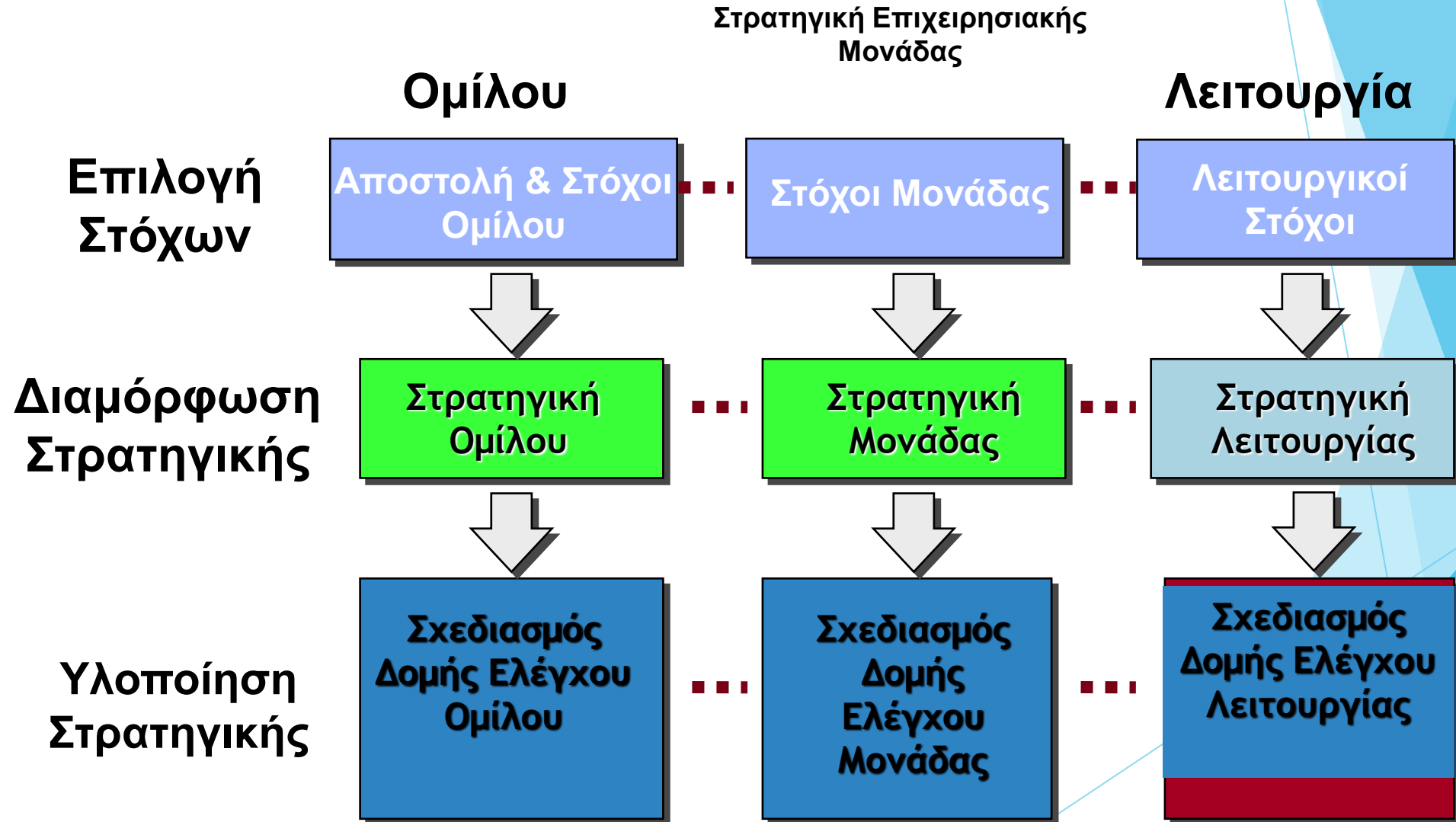
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

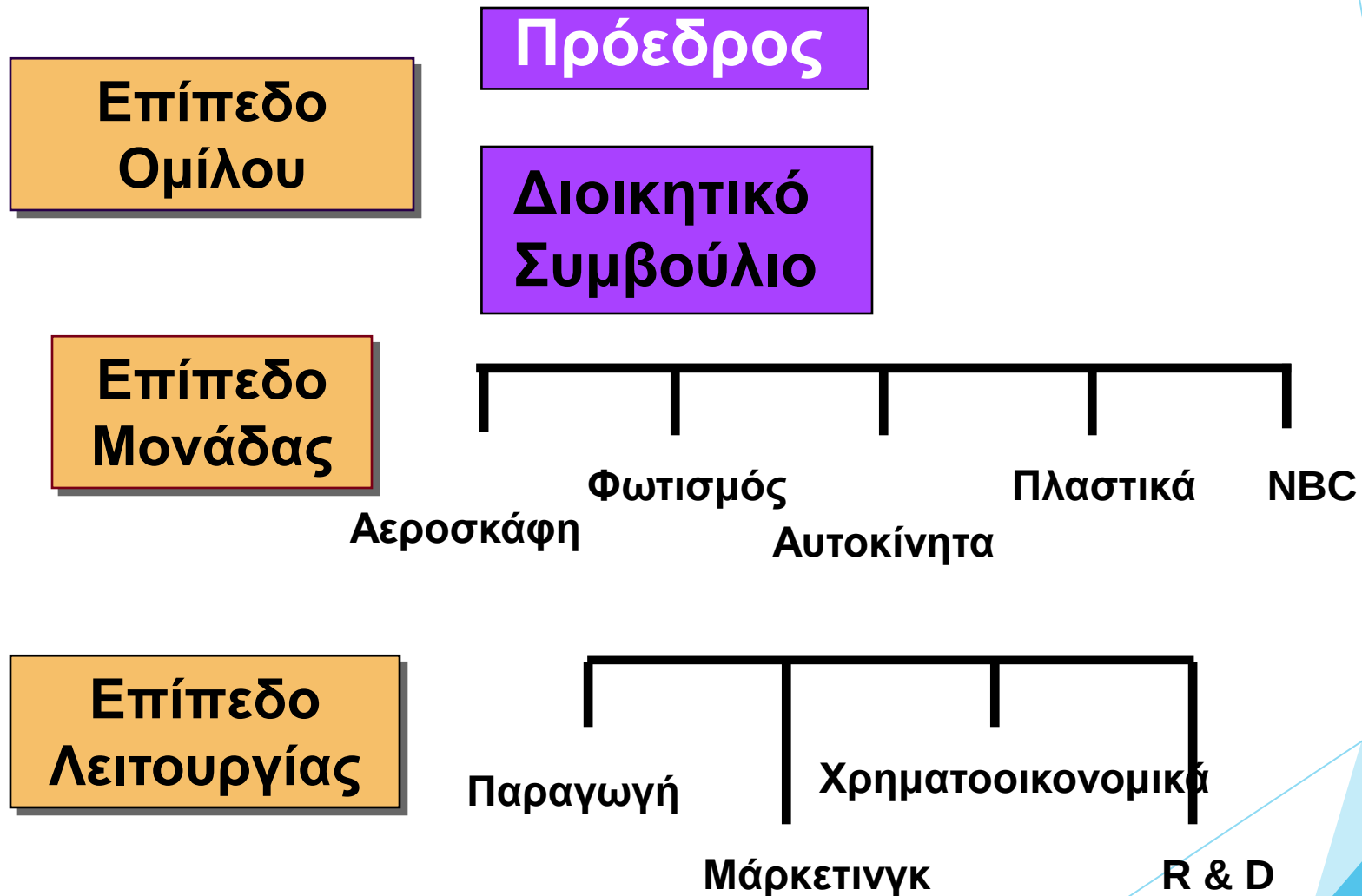
ΠΟΙΟΣ ΣΧΕΔΙΑΖΕΙ;

- ▶ **Προγραμματισμός σε επίπεδο Ομίλου:** Τοπ μάνατζερ
 - ▶ Εγκρίνουν τα σχέδια σε επίπεδο μονάδας και λειτουργίας
 - ▶ Αναζητούν δεδομένα από όλα τα επίπεδα του μάνατζμεντ
- ▶ **Προγραμματισμός σε επίπεδο μονάδας & λειτουργίας:** Μάνατζερ μονάδας & λειτουργίας
 - ▶ Αναζητούν δεδομένα και από άλλα επίπεδα του μάνατζμεντ
 - ▶ Η ευθύνη για συγκεκριμένα σχέδια βρίσκεται στους μάνατζερ συγκεκριμένου επιπέδου άλλα όλοι οι μάνατζερ πρέπει να εμπλέκονται

ΕΠΙΠΕΔΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Είναι η περιγραφή του λόγου ύπαρξης της επιχείρησης (Ο κυρίαρχος σκοπός της)

Σε γενικές γραμμές εμπεριέχει πληροφορίες για τα είδη προϊόντων που παράγει η επιχείρηση, για το είδος των πελατών της και για τις αξίες από τις οποίες διακατέχεται.

Είναι μια γενικού χαρακτήρα διατύπωση για την κατεύθυνση της επιχείρησης.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΗΛΩΣΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Επιχείρηση

Δήλωση Αποστολής

Compaq

Η Compaq, με τους συνεταίρους της, θα παρέχει υψηλής ποιότητας προϊόντα και υπηρεσίες που θα μετατρέψουν την χρήση υπολογιστών σε μια εμπειρία που επεκτείνει την ανθρώπινη ικανότητα σε όλα τα επίπεδα - επικοινωνία, εκπαίδευση, εργασία, παιχνίδι

AT&T

Είμαστε αφιερωμένοι στο να είμαστε οι καλύτεροι στο να φέρνουμε τον κόσμο κοντά - δίνοντας εύκολη πρόσβαση στον καθένα και τις υπηρεσίες που θέλουν και ζητούν - κάθε στιγμή, παντού

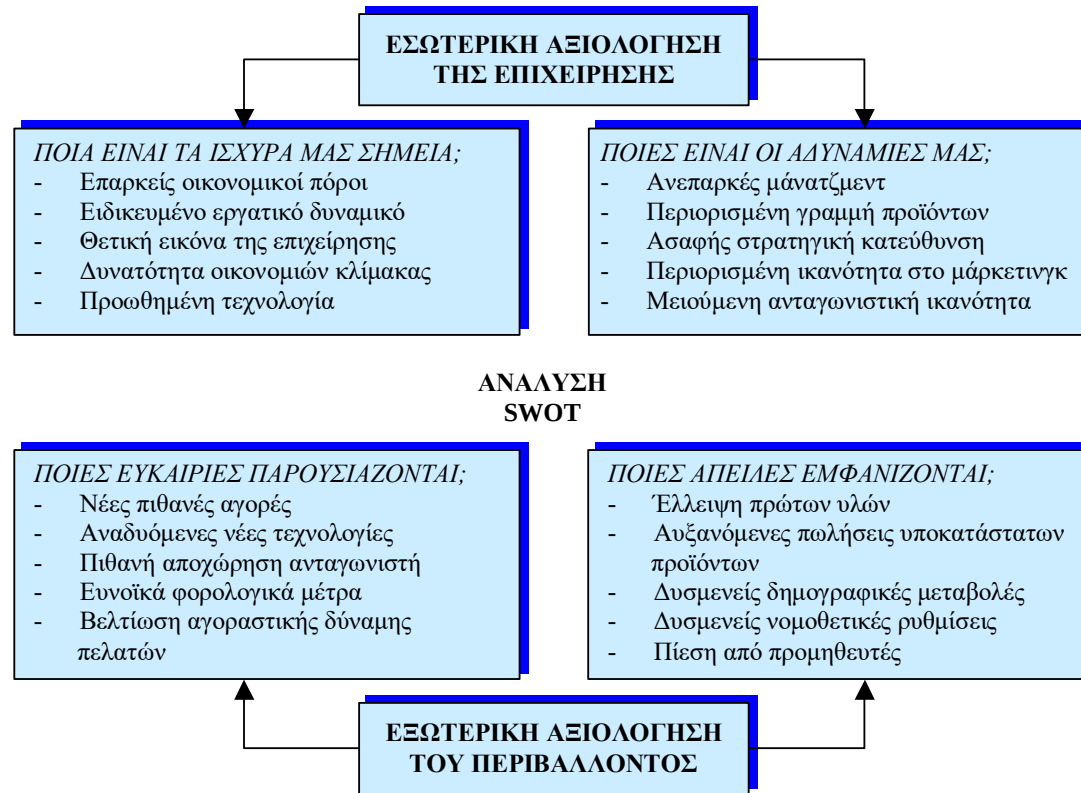
ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Τα στελέχη της επιχείρησης είναι απαραίτητο να αναλύσουν και να αξιολογήσουν αφενός μεν τα χαρακτηριστικά του εξωτερικού περιβάλλοντος της επιχείρησης και αφετέρου το εσωτερικό της περιβάλλον, έτσι ώστε να είναι σε θέση να διαμορφώσουν τις κατάλληλες στρατηγικές

ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

Αναγνώριση των:

- ▶ Δυνάμεων & Αδυναμιών της Επιχείρησης (Strengths and Weaknesses)
 - ▶ Δυνάμεις: π.χ. ικανότητα παραγωγής, ικανότητες μάρκετινγκ
 - ▶ Αδυναμίες: π.χ. υψηλή μετακίνηση εργαζομένων, οικονομική αδυναμία
- ▶ Ευκαιρίες & Απειλές του Περιβάλλοντος (Opportunities and Threats)
 - ▶ Ευκαιρίες: π.χ. νέες αγορές
 - ▶ Απειλές: π.χ., οικονομική κρίση, ανταγωνισμός

ΔΥΝΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

Αφορούν την υπεροχή ή, αντίστοιχα, τη μειονεκτική θέση της επιχείρησης, εσωτερικά αλλά και ευρύτερα σε σχέση με τον ανταγωνισμό.

Τα δυνατά και αδύνατα σημεία πρέπει να εξεταστούν στα 4P's του marketing (προϊόν, τιμή, διανομή και προώθηση). Ενδεικτικά οι τομείς στους οποίους μπορεί να εντοπιστούν δυνατά και αδύνατα σημεία αφορούν:

- ▶ **Τη χρηματοδότηση** (για παράδειγμα, αποτελεί πλεονέκτημα στην περίπτωση που μια βιοτεχνία έχει υψηλό περιθώριο κέρδους στην παραγωγή του προϊόντος Α),
- ▶ **Το υψηλό κόστος συντήρησης των μηχανημάτων** (είναι ένα μειονέκτημα, αν υφίσταται),
- ▶ **Τη διοίκηση ανθρωπίνων πόρων** (δυνατό σημείο μιας επιχείρησης είναι η μεγάλη εμπειρία των υπαλλήλων και η άρτια τεχνική τους κατάρτιση),
- ▶ **Τη διαχείριση αποθεμάτων και διακίνηση πρώτων υλών** (μειονέκτημα εδώ μπορεί να αποτελέσει η ανεπαρκής αποθηκευτική ικανότητα).

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ

Για να εντοπιστούν οι ευκαιρίες και οι απειλές του περιβάλλοντος, απαιτείται προσεκτική μελέτη των παραγόντων που συνθέτουν το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης.

Το πρώτο σκέλος της ανάλυσης του εξωτερικού περιβάλλοντος είναι η ανάλυση του μικρο-περιβάλλοντος, η οποία επιτυγχάνεται με τη βοήθεια των πέντε δυνάμεων του Porter ή διαφορετικά με τη «δομική ανάλυση ενός κλάδου»:

- ▶ Ανταγωνισμός αντίπαλων εταιρειών
- ▶ Απειλή εισόδου νέων επιχειρήσεων
- ▶ Δυνατότητα ανάπτυξης υποκατάστατων του προϊόντος
- ▶ Αγοραστική δύναμη πελατών και
- ▶ Δύναμη προμηθευτών.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ - 1

Το δεύτερο σκέλος της ανάλυσης του μακρο-περιβάλλοντος επιτυγχάνεται με την εξέταση των τομέων:

- ▶ Πολιτική
- ▶ Οικονομία
- ▶ Κοινωνία
- ▶ Τεχνολογία
- ▶ Περιβάλλον και
- ▶ Νομοθεσία

οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν μια επιχείρηση.

Ένα από τα πλέον δημοφιλή εργαλεία ανάλυσης του μακρο-περιβάλλοντος είναι η ανάλυση PESTEL η οποία προέρχεται από τα αρχικά των παραπάνω λέξεων.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

- ▶ Σχεδιάζω σημαίνει καθορίζω τους στόχους και αποφασίζω σχετικά με τα μέσα για την επίτευξη αυτών των στόχων
- ▶ Το βασικό όφελος του σχεδιασμού είναι ότι μειώνει την αβεβαιότητα, που υπάρχει μελλοντικά για την επιχείρηση
- ▶ Υπάρχουν διάφορα είδη σχεδίων και προγραμμάτων ανάλογα με τα χρησιμοποιούμενα κριτήρια. Γνωστά και συνηθισμένα είναι οι προϋπολογισμοί, τα ετήσια σχέδια/προγράμματα, τα στρατηγικά σχέδια, τα λειτουργικά προγράμματα και οι πολιτικές
- ▶ Η βασική πρόκληση για την επιχείρηση πρέπει να είναι ο μακροχρόνιος, στρατηγικός σχεδιασμός

ΠΕΡΙΛΗΨΗ - 1

- ▶ Τα βήματα του στρατηγικού σχεδιασμού είναι: ο καθορισμός της αποστολής της επιχείρησης, η ανάλυση του εσωτερικού και του εξωτερικού της περιβάλλοντος, ο προσδιορισμός των στόχων, η χάραξη της στρατηγικής και η κατάρτιση των συγκεκριμένων προγραμμάτων
- ▶ Η ανάλυση S.W.O.T. μπορεί να αναδείξει τις ευκαιρίες που υπάρχουν στο περιβάλλον της επιχείρησης, τις οποίες η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να εκμεταλλευτεί με την κατάλληλη αξιοποίηση των δυνατών της σημείων

Η Συμβολή των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης στην Ελληνική Οικονομία

Εισαγωγικά (1)

Η Ελλάδα από το 1985 λαμβάνει κοινοτικά κονδύλια χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση έτσι ώστε να επιτύχει με την σταδιακή ανάπτυξη της την σύγκλιση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ένωσης.

- Η ιστορική αναδρομή που επιχειρείται λαμβάνει ως σημείο αφετηρίας τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα στα οποία συμμετείχε η Ελλάδα από το 1985- έως το 1988 και αποτελούν τον πρόδρομο των Κ.Π.Σ. καθώς μέσω αυτών δρομολογήθηκε για πρώτη φορά μια συντονισμένη στρατηγική οικονομικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε.
- Το 1989 τα Μ.Ο.Π. διαδέχεται το Α' Κ.Π.Σ, γνωστό και ως Πακέτο Ντελór, το οποίο κατανείμει τους πόρους των διαρθρωτικών ταμείων στήριξης στοχευμένα σε τομεακούς και περιφερειακούς επιχειρησιακούς άξονες. Η αναπτυξιακή πολιτική που προωθείται μέσω αυτών των αξόνων αποτελεί σημείο αναφοράς για το κάθε Κ.Π.Σ. που θα ακολουθήσει στην συνέχεια.

Εισαγωγικά (1)

- Το Β' Κ.Π.Σ. ή Β' Πακέτο Ντελór με χρονική διάρκεια από το 1994- 1999 υιοθετεί αυτούσιους τους βασικούς άξονες του Α' Κ.Π.Σ. θέτοντας ταυτόχρονα και νέους αναπτυξιακούς στόχους. Το συγκεκριμένο πακέτο συμπίπτει χρονικά με την προσπάθεια ένταξης της Ελλάδας στην Οικονομική Νομισματική Ένωση (Ο.Ν.Ε.) και συνδράμει σημαντικά στην υλοποίηση μεγάλων αναπτυξιακών έργων.
- Το 2000 μπαίνει σε τροχιά το Γ' Κ.Π.Σ το οποίο βασίζεται στα ήδη υλοποιημένα έργα των προηγούμενων Κ.Π.Σ. ενώ στοχεύει ακόμα σε μεγάλα έργα υποδομής σε τομείς κλειδιά της ελληνικής οικονομίας όπως η αγροτική πολιτική, ο τουρισμός και η ναυτιλία. Στην ίδια χρονική περίοδο, χάρη στις υποδομές για την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, που χρηματοδοτηθούν κατά κόρον από το Β' και το Γ' Κ.Π.Σ, η ελληνική οικονομία παρουσίασε έναν αλματώδη πλην όμως πρόσκαιρο ρυθμό ανάπτυξης.

Εισαγωγικά (1)

- Από το 2007 και με ορίζοντα ολοκλήρωσης το 2013, υλοποιείται στην χώρα το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α.), το οποίο είναι το τέταρτο και τελευταίο Κ.Π.Σ. σύμφωνα με τα έως τώρα δεδομένα. Σε αυτό δίνεται έμφαση σε νέους αναπτυξιακούς άξονες που αφορούν κυρίως στην αύξηση μεγεθών όπως η παραγωγικότητα, η απασχόληση, το βιοτικό επίπεδο και η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας

Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (2)

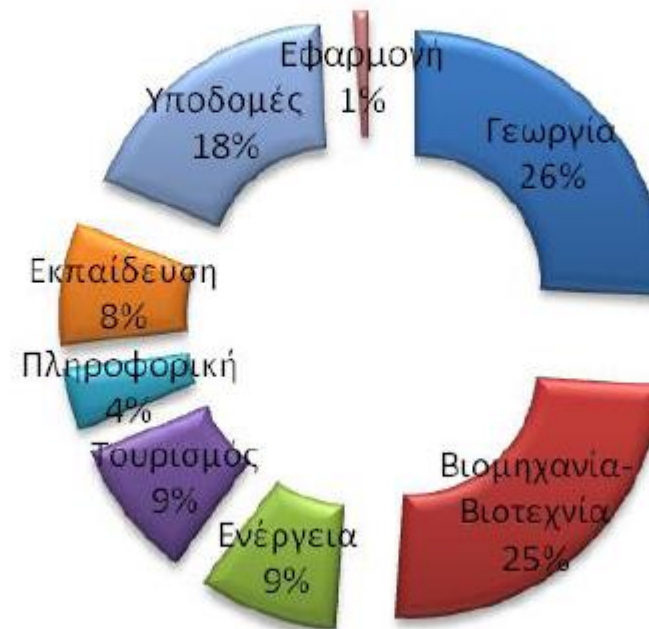
- Τα Μ.Ο.Π. για την Ελλάδα χωρίστηκαν σε έξι περιφερειακές ζώνες και ένα έβδομο θεματικό Μ.Ο.Π. Πληροφορικής. Τα προγράμματα αφορούσαν τις περιφέρειες Αττικής, Ανατολικής Κεντρικής Ελλάδος, Δυτικής Ελλάδος και Πελοποννήσου, Μακεδονίας και Θράκης, Κρήτης, Νήσων Αιγαίου Πελάγους και περιελάμβαναν διαρθρωτικά μέτρα για την γεωργία, την αλιεία, την βιομηχανία και την βιοτεχνία, τις υπηρεσίες και την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Τα μέτρα αυτά έδωσαν τις βάσεις ώστε να ξεκινήσουν βασικά έργα υποδομής στις επαρχιακές πόλεις και την πρωτεύουσα, να ιδρυθούν μικρομεσαίες επιχειρήσεις, να εκσυγχρονιστούν οι γεωργικές επιχειρήσεις κ.α.

Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (2)

Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (2)

Δαπάνες Μ.Ο.Π. ανά Τομέα

Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (2)

Η πρώτη χαμένη ευκαιρία...

- Η χώρα όμως δεν μπόρεσε να απορροφήσει το 100% των πόρων που δόθηκαν λόγω καθυστερήσεων, δυσκολιών εφαρμογής των προγραμμάτων από την Ελληνική Δημόσια Διοίκηση, και γενικά εξαιτίας της μειωμένης αποτελεσματικότητας λόγω του κρατικού συγκεντρωτισμού στην προετοιμασία και εφαρμογή των προγραμμάτων. Τέλος, οι πόροι των Μ.Ο.Π. δεν χρησιμοποιήθηκαν συμπληρωματικά με τα άλλα εθνικά περιφερειακά προγράμματα, αλλά πολλές φορές υποκατέστησαν τους εθνικούς πόρους .
- Τα κεφάλαια που δεν απορροφήθηκαν από την χώρα, αποφασίστηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την Ελληνική Κυβέρνηση να ενσωματωθούν στο Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

- Το 1988 η Ελλάδα υπέβαλλε στην Επιτροπή νέο Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης για τα έτη 1989-1993 το οποίο καθόριζε το συνολικό ποσό των επενδύσεων για την ανάπτυξη της οικονομίας από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Έτσι, δεσμευόταν ότι θα χρηματοδοτήσει επενδυτικά προγράμματα συγκεκριμένου ύψους. Έπειτα από διαπραγμάτευση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών ενέκρινε το **Α' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης** ή διαφορετικά το πρώτο "Πακέτο Ντελόρ".
- Το σχέδιο περιελάμβανε προτάσεις για νέες τροποποιήσεις χρηματοδότησης της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας, περιορισμό δαπανών της κοινής γεωργικής πολιτικής, θέσπιση νέων κανόνων για την εκτέλεση του προϋπολογισμού, τον διπλασιασμό των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και την δημιουργία του Ταμείου Συνοχής.

Το Ελληνικό Κ.Π.Σ. περιελάμβανε 12 τομεακά και 13 περιφερειακά προγράμματα. Τα κυριότερα τμήματα του προγράμματος βάσει προτεραιότητας των Διαρθρωτικών Ταμείων είναι :

- Άξονας 1. Βελτίωση του επιπέδου της χώρας όσον αφορά τη βασική οικονομική υποδομή (Μεταφορές, Τηλεπικοινωνίες, Ενέργεια, Έρευνα και Τεχνολογία, Περιβάλλον)
- Άξονας 2. Ανάπτυξη πρωτογενούς τομέα και αγροτικής ανάπτυξης.
- Άξονας 3. Μέθοδοι βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.
- Άξονας 4. Ανάγκη ισόρροπης και ορθολογικής ανάπτυξης του τουρισμού.

- Άξονας 5. Αξιοποίηση και ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού.
- Άξονας 6. Ανάπτυξη του εγχώριου δυναμικού των 13 περιφερειών, με στόχο την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.
- Εκτός από τους στόχους που περιελάμβανε το Κ.Π.Σ., η Ευρωπαϊκή Κοινότητα χρηματοδότησε νέες δράσεις της όπως τις «κοινοτικές πρωτοβουλίες» και «νεότερικές δράσεις» για την εξυπηρέτηση των αναπτυξιακών στόχων. Οι πρωτοβουλίες αυτές ήταν το Interreg, για την ανάπτυξη των παραμεθόριων περιοχών και το Leader, για την ανάπτυξη της υπαίθρου

Α ΚΠΣ «ΠΑΚΕΤΟ ΝΤΕΛΟΡ» 1989-1994

- Πραγματοποιήθηκαν έργα μεταφορών, σε οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο. Πραγματοποιήθηκαν έργα εκσυγχρονισμού στο μεγαλύτερο μέρος του οδικού δικτύου, το οποίο φέρνει πιο κοντά τις περιφέρειες. Έξι νέα τρένα αγοράσθηκαν , δημιουργήθηκαν νέες γραμμές εκσυγχρονισμένες, με αποτέλεσμα την λιγότερη ρύπανση και την καλύτερη εξυπηρέτηση των επιβατών.
- Βασικά μέτρα λήφθηκαν στο τομέα των τηλεπικοινωνιών με την εγκατάσταση τηλεφωνικών γραμμών, έτσι ώστε να μπορεί να υπάρχει μια νέα γέφυρα επικοινωνίας που να ενώνει την χώρα με την υπόλοιπη Ευρώπη και τον κόσμο.
- Δημιουργήθηκαν νέα επαρχιακά νοσοκομεία, με σύγχρονο εξοπλισμό. Το περιβάλλον στηρίχθηκε από την εφαρμογή της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής.

Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (δεύτερο πακέτο Delors), 1994-1999

➤ Το Β' Κ.Π.Σ. για την περίπτωση της Ελλάδας βασίζεται στο Στόχο 1της συνθήκης της Ε.Ε. για την ανάπτυξη και την διαρθρωτική προσαρμογή των αναπτυξιακά καθυστερημένων.

Άξονας 1. Μείωση του βαθμού περιφερειακότητας και προώθηση της εσωτερικής συνοχής μέσω της ανάπτυξης.

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Μεταφορές : Ανάπτυξη υποδομών εθνικών δικτύων
- Επικοινωνίες : Εκσυγχρονισμός του συνόλου των τηλεπικοινωνιών
- Ταχυδρομικές Υπηρεσίες : Εκσυγχρονισμός, ανάπτυξη και βελτίωση ποιότητας και αποτελεσματικότητας υπηρεσιών.
- Ενέργεια : Ολοκλήρωση έργου εισαγωγής φυσικού αερίου, εξοικονόμηση ενέργειας, ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αύξηση της ικανότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση λιγνίτη και φυσικού αερίου.

Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (δεύτερο πακέτο Delors), 1994 -1999

Άξονας 2. Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Αστική Ανάπτυξη : εκσυγχρονισμός των δημοσίων υποδομών για τις ιστορικές συνοικίες και για τη διαχείριση των εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών χώρων και των περιοχών με υποβαθμισμένο περιβάλλον. Οι ενέργειες αυτές θα εμπλουτισθούν με την εφαρμογή της νέας κοινοτικής πρωτοβουλίας URBAN.
- Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια: Βελτίωση ποιότητας παρεχόμενων υγειονομικών υπηρεσιών.
- Περιβάλλον : επιτήρηση του περιβάλλοντος, διαχείριση των υδάτινων πόρων και των αποβλήτων υδάτων, διαχείριση των οικιακών και τοξικών αποβλήτων, διαχείριση των περιβαλλοντικών κινδύνων, μέτρα για την μείωση της ηχορύπανσης στα αστικά κέντρα, διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, χωροταξία, πολεοδόμηση και βελτίωση της ποιότητας του αέρα.

Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (δεύτερο πακέτο Delors), 1994 -1999

Άξονας 3. Ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα του οικονομικού ιστού

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Βιομηχανία και Υπηρεσίες : Αύξηση ανταγωνιστικότητας, ανάπτυξη βιομηχανικού τομέα
- Έρευνα και Τεχνολογία : Ενίσχυση τεχνικού και οικονομικού δυναμικού της χώρας
- Τουρισμός και Πολιτισμός : Αξιοποίηση πολιτισμικής κληρονομιάς, διατήρηση ή αύξηση του τουρισμού, τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας.
- Γεωργία και Αγροτική Ανάπτυξη: βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, εκσυγχρονισμός των γεωργικών διαρθρώσεων και αγροτική ανάπτυξη.
- Αλιεία : Εκσυγχρονισμός βιομηχανίας μεταποίησης, δημιουργία δικτύων εμπορίας, βελτίωση διαχείρισης πόρων αλιείας

Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (δεύτερο πακέτο Delors), 1994 -1999

Άξονας 4. Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση της εργασίας

Εκπαίδευση και αρχική επαγγελματική κατάρτιση : Αύξηση δημοσίων δαπανών, εκσυγχρονισμός εκπαιδευτικού συστήματος, δυνατότητα πρόσβασης στην εκπαίδευση για νέους, βελτίωση υποδομών, εκπαίδευση- επαγγελματικής κατάρτισης, πρόγραμμα “Youthstart” της Λευκής Βίβλου για την ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση για νέους

Άξονας 5. Μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και άρση της απομόνωσης των νησιωτικών περιοχών.

Κοινοί τομείς παρέμβασης είναι η ποιοτική ανάπτυξη του τουρισμού, η αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού, η αγροτική ανάπτυξη, η βελτίωση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής στις δεκατρείς περιφέρειες που είναι χωρισμένη η χώρα.

Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2000-2006

- Την περίοδο 2000- 2006 έλαβε χώρα το Γ' Κ.Π.Σ. που διαδέχτηκε τις προσπάθειες για την ανάπτυξη των περιφερειών του ελληνικού κράτους από το προηγούμενο Κ.Π.Σ 1994- 1999.
- Η Ελλάδα ενισχύεται με σημαντικούς πόρους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής.
- Οι πόροι αυτοί δημιουργούν τις προϋποθέσεις για υψηλότερη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, οδηγούν σε πραγματική σύγκλιση με τις υπόλοιπες οικονομίες των κρατών μελών και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των βασικών ελλείψεων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, κυρίως στους τομείς των υποδομών, της ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων και της παραγωγικότητας

Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2000-2006

Α.Π. 1 : Ανάπτυξη των Ανθρωπίνων Πόρων

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Εκπαίδευση : Εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος και βελτίωση των υποδομών
- Απασχόληση και επαγγελματική κατάρτιση : Μείωση και πρόληψη της ανεργίας, ίσες ευκαιρίες αντρών- γυναικών, ποιοτική κατάρτιση, προσαρμοσμένη στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Α.Π. 2 : Βασική Υποδομή

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Δρόμοι, λιμάνια, αστική ανάπτυξη και Σιδηρόδρομοι, αεροδρόμια, αστικές συγκοινωνίες : Δύο προγράμματα που βοηθούν στην ολοκλήρωση της ένταξης της χώρας στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών, τη μείωση των επιπτώσεων από την περιφερειακή της θέση στην Ε.Ε.

Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2000-2006

Α.Π. 3 : Ανταγωνιστικότητα

- Ενίσχυση των υπαρχουσών επιχειρήσεων και προώθηση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων μέσα από νέα χρηματοδοτικά προγράμματα, βελτίωση της τουριστικής προσφοράς, επέκταση του ενεργειακού δικτύου και διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών.

Α.Π. 4 : Παραγωγικοί Τομείς

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Αγροτική ανάπτυξη : Ενισχύσεις στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, στις δραστηριότητες μεταποίησης και διάθεσης στην αγορά με στόχο τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας, με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και την βελτίωση της οικονομίας χάρη σε ολοκληρωμένες δράσεις τοπικής ανάπτυξης.

Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2000-2006

- Αλιεία : Εκσυγχρονισμός του στόλου και του εξοπλισμού και εξορθολογισμός της παραγωγής, λαμβάνοντας υπόψη της προστασία των αλιευτικών πόρων και του περιβάλλοντος.

Α.Π. 5 : Βελτίωση Ποιότητας Ζωής

Παρεμβάσεις σε τομείς :

- Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια : Αναδιάρθρωση των υπηρεσιών υγείας, κατάρτιση του προσωπικού, μεταρρύθμιση του τομέα της πνευματικής υγείας.
 - Περιβάλλον : Διασφάλιση της ορθολογικής διαχείρισης των περιβαλλοντικών πόρων. Προσαρμογή στις ευρωπαϊκές προδιαγραφές σε ότι αφορά το πόσιμο νερό, τα λύματα και τα απόβλητα. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και παιδεία.
 - Πολιτισμός : Αξιοποίηση της πολιτισμικής κληρονομιάς και προώθηση του σύγχρονου πολιτισμού.
- της κάθε περιφέρειας

Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 2000-2006

Α.Π. 6 : Κοινωνία της Πληροφορίας

Προώθηση των τεχνολογιών της πληροφορίας στις δημόσιες υπηρεσίες, τα σχολεία, τις τοπικές εταιρίες παροχής υπηρεσιών και ανάπτυξη των συνδέσεων υψηλής ταχύτητας. (<http://www.hellaskps.gr>)

Α.Π. 7 : Ανάπτυξη των Περιφερειών

Τα 13 Περιφερειακά προγράμματα προορίζονταν για τις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Ιόνιων Νήσων, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Πελοποννήσου, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης και είχαν καταρτιστεί αποτελώντας αντικείμενο ενός περιφερειακού αναπτυξιακού προγράμματος το οποίο αξιοποιούσε όλα τα τοπικά πλεονεκτήματα της κάθε περιφέρειας

1986 - 2011: Τα κρίσιμα ερωτήματα

1. Πόσα κεφάλαια επενδύθηκαν σε Έργα και υπηρεσίες;
2. Τι συγκεκριμένες υπηρεσίες έχουμε δώσει στους έλληνες πολίτες;
3. Τι υποδομές δημιουργήσαμε ως χώρα, αλλά και τι παραγωγικό δυναμικό;
4. Τι εξαγωγικές δυνατότητες ανέπτυξε το παραγωγικό δυναμικό της χώρας, που απορρόφησε τόσα κονδύλια και παρήγαγε τόσα Έργα;

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1986-2006 ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΡΧΙΚΕΣ ΕΓΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

	Μ.Ο.Π.* (1986-1989) σε χιλ ECU** σε τιμές 1986	Α' Κ.Π.Σ. (1989- 1993) σε χιλ ECU** σε τιμές 1989	Β' Κ.Π.Σ. (1994- 1999) σε χιλ ECU** σε τιμές 1994	Γ' Κ.Π.Σ. (2000- 2006) σε χιλ ευρώ σε τιμές 2000
Συνολικός Προϋπολογισμός	2.101.933	14.342.054	29.721.300	44.363.540
Εθνική Δημόσια Συμμετοχή	695.740	5.802.196	7.069.900	11.126.075
Κοινοτική Συμμετοχή	2.576.000	7.193.241	13.980.000	22.707.000
Ιδιωτική Συμμετοχή	210.193	1.346.617	8.671.400	10.730.465

* Τα ΜΟΠ μετά το 1989 ενσωματώθηκαν στο Α' ΚΠΣ

** 1 ECU = 1 Ευρώ (ισοτιμία της 1/1/1999)

Πηγή : Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΥΠΟΔΟΜΕΣ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

- Από το Α ΚΠΣ μέχρι και το ΕΣΠΑ ο τομέας των μεταφορών, και κυρίως των οδικών μεταφορών και των σιδηροδρόμων έχει απορροφήσει τα περισσότερα κονδύλια από κάθε άλλο τομέα στην Ελλάδα. Αυτό φανερώνει ότι οι μεταφορές αποτέλεσαν την πρώτη προτεραιότητα της ελληνικής πολιτείας και της ΕΕ από την δεκαετία του 1980 μέχρι σήμερα.
- Συνολικά διατέθηκαν περίπου 17,9 δις ευρώ (σε τιμές 2010) στις μεταφορές (οδικές-θαλάσσιες- αεροπορικές- μετρό-σιδηρόδρομοι- αστικές συγκοινωνίες) που αντιστοιχεί στο 60% των κοινοτικών κονδυλίων που δόθηκαν στις βασικές υποδομές (περίπου 29,4 δις ευρώ). Το συνολικό μήκος του υπεραστικού οδικού δικτύου της χώρας ανέρχεται σήμερα σε 40.000 χλμ. περίπου. Από αυτά, περί τα 10.000 χλμ. συνιστούν το Εθνικό Οδικό Δίκτυο (ΕΟΔ), τμήμα του οποίου υπάγεται στο Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο-ΔΟΔ.
- Το σημερινό μήκος (2010) των υλοποιημένων οδικών αξόνων που υπάγονται στο ΔΟΔ ανέρχεται σε περίπου 1400 χλμ. (στόχος 3000 χλμ τέλος του 2013), αποτελούμενο από τους εξής κυριότερους άξονες:

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΥΠΟΔΟΜΕΣ

- ΠΑΘΕ (Πάτρα - Αθήνα - Θεσσαλονίκη - Εύζωνοι), μήκους 744 χλμ. (υλοποιημένα 517 χλμ)
- Εγνατία Οδός (Ηγουμενίτσα - Κήποι), μήκους 670 χλμ. (υλοποιημένα 640 χλμ),
- ΒΟΑΚ (Βόρειος Άξονας Κρήτης), μήκους 311 χλμ. (υλοποιημένα 45 χλμ)
- Κόρινθος – Τρίπολη – Καλαμάτα/Σπάρτη, μήκους 205 χλμ (υλοποιημένα 120 χλμ)
- Το μήκος του Επαρχιακού Οδικού Δικτύου της χώρας ανέρχεται σε 30.000 χλμ. περίπου, ενώ μαζί με το τοπικό και το αστικό οδικό δίκτυο σε περίπου 75.000 χλμ. Κατά τη διάρκεια των ετών 1989-2010 υπολογίζεται ότι δημιουργήθηκαν περίπου 1300 χλμ ΔΔ, δηλαδή περίπου 62 χλμ ανα έτος,.
- ΜΕΤΡΟ ΑΤΤΙΚΗΣ
- ΑΤΤΙΚΗ ΟΔΟΣ
- ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
- ΓΕΦΥΡΑ ΡΙΟΥ ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ ΚΤΛ

Στοιχεία της πολιτικής συνοχής, 1989-1993

	Περιεχόμενο της πολιτικής		
Εστίαση της πολιτικής	Γενικοί στόχοι: διαπεριφερειακή σύγκλιση κοινωνική συνοχή (αδιευκρίνιστη) μεγιστοποίηση των πλεονεκτημάτων της εσωτερικής αγοράς	Επιχειρησιακοί στόχοι: σύγκλιση περιφερειών υπό αναπτυξιακή υστέρηση καταπολέμηση της βιομηχανικής παρακμής διαρθρωτική προσαρμογή αγροτικών περιοχών προώθηση της απασχόλησης	Ειδικοί όροι: αναβάθμιση υποδομών κατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού ενίσχυση της επιχειρηματικότητας
	Οργανωτικές αρχές: προγραμματισμός συγκέντρωση εταιρική σχέση προσθετικότητα	Μηχανισμοί: <u>πόροι</u> Διαρθρωτικών Ταμείων δάνεια ΕΤΕ (εθνικοί πόροι ιδιωτικές επενδύσεις	Παραμετροποιήσεις: Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης Επιχειρησιακά Προγράμματα Μεγάλα έργα Κοινοτικές Πρωτοβουλίες

Στοιχεία της πολιτικής συνοχής, 2014-2020

	Περιεχόμενο της πολιτικής		
Εστίαση της πολιτικής	Γενικοί στόχοι: διαπεριφερειακή σύγκλιση, κοινωνική συνοχή, εδαφική συνοχή, ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς αναβάθμιση ανταγωνιστικότητας της ΕΕ καταπολέμηση της κρίσης	Επιχειρησιακοί στόχοι: σύγκλιση περιφερειών υπό αναπτυξιακή υστέρηση σύγκλιση χωρών υπό αναπτυξιακή υστέρηση στόχοι «Ευρώπης 2020» «νέα οικονομική διακυβέρνηση»	Ειδικοί όροι: αναβάθμιση υποδομών κατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού ενίσχυση της επιχειρηματικότητας 11 θεματικοί στόχοι 3 οριζόντιοι στόχοι
	Οργανωτικές αρχές: προγραμματισμός, συγκέντρωση, εταιρική σχέση, προσθετικότητα χρηστή διαχείριση διοικητική ικανότητα αιρεσιμότητες	Μηχανισμοί: <u>πόροι</u> ΕΔΕΤ, εθνικοί πόροι, ιδιωτικές επενδύσεις συντονισμός εθνικών πολιτικών διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις	Παραμετροποιήσεις: Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο, Εταιρικά Σύμφωνα, Επιχειρησιακά Προγράμματα, Μεγάλα έργα Ευρωπαϊκό Εξάμηνο Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων, Εθνικά Προγράμματα Σταθερότητας

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- Στον **τομέα του πολιτισμού** διατέθηκαν συνολικά περίπου 700 εκ ευρώ μέσα από το ΕΠ Τουρισμός-Πολιτισμός του Β ΚΠΣ και το ΕΠ Πολιτισμός του Γ ΚΠΣ. Τα μεγαλύτερα έργα επικεντρώθηκαν στην κατασκευή ή αναβάθμιση υποδομών (μουσεία, χώροι τεχνών)
- Στον **τομέα της Υγείας** στο Β και Γ ΚΠΣ χρηματοδοτήθηκαν από την Κοινότητα με περίπου 620 εκ ευρώ. Έγιναν πολλά έργα που αναβάθμισαν κυρίως τα περιφερειακά νοσοκομεία και αύξησαν την νοσοκομειακή δυναμικότητα. Δημιουργήθηκαν βασικές δομές και υποδομές για την υγεία, όπως η σύσταση και λειτουργία του ΕΚΑΒ, των ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ και οι δομές από-ασυλοποίησης.

Περιβάλλον

- Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε ότι σχεδόν σε κάθε πόλη της Ελλάδας χρηματοδοτήθηκαν έργα περιβαλλοντικής προστασίας, όπως βελτιώσεις στις υποδομές αστικών και τουριστικών περιοχών, έργα ύδρευσης/αποχέτευσης και διάθεσης/διαχείρισης αποβλήτων, έργα προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς και αναπλάσεις αστικών κέντρων και αγροτικών περιοχών, ενώ ενισχύθηκαν σημαντικά οι φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών.
- Μεγάλα έργα στο τομέα του περιβάλλοντος υπήρξαν τα έργα για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας της Αττικής αποκατάσταση της λίμνης Κάρλας καθώς και η έναρξη του Εθνικού Κτηματολογίου. Το τελευταίο αποδείχθηκε ένα από τα πιο χρονοβόρα έργα στον τομέα του περιβάλλοντος αφού άρχισε το 1996 και μέχρι το 2002 δεν είχε ολοκληρωθεί , ενώ είχε κοστίσει μέχρι τότε το διπλάσιο ποσό από αυτό που είχε προγραμματιστεί

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Κοινωνική οικονομία

Ο τομέας αυτός, συγκριτικά , είναι ίσως μαζί με την Πληροφορική, ο πιο ευνοημένος τομέας από πλευράς χρηματοδοτήσεων ΕΚΤ, κυρίως από το Γ' ΚΠΣ (π.χ. προγράμματα χρηματοδότησης ΜΚΟ, χρηματοδότηση ΚΟΙΣΠΕ (Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης), Αναπτυξιακές Συμπράξεις της ΚΠ EQUAL, κλπ).

- Κοινωνική αλληλεγγύη

Μια σειρά προγραμμάτων, στο Β' και στο Γ' ΚΠΣ, στόχευαν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, και μέσα από τα οποία δόθηκε σημαντική ώθηση σε επιμέρους τομείς δραστηριότητας , όπως τα προγράμματα «Βοήθεια στο σπίτι», ενσωμάτωση των τσιγγάνων, εταιρική κοινωνική ευθύνη, ενσωμάτωση προσφύγων και μεταναστών, κλπ.

- Βιομηχανία

Κάποιοι κλάδοι της βιομηχανίας, επωφελήθηκαν περισσότερο από άλλους, όμως συχνά στην λογική πολιτικών διαχείρισης της ανεργίας και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων βιομηχανικής παρακμής. Υπήρξαν και προγράμματα με καινοτόμα χαρακτηριστικά (π.χ. clusters, spin offs, κλπ), τα οποία όμως δεν μπόρεσαν να καλύψουν τους στόχους τους. τεί

Εκπαίδευση- Κατάρτιση

- Στους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως προαναφέρθηκε, δημιουργήθηκαν σημαντικές υποδομές και συστάθηκαν δομές που κάλυψαν πάγιες ανάγκες του συστήματος. Ενδεικτικά αναφέρουμε την σύσταση του ΕΚΕΠΙΣ και τη δημιουργία των ΚΕΚ, καθώς και την κατασκευή και στελέχωση πολλών βρεφονηπιακών σταθμών, νηπιαγωγείων και ολοήμερων σχολείων, την πρόσθετη διδακτική στήριξη, την αναβάθμιση του περιεχόμενου των σπουδών, εργαστηρίων και σχολικών κτιρίων και βιβλιοθηκών, την εισαγωγή του διαδικτύου σε σχολεία και πανεπιστήμια, την δημιουργία δεκάδων μεταπτυχιακών προγραμμάτων και υποτροφιών και τέλος τη δημιουργία του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Συνολικά την περίοδο 1989-2006 (τρία πρώτα ΚΠΣ) καταρτίστηκαν 1.600.000 άτομα εκ των οποίων οι 450.000 ήταν άνεργοι.

Αξιολόγηση των Παραγόντων αποτυχίας

Τα κυριότερα αίτια της αποτυχίας για την αξιοποίηση των καθαρών εισροών αποδίδονται σε πολλούς συντρέχοντες λόγους. Ενδεικτικά, μερικοί από αυτούς είναι:

- 1. Εσφαλμένη προσέγγιση, άστοχος σχεδιασμός και κακός προγραμματισμός της εθνικής, περιφερειακής και τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης
- 2. Χαοτική γραφειοκρατία
- 3. Υλοποίηση έργων τα οποία δε μπορούσαν να εξουδετερώσουν τα φαινόμενα της οικονομικής πόλωσης και του δυϊσμού μεταξύ των δυνάμεων της αγοράς που τείνουν να αυξάνουν τις υπάρχουσες ανισότητες
- 4. Πόροι εκφυλίστηκαν σε πράξεις οι οποίες δεν είχαν μακρόπνηρη εμβέλεια, βιωσιμότητα και ανατροφοδοτούμενο πολλαπλασιαστή δημιουργώντας εκτρωματικές δομές, θνησιγενή έργα βιτρίνας και έργα μιας χρήσης στο πλαίσιο των οποίων δημιουργήθηκαν δομές για πελατειακές σχέσεις, διαπλοκή και ρουσφετολογία

Αξιολόγηση των Παραγόντων αποτυχίας

- 5. Πόροι διέρρευσαν σε μεταβιβαστικές πληρωμές εισοδηματικών ενισχύσεων ή υποβοηθούμενης προσωρινά ρηχής επιχειρηματικότητας που δημιούργησαν νοοτροπία ραθυμίας, εξάρτησης και αδράνειας, παρόπλισαν την ευγενή άμιλλα και τον υγιή συναγωνισμό, αδρανοποίησαν τις συμπεριφορές και μείωσαν την καινοτομική διάθεση του παραγωγικού δυναμικού
- 6. Εντάχθηκαν έργα χωρίς να ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις ωριμότητας, εφικτότητας, σκοπιμότητας, κοινωνικού οφέλους, κ.λπ. τα οποία παρέμειναν στα χαρτιά και ποτέ δεν υλοποιήθηκαν
- 7. Ένα μεγάλο μέρος των πόρων επέστρεψε στις χώρες της ΕΕ με τη λογική των ενδοκοινοτικών εισαγωγών τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, royalties, προϊόντων, υπηρεσιών καθώς και ως επιστροφές κερδών και κεφαλαίων
- 8. Πόροι μεγάλης αξίας επιστράφηκαν ως παρανόμως και αχρεωστήτως καταβληθέντες

Αξιολόγηση των Παραγόντων αποτυχίας

- **9.** Παραβατικές πρακτικές στη μεταφορά των κονδυλίων και συγκαλύψεις από το ίδιο το κράτος, λ.χ. ελλιπή στοιχεία ποιότητας και αποδοτικότητας (π.χ. κόστος δρόμου ανά χιλιόμετρο σε σχέση με την ποιότητα της κατασκευής), λογιστικά τρικ, ανολοκλήρωτα έργα που έμειναν στα χαρτιά, αλλοίωση της ουσίας των σοβαρών έργων με καταστρατηγήσεις που τα υποβάθμισαν σε έργα βιτρίνας, παραγωγή αναξιόπιστων προγραμματικών συμβάσεων, κ.ο.κ.
- **10.** Οι υποδομές που υλοποιήθηκαν ούτε σε όγκο ούτε σε ποιότητα αντιστοιχούν στον όγκο των επισήμων χρηματοδοτήσεων (20-25% απόκλιση μεταξύ φυσικού αντικείμενου και απορροφημένων πόρων χωρίς να συνεκτιμώνται οι μελλοντικές δαπάνες για τις επισκευές και τις αποκαταστάσεις των βλαβών)

Αξιολόγηση των Παραγόντων αποτυχίας

- **11.** Οι καθαροί κοινοτικοί πόροι χρησιμοποιήθηκαν για την έντεχνη τόνωση του δημόσιου λογιστικού (κεφαλαιακές μεταβιβάσεις πόρων ως λογιστικές εγγραφές για τη συγκράτηση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της χώρας, την αύξηση του ΑΕΠ, κ.λπ.) ή για την «κομπογιαννίτικη» τόνωση της ρευστότητας στην αγορά
- **12.** Είναι πολυάριθμες οι καταγγελίες των επενδυτών των προγραμμάτων ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την παραβατική συμπεριφορά των τραπεζών καθώς και για την αδιαφάνεια και τα «παρατράγουδα» που αφορούσαν στη διαχείριση των φακέλων

Αξιολόγηση των Παραγόντων αποτυχίας

- **13.** Τεράστια ποσά σπαταλήθηκαν για τη δημοσιότητα των προγραμμάτων καθώς και για την εκπαίδευση προσωπικού χωρίς την αναμενόμενη ανταποδοτικότητα, κ.λπ.
- **14.** Το μέγεθος της ανικανότητας και του τεχνοκρατικού αγνωστικισμού είναι τόσο μεγάλα που σε πολλές περιπτώσεις, κυρίως σε ΟΤΑ α' βαθμού, για κάθε καθαρή εισροή ενός ευρώ σπαταλούνται από εθνικούς πόρους περίπου 2 ευρώ περισσότερα για να υλοποιήσουν την αρχική πράξη του 1 ευρώ! (κοινώς: δώρον άδωρον)
- **15.** Από εκτιμήσεις υπολογίζεται ότι όλο αυτό το διάστημα του κοινοτικοδιαπισμού δεν υπήρξε πραγματικό, αληθές και βιώσιμο αναπτυξιακό αποτέλεσμα ή το αναπτυξιακό αποτέλεσμα ήταν 1,10 αντί του 2,80 που θεωρητικά αναμένονταν

Αξιολόγηση των Παραγόντων αποτυχίας

- **13.** Τεράστια ποσά σπαταλήθηκαν για τη δημοσιότητα των προγραμμάτων καθώς και για την εκπαίδευση προσωπικού χωρίς την αναμενόμενη ανταποδοτικότητα, κ.λπ.
- **14.** Το μέγεθος της ανικανότητας και του τεχνοκρατικού αγνωστικισμού είναι τόσο μεγάλα που σε πολλές περιπτώσεις, κυρίως σε ΟΤΑ α' βαθμού, για κάθε καθαρή εισροή ενός ευρώ σπαταλούνται από εθνικούς πόρους περίπου 2 ευρώ περισσότερα για να υλοποιήσουν την αρχική πράξη του 1 ευρώ! (κοινώς: δώρον άδωρον)
- **15.** Από εκτιμήσεις υπολογίζεται ότι όλο αυτό το διάστημα του κοινοτικοδιαπισμού δεν υπήρξε πραγματικό, αληθές και βιώσιμο αναπτυξιακό αποτέλεσμα ή το αναπτυξιακό αποτέλεσμα ήταν 1,10 αντί του 2,80 που θεωρητικά αναμένονταν

Βιβλιογραφία

1. «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης - διαμόρφωση και σύγχρονες κατευθύνσεις», (2007) Θωμαΐδου Ελισάβετ, (Παρουσίαση).
2. «Θεωρίες περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης», (2007), Λαγός, Δ., Γ., Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
3. «Η νέα πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ελλάδα» (2007), Λιαργκόβας, Π., Ανδρέου, Γ., Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
4. «Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα στην Ελλάδα» (2004) , Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Ι. Εκδόσεις Κριτική , Αθήνα
5. «Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΟΠΙΟΗΣΗ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» (2009), ΟΛΓΑ Ε. ΜΑΖΟΚΟΠΑΚΗ
6. «Περιφερειακή Πολιτική και Χρηματοδοτικά Μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (2003), Ροΐδω Μητούλα, Λέκτορας, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας & Οικολογίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
7. «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Η πορεία της μέσα στο χρόνο και η εφαρμογή της στην Ελλάδα, (2011), Φιλιππούλα Γιαλαντζή

Βιβλιογραφία

1. «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης - διαμόρφωση και σύγχρονες κατευθύνσεις», (2007) Θωμαΐδου Ελισάβετ, (Παρουσίαση).
2. «Θεωρίες περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης», (2007), Λαγός, Δ., Γ., Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
3. «Η νέα πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ελλάδα» (2007), Λιαργκόβας, Π., Ανδρέου, Γ., Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
4. «Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα στην Ελλάδα» (2004) , Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Ι. Εκδόσεις Κριτική , Αθήνα
5. «Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» (2009), ΟΛΓΑ Ε. ΜΑΖΟΚΟΠΑΚΗ
6. «Περιφερειακή Πολιτική και Χρηματοδοτικά Μέσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (2003), Ροΐδω Μητούλα, Λέκτορας, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας & Οικολογίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
7. «Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Η πορεία της μέσα στο χρόνο και η εφαρμογή της στην Ελλάδα, (2011), Φιλιππούλα Γιαλαντζή

ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ...